

BermanGroup

Profil Nového Města nad Metují

Socio-ekonomická analýza jako podklad pro tvorbu Strategického plánu rozvoje města

Strategický plán rozvoje města

Zadavatel: Město Nové Město nad Metují

Zpracovatel: Berman Group

Datum verze: červen 2020

Obsah

1. Regionální postavení Nového Města nad Metují 9
1.1. Geografická poloha a sociogeografická regionalizace 9
1.2. Dojížďka obyvatel do zaměstnání 12
2. Obyvatelstvo 16
2.1. Počet obyvatel a jeho změny 17
2.2. Věkové složení obyvatelstva města 21
2.3. Odhad vývoje počtu obyvatel do roku 2030 23
3. Ekonomika, podnikání, výzkum a vývoj 27
3.1. Struktura ekonomiky 27
3.2. Podnikání a zahraniční investice 29
3.3. Přímé zahraniční investice 30
3.4. Vnitřní struktura podnikatelského sektoru ve městě 31
3.5. Podnikové kapacity výzkumu a vývoje 34
4. Nezaměstnanost a volná pracovní místa 36
5. Vzdělávání 39
5.1. Vzdělanost obyvatelstva 39
5.2. Vzdělávací infrastruktura na území města 42
6. Bydlení 47
6.1. Stáří bytového fondu a jeho struktura podle důvodu obývání 47
6.2. Stávající situace na trhu s nemovitostmi v Novém Městě nad Metují 50
6.3. Nová výstavba ve městě 51
7. Sociální a zdravotní služby 54
7.1. Sociální služby 54
7.2. Zdravotnictví 56
8. Bezpečnost 59
9. Kultura, sport, volný čas, místní obchod a služby 65
9.1. Kulturní aktivity 65
9.2. Sport a volnočasové aktivity 68
9.3. Přehled maloobchodu a služeb v Novém Městě nad Metují 69
10. Cestovní ruch 72
11. Doprava 79
11.1. Dopravní dostupnost, napojení na okolní centra, místní doprava 79

11.2. Intenzita dopravy 80
11.3. Nehodovost v dopravě 83
11.4. Cyklodoprava 85
12. Životní prostředí 88
12.1. Kvalita ovzduší v Novém Městě nad Metují a okolí 88
12.2. Brownfieldy ve městě 94
12.3. Vody a jejich kvalita 95
12.4. Další složky životního prostředí 96
12.5. Odpady 96
13. Technická infrastruktura a pokrytí signálem 99
13.1. Zásobování vodou a kanalizace 99
13.2. Zásobování teplem, plynem a elektřinou 102
13.3. Telefonní síť a pokrytí signálem mobilních operátorů 103
13.4. Lokální poskytovatelé internetového připojení 104
14. Krajina v Novém Městě nad Metují a jeho okolí 106
14.1. Základní charakteristika krajiny Novoměstska 106
14.2. Stav území v polovině 19. století 108
14.3. Současná struktura krajiny 110
14.4. Stav zemědělské půdy 112
14.5. Záplavová území 115
14.6. Územní systém ekologické stability 117
14.7. Infrastruktura denní rekreace 119

Seznam tabulek

Tabulka 1 Srovnání ČR, Královéhradeckého kraje a vybraných měst dle stavu a pohybu obyvatelstva v roce 2018 ... 17
Tabulka 2 Průměrný věk obyvatel ve městě Nové Město nad Metují ve vybraných letech (stav k 31.12.) ... 21
Tabulka 3 Struktura podnikatelského segmentu v Novém Městě nad Metují dle velikosti firem, 2020 ... 31
Tabulka 4 Aktivní podnikatelské subjekty ve městě dle odvětví NACE, 2020 ... 32
Tabulka 5 Struktura firem zpracovatelského průmyslu ve městě, 2020 ... 33
Tabulka 6 Patentová aktivita v okresech Královéhradeckého kraje, 2018 ... 34
Tabulka 7 Vývoj počtu žáků, pedagogů a tříd na ZŠ ve městě v letech 2016–2019 ... 43
Tabulka 8 Přehled bytů v majetku města ke konci let 2015 – 2020 (květen): ... 48
Tabulka 9 Přehled nebytových prostor v majetku města na konci května 2020 ... 49
Tabulka 10 Výstavba bytů v jednotlivých městech na 1 000 obyvatel ... 52
Tabulka 11 Přehled poskytovatelů sociálních služeb v Novém Městě nad Metují ... 54
Tabulka 12 Zastoupení a dostupnost ambulantní zdravotní péče na území města Nové Město nad Metují ... 56
Tabulka 13 Počet přestupků a výše uložených pokut v Novém Městě nad Metují ... 62
Tabulka 14 Sportovní organizace a počet jejich členů k 31. 12. 2019 ... 68
Tabulka 15 Přehled poskytovatelů obchodu a služeb v Novém Městě nad Metují ... 70
Tabulka 16 Hromadná ubytovací zařízení ve městě a jejich kapacity ... 76
Tabulka 17 Přehled ubytovatelů ve městě (duben 2020) ... 76
Tabulka 18 Přehled restauračních zařízení ve městě (duben 2020) ... 77
Tabulka 19 Počet a průměrná délka spojení mezi Novým Městem nad Metují a nadřazenými centry ... 79
Tabulka 20 Vytížení jednotlivých úseků komunikací procházejících Novým Městem nad Metují dle Sčítání dopravy z hlediska osobních vozidel ... 82
Tabulka 21 Vytížení jednotlivých úseků komunikací procházejících Novým Městem nad Metují dle Sčítání dopravy z hlediska nákladní dopravy ... 82

Seznam grafů

Graf 1 Struktura vyjížďky a dojížďky z/do Nového Města nad Metují v roce 2011 13
Graf 2 Vyjíždějící do zaměstnání a škol z Nového Města nad Metují v roce 2011 13
Graf 3 Dojíždějící z obcí v zázemí do Nového Města nad Metují v roce 2011 14
Graf 4 Vyjíždějící a dojíždějící z/do vybraných měst a obcí Královéhradeckého kraje do/z Nového Města nad Metují v roce 2011 15
Graf 5 Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě nad Metují, jeho zázemí a ORP 18
Graf 6 Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě nad Metují a dalších vybraných městech 18
Graf 7 Vývoj počtu obyvatel v zázemí Nového Města nad Metují a dalších vybraných měst 19
Graf 8 Porovnání celkového přírůstku/úbytku obyvatel města Nové Město nad Metují v letech 1990–2018 20
Graf 9 Porovnání celkového přírůstku/úbytku obyvatel ORP Nové Město nad Metují v letech 2001–2018 20
Graf 10 Porovnání celkového přírůstku/úbytku obyvatel v zázemí Nového Město nad Metují v letech 2001–2018 21
Graf 11 Věková struktura ve městě Nové Město nad Metují a okrese Náchod v letech 2008–2018 22
Graf 12 Věková struktura v Novém Městě nad Metují dle pětiletých věkových skupin 2018 22
Graf 13 Odhad vývoje počtu obyvatel ve městě Nové Město nad Metují do roku 2033 24
Graf 14 Odhad vývoje počtu obyvatel pro město Nové Město nad Metují do roku 2033 pro věkové skupiny nad 65 let 25
Graf 15 Struktura ekonomiky dle zaměstnanosti ve vybraných městech Královéhradeckého kraje, 2011 28
Graf 16 Podnikatelská aktivita v Novém Městě nad Metují a dalších vybraných městech, 2019 . 29
Graf 17 Stav přímých zahraničních investic v okresech Královéhradeckého kraje, průměr za roky 2007-08 a 2017–18 30
Graf 18 Struktura zpracovatelského průmyslu ve městě dle zaměstnanosti, 2020 33
Graf 19 Výdaje na VaV v okresech Královéhradeckého kraje, 2015 a 2018 34
Graf 20 Podíl nezaměstnaných osob v Novém Městě nad Metují a v nadřazených celcích, 2009–2020 36
Graf 21 Porovnání nezaměstnanosti dle území Pověřených obecních úřadů v Královéhradeckém kraji, 2015/únor 2020 37
Graf 22 Počet uchazečů o zaměstnání a volní pracovní místa v Novém Městě nad Metují 37
Graf 23 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání (r. 2011) 40
Graf 24 Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve vybraných centrech Královéhradeckého kraje v roce 2011 41
Graf 25 Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve vybraných centrech Královéhradeckého kraje v roce 2011 41
Graf 26 Vývoj vzdělanostní struktury v Novém Městě nad Metují mezi lety 2001 a 2011 42
Graf 27 Vytížení mateřských škol v Novém Městě nad Metují (%) 43
Graf 28 Vytížení základních škol v Novém Městě nad Metují v letech 2014-2020 (%) 44
Graf 29 Počet žáků Střední průmyslové školy Nové Město nad Metují dle jednotlivých oborů ve školním roce 2018/19 45
Graf 30 Stáří bytového fondu ve městě, 2011 47

Graf 31 Obydlené byty podle právního důvodu užívání 48
Graf 32 Porovnání cen pronájmů ve vybraných městech (Kč/m^2, duben 2020) 50
Graf 33 Porovnání ceny bytů ve vybraných městech (Kč/m^2, duben 2020) 51
Graf 34 Porovnání počtu dokončených bytů ve vybraných městech Královéhradeckého kraje, 2009-2018 52
Graf 35 Struktura trestné činnosti v okresech Královéhradeckého kraje (leden-prosinec 2019) .. 59
Graf 36 Index kriminality za posledních 5 let v území OO Nové Město nad Metují, ÚO Náchod, Královéhradeckého kraje a celé ČR 60
Graf 37 Počet trestných činů na 1000 obyvatel ve vybraných městech Královéhradeckého kraje v posledních 5 letech 61
Graf 38 Vývoj počtu trestných činů v Novém Městě nad Metují a jejich objasněnosti (2015–2019) 62
Graf 39 Návštěvnost filmových představení a celkové tržby v Kině 70 66
Graf 40 Návštěvnost Festivalu české filmové a televizní komedie v Kině 70 67
Graf 41 Návštěvnost Smetanovských dnů 2017 - 2019 67
Graf 42 Návštěvnost zámku, muzea a galerie 2015 - 2019 73
Graf 43 Vývoj počtu příjezdů tuzemských a zahraničních návštěvníků města a jejich podíl, 2012-2018 75
Graf 44 Průměrný počet přenocování ve městě v porovnání s a SO ORP, okresem a krajem, 2012–2018 76
Graf 45 Meziroční změna počtu dopravních nehod v Novém Městě nad Metují, okresu Náchod a Královéhradeckém kraji 2010 až 2019 83
Graf 46 Dopravní nehody v Novém Městě nad Metují mezi lety 2009 až 2019 84
Graf 47 Dopravní nehody v Novém Městě nad Metují podle typu srážky 2009-2019 84
Graf 56 Objem směsného, tříděného a objemného a nebezpečného odpadu na území Nového Města nad Metují 2015-2019 96
Graf 57 Objem tříděného odpadu v Novém Městě nad Metují 2015-2019 97
Graf 58 Zpětný odběr elektrozařízení a catrige v Novém Městě nad Metují (2015-2019) 97

Seznam obrázků

Obrázek 1 Postavení Nového Města nad Metují podle sociogeografické regionalizace Česka 10
Obrázek 2 Poloha Nového Města nad Metují vůči rozvojovým osám a rozvojovým oblastem Královéhradeckého kraje 11
Obrázek 3 Rozmístění nemocnic a výjezdových základen ZZS v Královéhradeckém kraji 57
Obrázek 4 Index kriminality v OO Nové Město nad Metují v roce 2019 61
Obrázek 5 Intenzita dopravy na vybraných úsecích v Novém Městě nad Metují 80
Obrázek 6 Dopravní nehody v Novém Městě nad Metují (2009 – 2019) podle typu – srážka s jedoucím vozidlem 85
Obrázek 7 Návrh rozvoje cyklotras a cyklostezek v Novém Městě nad Metují 86
Obrázek 8 Roční průměrná koncentrace imisí benzo(a)pyrenu za roky 2014-2019. 88
Obrázek 9 Roční průměrná koncentrace imisí prachových částic PM_{10} za roky 2014–2019. 89
Obrázek 10 Roční průměrná koncentrace imisí prachových částic $PM_{2,5}$ za roky 2014–2019. 90
Obrázek 11 Roční průměrná koncentrace imisí oxidu dusičitého (NO_2) za roky 2014–2019. 91
Obrázek 12 a 13 Roční průměrná koncentrace oxidu siřičitého (SO2) v roce 2020 92
Obrázek 14 Přehled znečišťovatelů ovzduší ve městě i jeho okolí 93
Obrázek 15 Mapa radonového výskytu v ORP Nové Město nad Metují 94
Obrázek 16: Vodní hospodářství v okolí Nového Města nad Metují 95
Obrázek 16 Vodovody v Novém Městě nad Metují 100
Obrázek 17 Kanalizace v Novém Městě nad Metují 101
Obrázek 18 Plynofikace v část ORP Nové Město nad Metují (2016) 102
Obrázek 19 Mapa pokrytí Vodafone (Rychlé LTE) 103
Obrázek 20 Mapa pokrytí signálem společnosti O2 104
Obrázek 21 Mapa pokrytí společnosti T-Mobile (Superrychlé LTE) 104
Obrázek 22 Ortofotomapa Novoměstska 107
Obrázek 23 „Císařské otisky“ map Novoměstska z I. poloviny 19. století 109
Obrázek 24 Mapa využití krajiny Novoměstska 111
Obrázek 25 Mapa ztráty půdy vodní erozí Novoměstska 113
Obrázek 26 Mapa eroze zpracováním půdy Novoměstska 114
Obrázek 27 Mapa záplavových území Novoměstska 116
Obrázek 28 Mapa ÚSES Novoměstska 118
Obrázek 30: Cyklotrasy a turistické trasy v okolí Nového Města nad Metují 119
Obrázek 29 Mapa rekreačních tras Novoměstska 120

Seznam zkratek

a.s.	Akciová společnost
ARO	Anesteziologicko-resuscitační oddělení
CR	Cestovní ruch
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností
č.p.	Číslo popisné
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DDM	Dům dětí a mládeže
Ha	Hektar
CHKO	Chráněná krajinná oblast
LSPP	Lékařská služba první pomoci
LPS	Lékařská pohotovostní služba
MP	Městská policie
MŠ	Mateřská škola
NOS	Rozvojová osa nadmístního významu
OO	Obvodní oddělení
o.p.s.	Obecně prospěšná společnost
ORP	Obec s rozšířenou působností
p.b.	Procentní bod
POÚ	Obec s pověřeným obecním úřadem
PZ	Průmyslová zóna
PZI	Přímé zahraniční investice
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO	Správní obvod
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
ÚP	Úřad práce
VaV	Výzkum a vývoj
ZŠ	Základní škola
ZÚR	Zásady územního rozvoje
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

1. Regionální postavení Nového Města nad Metují

Cílem této kapitoly je popsat význam Nového Města nad Metují v širších vazbách na okolí. Na význam sídel lze hledět z mnoha pohledů, avšak nejdůležitější jsou takové procesy, které ukazují na jeho význam vůči okolním sídlům bližším i vzdálenějším, které utvářejí jeho zázemí a naznačují, kam dosahuje vliv města samotného. Mezi tyto procesy patří především dojížďka do zaměstnání a škol a další závislé procesy jako např. intenzita dopravy. Tato kapitola představuje rámec pro další, specificky zaměřené kapitoly.

Klíčové otázky:

Jaké je postavení města v sídelní struktuře kraje a ČR a co to pro město znamená?

Jaká je poloha města vůči rozvojovým oblastem a osám kraje a jaký představuje rozvojový potenciál či bariéry?

1.1. Geografická poloha a sociogeografická regionalizace

Nové Město nad Metují je centrem stejnojmenného obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) a je zároveň pověřeným obecním úřadem (POÚ). Nadřazenými administrativními celky jsou okres Náchod a Královéhradecký kraj. Se svými zhruba 9 a půl tisíci obyvateli je město devátým největším v Královéhradeckém kraji. Nové Město nad Metují je součástí relativně hustého pásu středních a menších měst ve východní části Královéhradeckého a Pardubického kraje v podhůří Orlických hor a Broumovské vrchoviny.

Podle sociogeografické regionalizace Česka[1] je Novém Město nad Metují mikroregionálním centrem, mikroregion však není příliš velký a ve srovnání s dalšími blízko ležícími mikroregiony (Náchod, Rychnov nad Kněžnou) se jedná o mikroregion slabší a menšího významu. Na rozdíl od většiny dalších měst a městeček (např. Červený Kostelec, Česká Skalice, Hronov a dalších) v širším okolí však představuje Nové Město nad Metují významné mikroregionální centrum nižšího řádu (podobně jako Jaroměř). To je dáno mimo jiné tím, že zde jsou významní zaměstnavatelé a město je silnějším centrem pracovní dojížďky, než např. sousední Dobruška.

1 Körner, M., Müller, J., Feistnerová, R., Almásyová, B. (2017): Sídelní struktura České republiky, pro MMR zpracoval AURS, s.r.o. a ÚRS Praha, a.s.

Obrázek 1 Postavení Nového Města nad Metují podle sociogeografické regionalizace Česka

Zdroj: Sídelní struktura České republiky (2017), Körner, Müller, Feistnerová, Almásyová

Z hlediska vazeb na nadřazená centra osídlení má Nové Město nad Metují nejsilnější vazbu na blízký Náchod, druhou nejsilnější vazbu, měřeno podle vyjížďky, má na Hradec Králové. Sousední Dobruška, která je velikostí s Novým Městem nad Metují srovnatelná, má vyjížďkové vazby přímo na Hradec Králové a do blízké průmyslové zóny Solnice-Kvasiny a podle sociogeografické regionalizace vlastní dojížďkový mikroregion nevytváří.

Podle Studie územních dopadů rozvoje průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou[2] leží Nové Město nad Metují již za hranicí rozvojového území této průmyslové zóny, což může mít, mimo jiné, vliv také na dostupnost případných státních programů podpory zaměřených na rozvoj či zlepšení situace v okolí strategických průmyslových zón. Současně však i tato studie pracuje s předpokladem potřeby zlepšení a posílení objezdové trasy Nového Města nad Metují západním směrem od města, protože ve středně a dlouhodobém horizontu lze předpokládat nárůst automobilové (a nákladní) dopravy v důsledku dalšího rozvoje této průmyslové zóny a část této dopravy směřuje severním směrem na Polsko nebo na Trutnov (a Vrchlabí).

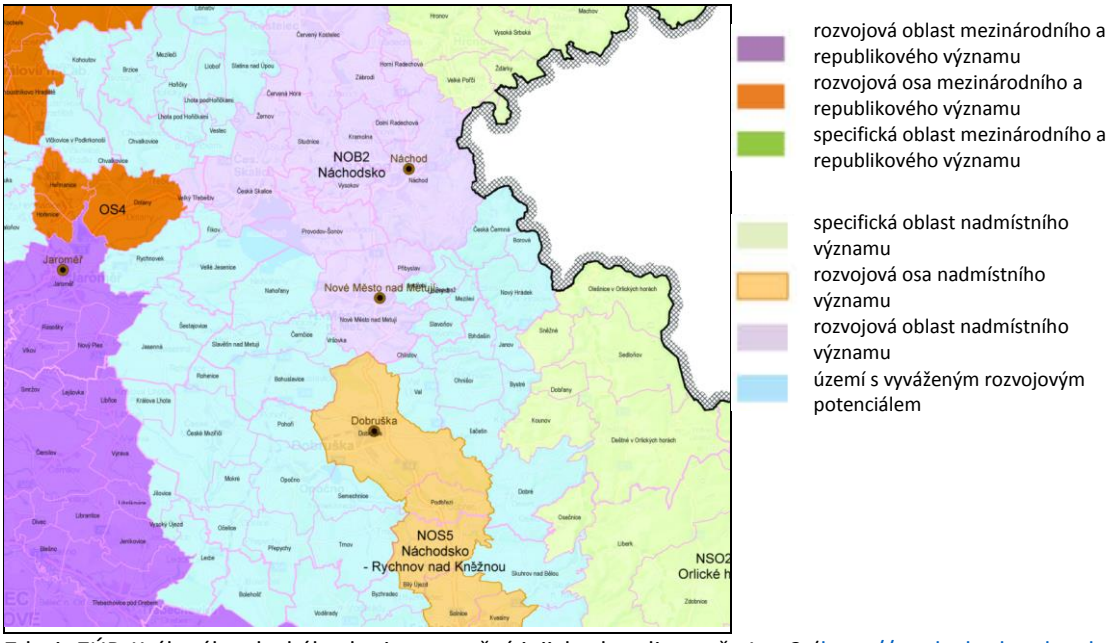
Přestože je pravděpodobné, že Novém Město nad Metují je průmyslovou zónou Solnice – Kvasiny ovlivněno i jinak než dopravou, např. právě vyjížďkou za prací, lze tento vliv obtížně analyzovat, protože v současnosti nejsou pro podobné analýzy dostupná data.

Nové Město nad Metují leží, podle ZÚR Královéhradeckého kraje v rozvojové oblasti NOB2 Náchodsko, která navazuje na rozvojovou osu NOS5 Náchodsko-Rychnov nad Kněžnou. Stejně vymezuje rozvojové osy (v tomto případě nadregionálního významu) a polohu Nového Města nad Metují vzhledem k těmto osám rovněž výše zmíněná studie Sídelní struktura České republiky (Körner, et.al., 2017). Okolí Nového Města nad Metují je podle ZÚR Královéhradeckého kraje charakterizováno jako území s vyváženým rozvojovým potenciálem, tedy takové území, kde se nepředpokládá

2 Šindlerová, V., Felcman, J., Franke, D. (2017): Studie územních dopadů rozvoje průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou, studie pro Královéhradecký kraj.

významný růst a rozvojové aktivity by se měly soustřeďovat do ploch v návaznosti na intravilán a do přestavbových území.

Obrázek 2 Poloha Nového Města nad Metují vůči rozvojovým osám a rozvojovým oblastem Královéhradeckého kraje

Zdroj: ZÚR Královéhradeckého kraje, ve znění jejich aktualizace č. 1 a 2 (http://zur.kr-kralovehradecky.cz/uz-a2/)

Město si vytvořilo silné napojení skrze dojížďku za prací s většinou svých sousedících obcí a blízkých měst, jako jsou Provodov-Šonov, Černice, Bohuslavice či Česká Skalice nebo Dobruška. V případě sousedních obcí představuje Nové Město nad Metují dominantní vyjížďkový proud. Město má nadprůměrné zastoupení zpracovatelského průmyslu, který tvoří významný podíl pracovních míst. Ve zpracovatelském průmyslu zde podniká 45 různě velkých firem, a také oba největší zaměstnavatelé – Ammann Czech Republic a.s. (strojírenství) a Hronovský s.r.o. (automotive). Dominantními odvětvími je strojírenství různého zaměření, např. přesné strojírenství (Elton hodinářská, a.s. - výroba hodinek), automobilní průmysl, zpracování dřeva a papírenství. S ohledem na informace získané při zpracování kapitoly č. 3 „Ekonomika, podnikání, výzkum a vývoj“ můžeme tvrdit, že město představuje funkční centrum pro své okolí i z důvodu vyššího podílu zaměstnaných osob v komerčních službách (30 %). Město má rovněž rozvinutou síť služeb pro obyvatele, jak soukromých (obchody, řemesla, služby) tak veřejných služeb (např. zdravotnictví, sociální služby, školy). Podrobnější popis a analýza jsou uváděny v dalších kapitolách.

Nové Město nad Metují leží blízko okresního města Náchod, které patří do kategorie středně významných regionálních center České republiky a je jedním ze dvou takových v severní části Královéhradeckého kraje. Blízkost Náchoda rozšiřuje nabídku pracovních míst, služeb a volnočasových aktivit pro obyvatele Nového Města nad Metují a činí ji snadno dostupnou.

Podle Strategie regionálního rozvoje ČR na roky 2021+[3] představuje Náchod jedno z regionálních center a Nové Město nad Metují je součástí jeho zázemí. Strategie regionálního rozvoje ČR pojímá regionální centra jako stabilizační prvky regionálního systému/osídlení, s cílem napomáhat rozvíjení a diverzifikaci hospodářských aktivit v těchto centrech a jejich zázemí, stabilizovat jejich sídelní funkce a podporovat jejich funkce jako pracovních center a center služeb. Samotný mikroregion Nového Města nad Metují je v analýze Strategie regionálního rozvoje ČR charakterizován jako převážně venkovské, populačně mírně ztrátové území.

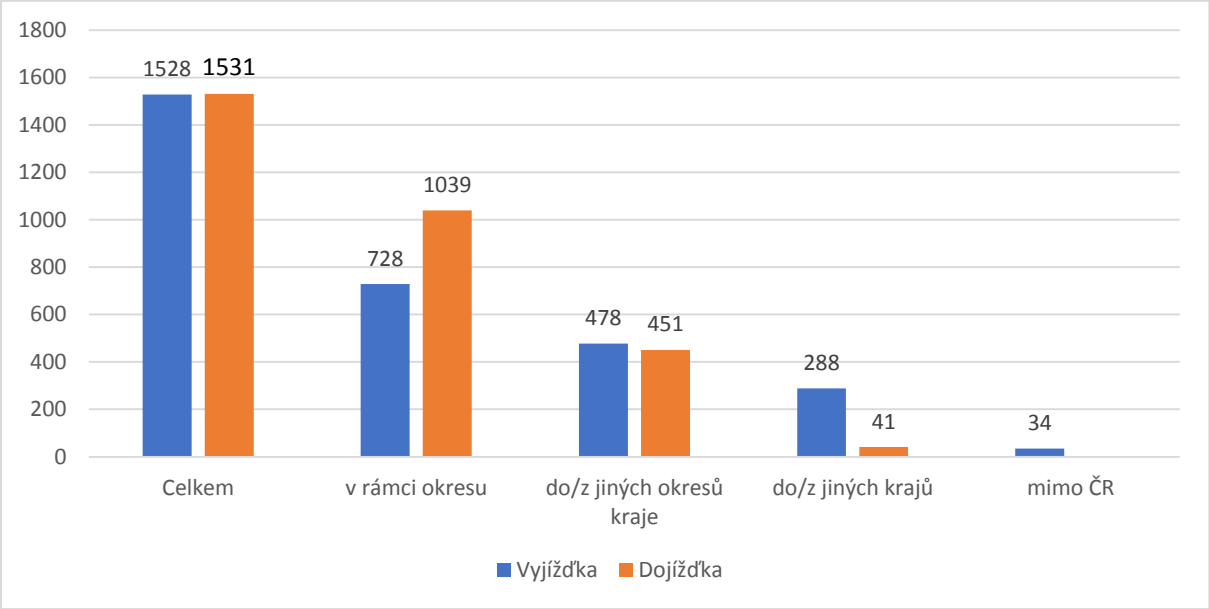
V Náchodě se kříží dvě rozvojové osy východní části Královéhradeckého kraje, což zvyšuje rozvojový potenciál této oblasti. Ten je však dosud tlumen periferní polohou celého území jak v kraji, tak v Česku, která je dána příhraniční polohou a sousedstvím rovněž periferních, méně rozvinutých oblastí Kladska v Polsku na druhé straně hranic. Dostavba dálnice D11 může přinést určitý rozvojový impuls a zlepšit podmínky pro ekonomické aktivity v kraji. Pokud bude navazovat na dálnici dále do Vratislavi, může mít větší význam také pro lokalizaci dalších investic v oblasti, ať už českých nebo zahraničních. Určitý rozvojový potenciál představují také dobré podmínky pro cestovní ruch v okolí města.

1.2. Dojížďka obyvatel do zaměstnání

Nové Město nad Metují je významným lokálním/mikroregionálním střediskem dojížďky do zaměstnání. Přestože data o tomto procesu je třeba brát s rezervou, neboť pocházejí z roku 2011, význam města jako centra dojížďky potvrzují významní a (vzhledem k velikosti města) velcí zaměstnavatelé. Přestože lze předpokládat, že mimo jiné i kvůli rozvoji průmyslové zóny Solnice – Kvasiny se proudy dojížďky do zaměstnání v posledních 10 letech ve východních Čechách změnily, zdá se být jisté, že Nové Město nad Metují si svůj význam mikroregionálního pracovního centra udržuje. S tím jsou spojeny také relativně (vzhledem k velikosti města) pestré služby pro obyvatelstvo, které nabízejí také služby dojíždějícím lidem. Pro tyto služby dojíždějící lidé rozšiřují počet potenciálních zákazníků.

3 Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, Usnesení vlády ČR č. 775/2019

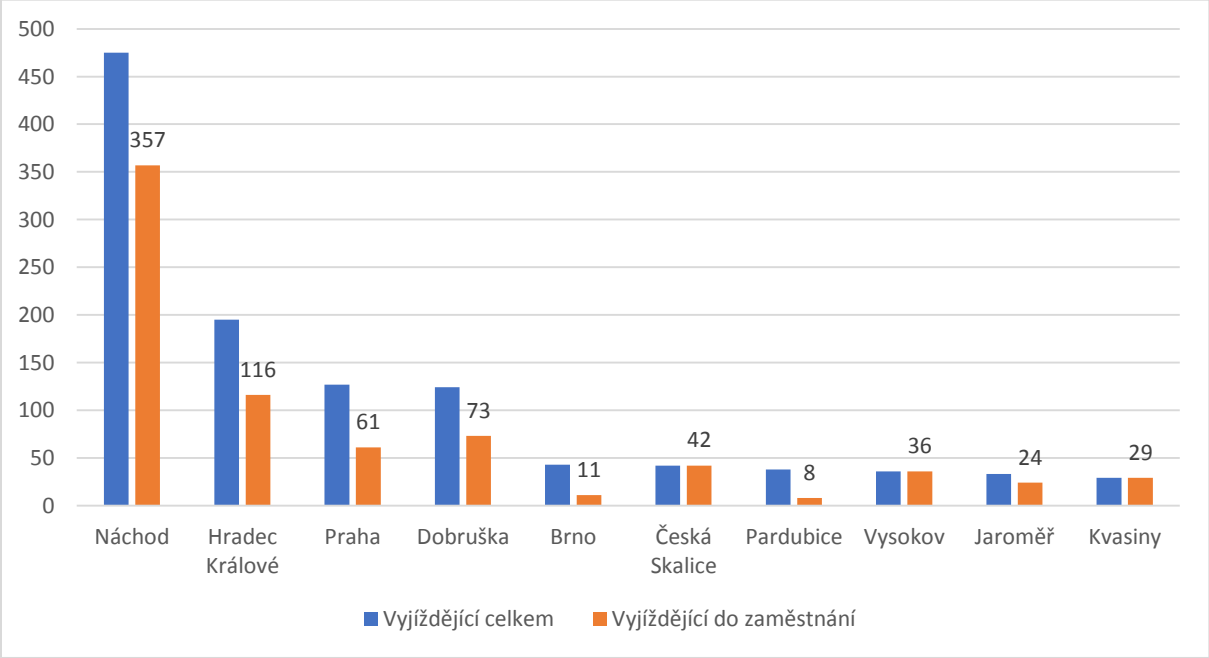
Graf 1 Struktura vyjížďky a dojížďky z/do Nového Města nad Metují v roce 2011

Zdroj: SLDB 2011

Nové Město nad Metují je přirozeným pracovním centrem nejen pro své bezprostřední okolí. Celková dojížďka a vyjížďka byly v roce 2011 na podobné úrovni, v rámci okresu ovšem dojížďka do města výrazně převažovala, což potvrzuje předchozí tvrzení o významu města. V případě obyvatel vyjíždějících či dojíždějících do/z obcí mimo kraj nebo dokonce Českou republiku, pak převažují vyjíždějící, což ovšem není vzhledem k velikosti města nikterak překvapivé.

Graf 2 Vyjíždějící do zaměstnání a škol z Nového Města nad Metují v roce 2011

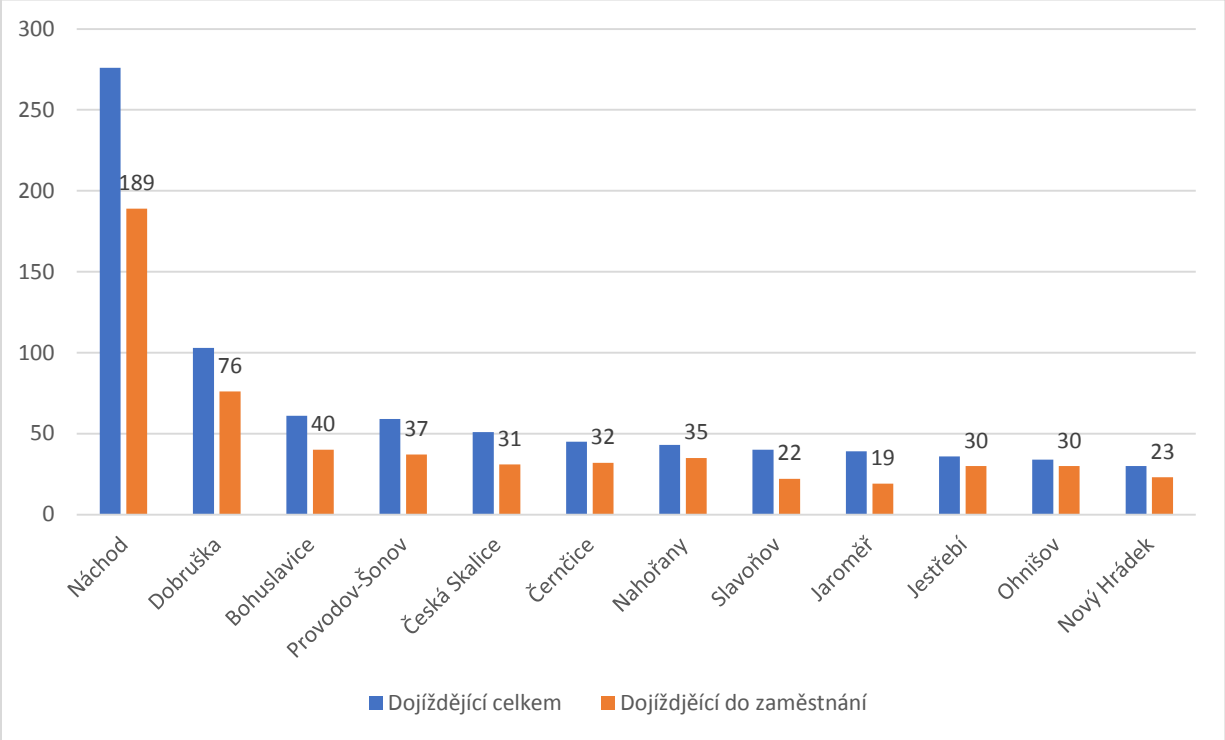
Zdroj: SLDB 2011

Počet vyjíždějících do zaměstnání a škol z Nového Města nad Metují v roce 2011 nad dojíždějícími převažuje především ve srovnání s většími městy (Náchod, Hradec Králové, Praha, Brno či Pardubice).

Tato skutečnost neplatí jen pro sousední menší Dobrušku, kam v roce 2011 vyjíždělo za prací 73 obyvatel, zatímco opačným směrem jich putovalo 76. Vzhledem k tomu, že data o dojížďce a vyjížďce se zjišťují jen při Sčítání lidu, domů a bytů, je nutné brát výše uvedené údaje jako ukazatel trendu a vzorce dojížďky, nikoliv jako v současnosti plně platné údaje. Dá se předpokládat, že situace v dojížďce se do současnosti poněkud změnila, neboť míra podnikatelské aktivity byla v posledním sledovaném roce v Novém Městě nad Metují vyšší a patřila dokonce k nejvyšším v rámci vybraných měst okresů Náchod a Rychnov nad Kněžnou. Nové Město nad Metují patrně přitahuje dojíždějící výrazněji, než dříve.

V případě obou statistik (vyjíždějící i dojíždějící) se potvrzuje silné propojení s nedalekým okresním městem Náchod, kam vyjíždělo v r. 2011 za prací 357 osob. Do Nového Města nad Metují jich z tohoto okresního centra putovalo 189. Zajímavá je i bilance vyjížďky a dojížďky s Českou Skalicí, kam vyjíždělo za prací 42 obyvatel, zatímco z České Skalice do Nového Města to bylo méně (31). Z hlediska celkové dojížďky (včetně té do škol) však mělo Nové Město nad Metují v tomto případě bilanci kladnou (+9).

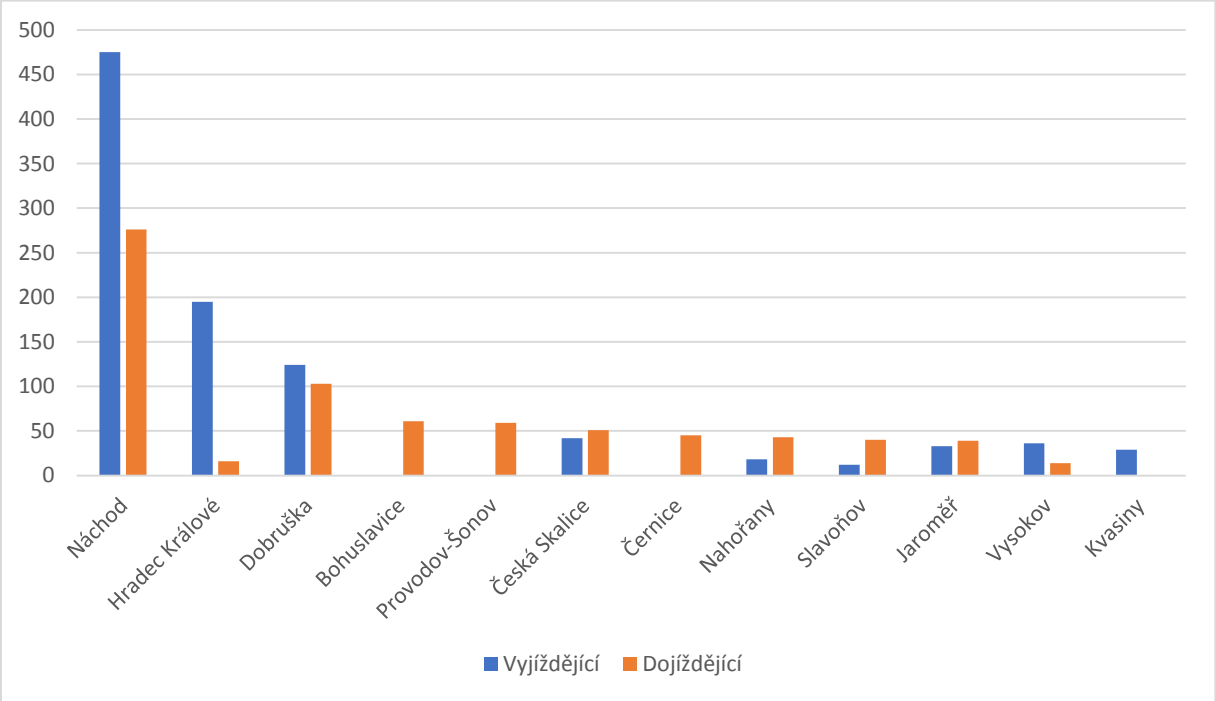
Graf 3 Dojíždějící z obcí v zázemí do Nového Města nad Metují v roce 2011

Zdroj: SLDB 2011

Přímé srovnání s vybranými městy a obcemi pak zobrazuje graf (Graf 4), kde najdeme i potvrzení toho, že pro okolní obce (Bohuslavice, Provodov-Šonov, Černčice, Nahořany či Slavoňov) je město jednoznačným centrem pracovní dojížďky.

Graf 4 Vyjíždějící a dojíždějící z/do vybraných měst a obcí Královéhradeckého kraje do/z Nového Města nad Metují v roce 2011

Zdroj: SLDB 2011

Hlavní zjištění:

- *Nové Město nad Metují je místním centrem dojížďky, s významnou koncentrací pracovních míst ve zpracovatelském průmyslu a ve službách. I přes převážně venkovský charakter zázemí se jedná o sekundární rozvojové centrum v této části kraje.*
- *Nové Město nad Metují je podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011 hlavním centrem pracovní dojížďky pro obce ve svém nejbližším okolí. Přestože v důsledku hospodářských změn v posledních 10 letech, zejména kvůli rozvoji průmyslové zóny Solnice-Kvasiny se tato situace mohla změnit, množství a velikost významných zaměstnavatelů v Novém Městě nasvědčují, že roli mikroregionálního centra si město drží.*
- *Město leží v periferní oblasti Královéhradeckého kraji i Česka, což limituje jeho rozvojový potenciál, nachází se však na jedné z krajských rozvojových os nadmístního významu a v těsné blízkosti Náchoda, kde se tato rozvojová osa kříží s další rozvojovou osou. Proto i přes nevýhodnou geografickou polohu v Česku je místní poloha Nového Města nad Metují v severovýchodní, periferní části Královéhradeckého kraje dobrá.*

2. Obyvatelstvo

Cílem této kapitoly je zhodnotit vývoj počtu a struktury obyvatel v Novém Městě nad Metují v minulosti, poukázat na vztah mezi městem a jeho zázemím, za něž považujeme ostatní obce v obvodu ORP, ukázat, jak se na vývoji počtu obyvatel podílí migrace a přirozená měna a také odhadnout, jaký bude počet obyvatel a jeho věková struktura v příštích 15 letech počítaje od r. 2018, z něhož pocházejí poslední podrobnější data o věkové struktuře obyvatel.

Demografický vývoj a zejména vývoj věkové struktury populace má zásadní vliv na poptávku po vzdělávacích, zdravotnických a sociálních službách. Odhad vývoje počtu obyvatel celkem ve městě a počtu obyvatel podle vybraných věkových skupin poskytuje informaci, i když omezenou, o potřebě kapacit různých druhů škol v určitých časových horizontech, a ukazuje, jak se bude měnit potřeba zdravotnických a sociálních služeb.

Zejména odhad počtu lidí ve věkových skupinách nad 65 let umožňuje odhadovat budoucí potřebu kapacit sociálních a zdravotních služeb. Tyto odhady nemohou být zcela přesné, jelikož se změnami ve zdravotní péči se může změnit zdravotní stav lidí a tudíž jejich nároky na péči ve vyšším věku (k lepšímu i horšímu). Podobně změny v sociálním systému, změny v systému zdravotní péče, především dlouhodobé péče, budou mít vliv na rozsah a formy poskytování zdravotních a sociálních služeb, a podle toho bude různým způsobem ovlivňována potřeba kapacit sociální a zdravotní péče a jejich různých forem. Do odhadů počtu obyvatel není započítána migrace, protože pro velmi malé územní celky, jako jsou střední a malá města je její odhad kromobyčejně nejistý, do výpočtů ji nelze jednoduše zahrnout a i při rozsáhlých analýzách vývojových trendů migrace v ČR jsou místní projevy migrace obtížně předpověditelné (např. kvůli nepředpověditelnosti hospodářského cyklu, který má na migraci vliv).

Přes výše uvedené výhrady jsou zejména odhady počtu lidí ve starších věkových skupinách dobrým východiskem pro úvahy o budoucí potřebě kapacit různých služeb pro staré lidi, protože přes určité neodhadnutelné nepřesnosti vcelku spolehlivě ukazují jak trendy změny, tak přibližné počty obyvatel v jednotlivých věkových skupinách.

Klíčové otázky:

- *Jak se mění počet obyvatel v Novém Městě nad Metují v posledních letech? Jaký je vztah mezi změnami počtu obyvatel ve městě a v jeho zázemí (ORP)?*
- *Jak rozsáhlé má město zázemí? Jaký vývoj jeho počtu obyvatel?*
- *Jaká je současná věková struktura obyvatelstva ve městě? Je obyvatelstvo města starší či mladší než obyvatelé podobných měst v okolí?*
- *Jaký bude pravděpodobný počet obyvatel Nového Města nad Metují v budoucnosti? Jak se bude v příštích cca 15 letech vyvíjet počet obyvatel ve věkových skupinách významných pro školství, sociální služby a zdravotnictví?*

2.1. Počet obyvatel a jeho změny

Následující tabulka uvádí přehledným způsobem srovnání základních populačních charakteristik Nového Města nad Metují a dalších měst v okolí, která využíváme pro srovnání (konkurenční města). Dále uvádíme také údaje za nadřazené území celky – Královéhradecký kraj a Česko – abychom ukázali postavení Nového Města nad Metují vůči obecným trendům v ČR a ve větších územích, jichž je sledované město součástí.

Tabulka 1 Srovnání ČR, Královéhradeckého kraje a vybraných měst dle stavu a pohybu obyvatelstva v roce 2018

Území	obyvatel (k 31.12.)	přirozený přírůstek	migrační saldo	celkový přírůstek	% podíl 0-14	% podíl 65 +	index stáří	ø věk
ČR	10 649 800	0,1	3,6	3,7	15,9%	19,6%	123,2	42,3
Královéhradecký kraj	551 021	-0,6	0,5	-0,1	15,5%	21,2%	136,3	43,1
SO Nové Město nad Metují	14 240	0,5	-3,8	-3,3	15,2%	22,5%	147,8	43,7
Nové Město nad Metují	**9 436**	**-1,6**	**-5,6**	**-7,2**	**13,9%**	**24,9%**	**179,2**	**45,1**
Červený Kostelec	8 352	1,3	1,1	2,4	16,2%	22,9%	141,7	43,4
Dobruška	6 727	-1,9	0,9	-1,0	15,2%	22,3%	146,7	43,7
Jaroměř	12 443	1,8	-1,1	0,7	15,8%	19,5%	123,0	42,0
Kostelec nad Orlicí	6 201	-1,3	1,9	0,6	15,6%	22,5%	144,0	43,5
Náchod	19 979	-2,2	-5,4	-7,6	14,6%	21,9%	150,0	43,8
Rychnov nad Kněžnou	10 998	1,1	-9,2	-8,1	15,2%	20,4%	134,4	42,7

Poznámka: Přirozený přírůstek, migrační saldo i celkový přírůstek jsou uvedeny v hodnotách na 1 000 obyvatel stavu k 31.12. Podíl 0-14 (%) vyjadřuje podíl obyvatel ve věku 0-14 let, podíl 65+ podíl obyvatel starších 65 let. Index stáří je definován jako počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0-14 let.

Zdroj: Demografické údaje za vybraná města Královéhradeckého kraje

Nové Město nad Metují patří populačně ke středně velkým městům v Královéhradeckém kraji, mezi městy v kraji mu dle počtu obyvatel k 31. 12. 2019 patří 9. místo. Podobně jako v případě dalších měst na periferii Královéhradeckého kraje i v Novém Městě nad Metují postupně klesá počet obyvatel, převážně v důsledku vystěhovávání. Od roku 1990 tak město přišlo o téměř 1000 obyvatel. Hodnota migračního salda v případě Nového Města nad Metují byla v posledním roce srovnatelná s Náchodem, a přestože je lepší než v případě Rychnova nad Kněžnou (-9,2), ze srovnávaných měst patří migrační ztráta Nového Města nad Metují k nejvyšším.

Jednu z nejvyšších záporných hodnot ve srovnání s dalšími vybranými městy mělo Nové Město nad Metují i u přírůstku přirozeného, což je mimo jiné dáno i starší populací, jak je vidět z průměrného věku obyvatel města. Stáří populace v porovnání s dalšími podobně velkými městy v kraji patří k nejvyšším.

Ačkoliv byla v posledním sledovaném roce hodnota migračního salda u celého ORP rovněž záporná (-3,8), z údajů za posledních 28 let (

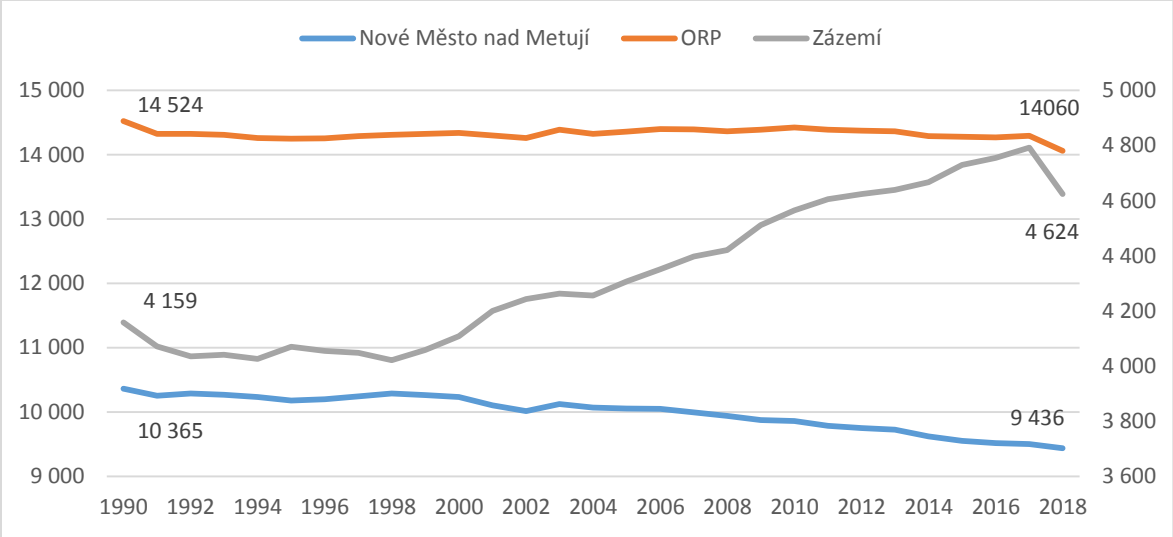
Mikroregion Nového Města nad Metují, přestože jako většina periferních mikroregionů populaci pomalu dlouhodobě ztrácí, nepostrádá atraktivitu pro obyvatelstvo, jak ukazují migrační trendy, ztráty celého mikroregionu jsou v dlouhodobém pohledu zatím malé. Část atraktivity mikroregionu je nepochybně dána charakterem města samotného, přestože to samo obyvatele ztrácí a roste spíše

zázemí, ale nejspíš i blízkostí Náchoda, který nabízí širší škálu služeb všeho druhu, a přitom leží blízko a je snadno dostupný.

Graf 5) se dá vyčíst, že část migračních ztrát směřuje do zázemí Nového Města nad Metují. Dochází tedy ke stěhování obyvatel do okolních menších obcí. Na rozdíl od samotného města v zázemí ORP Nové Město nad Metují došlo k nárůstu počtu obyvatel o téměř 500 osob. Lze předpokládat, že do zázemí Nového Města nad Metují se stěhují nejen lidé z jádrového města (centra mikroregionu), ale také z okolí, ať už z periferněji oblastí (např. z blízkých hornatých území), tak z Náchoda či jeho okolí.

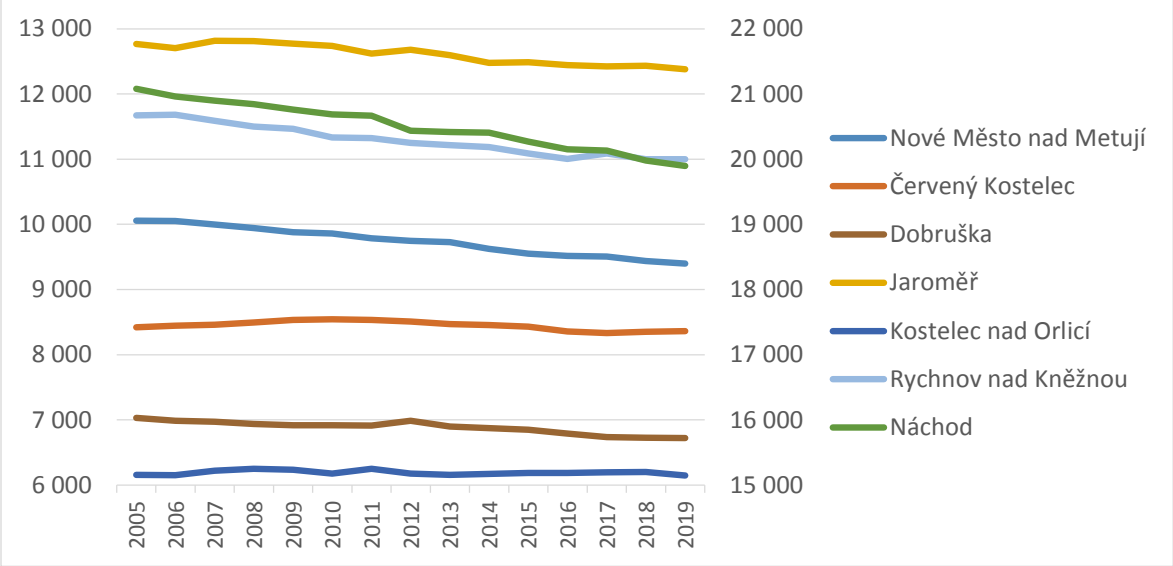
Mikroregion Nového Města nad Metují, přestože jako většina periferních mikroregionů populaci pomalu dlouhodobě ztrácí, nepostrádá atraktivitu pro obyvatelstvo, jak ukazují migrační trendy, ztráty celého mikroregionu jsou v dlouhodobém pohledu zatím malé. Část atraktivity mikroregionu je nepochybně dána charakterem města samotného, přestože to samo obyvatele ztrácí a roste spíše zázemí, ale nejspíš i blízkostí Náchoda, který nabízí širší škálu služeb všeho druhu, a přitom leží blízko a je snadno dostupný.

Graf 5 Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě nad Metují, jeho zázemí a ORP

Poznámka: Za oblast zázemí je považováno území ORP bez města Nové Město nad Metují. Hodnoty pro zázemí – šedivá spojnice – jsou zobrazeny na pravé ose.
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR

Graf 6 Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě nad Metují a dalších vybraných městech

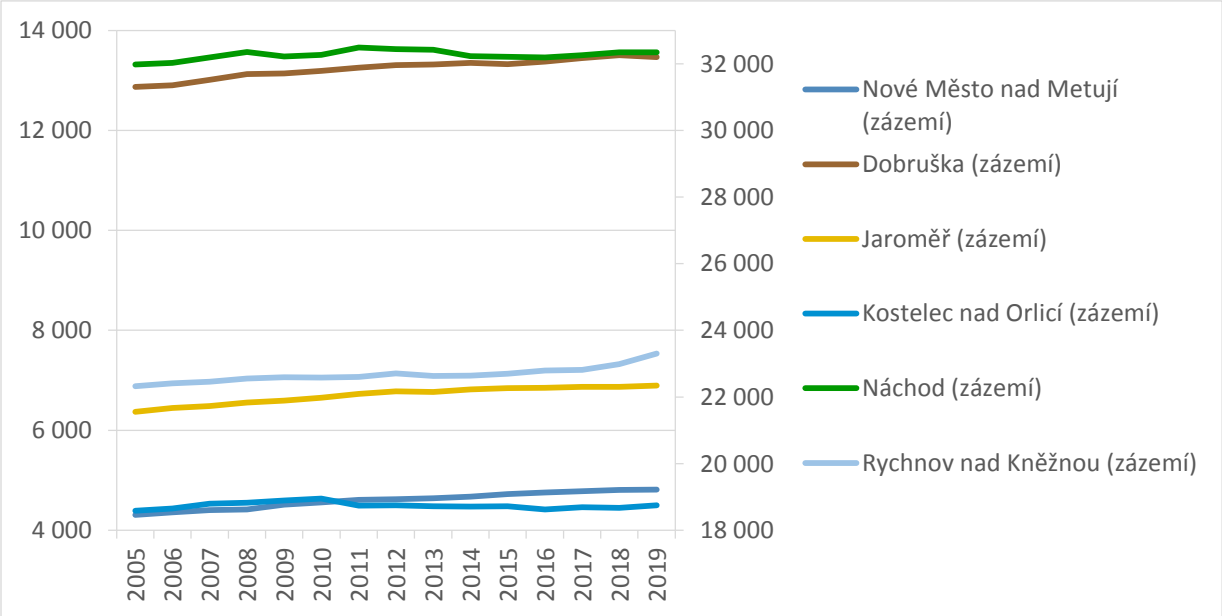

Poznámka: Hodnoty pro Náchod – zelená spojnice – jsou zobrazeny na pravé ose ve stejném měřítku, jako je levá osa.
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR

Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě nad Metují má dlouhodobě klesající tendenci, stejně jako v případě většiny ostatních měst v oblasti, s nimiž Nové Město nad Metují srovnáváme. Výjimku tvoří Červený Kostelec a Kostelec nad Orlicí, které ztrácejí obyvatelstvo až v posledních cca 6-7 letech a pomaleji než sousední města.

V případě všech srovnávaných měst je také patrný proces růstu počtu obyvatel jejich zázemí, jak je vidět na následujícím grafu.

Graf 7 Vývoj počtu obyvatel v zázemí Nového Města nad Metují a dalších vybraných měst

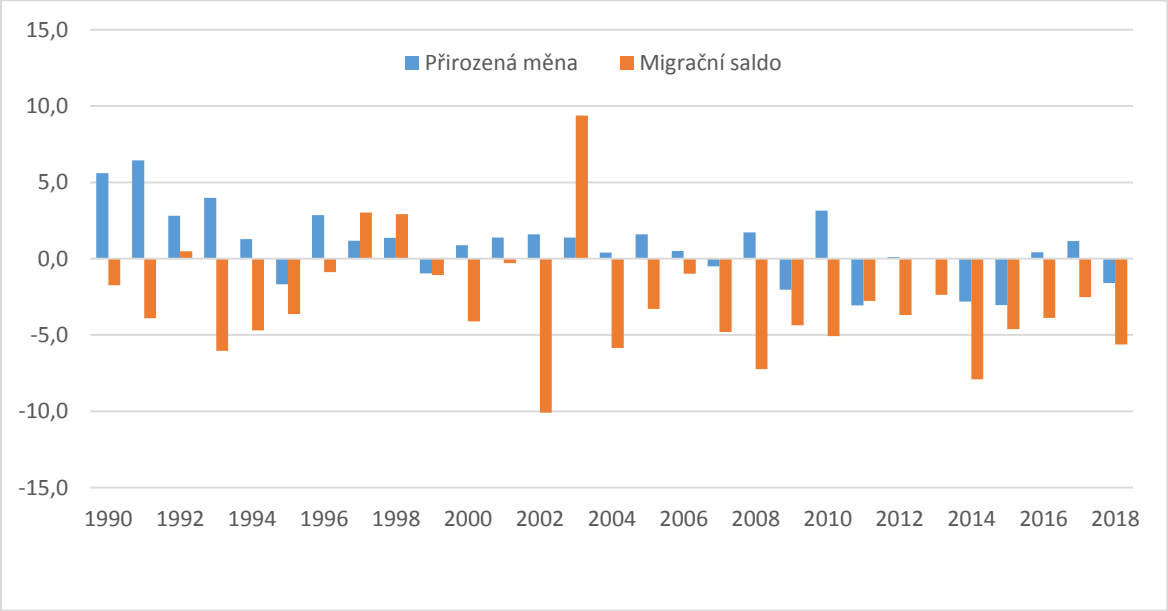

Poznámka: Hodnoty pro zázemí Náchoda, Kostelce nad Orlicí a Rychnova nad Kněžnou – zelená spojnice a světle modré spojnice – jsou zobrazeny na pravé ose, měřítko se mírně liší. Červený Kostelec je součástí ORP Náchod.
Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR

Je zřejmé, že obyvatelé Nového Města nad Metují i dalších blízkých měst se částečně přesouvají z jádrových měst do zázemí a zázemí těchto měst pomalu rostou. Celé mikroregiony, pokud je chápeme jako území ORP, populačně spíše stagnují, některé velmi mírně rostou, jiné velmi mírně ztrácejí, přičemž společný či jednoznačný trend nelze vysledovat. Je však zjevné, že vývoj jádrových měst a jejich zázemí představuje v území východní části Královéhradeckého kraje charakteristický proces. Samotná města sice populačně ztrácejí, ale v celém území lidí neubývá, i když je pravděpodobné, že se mění jejich struktura – například struktura podle věku.

Počet obyvatel Nového Města nad Metují se trvale snižuje jak kvůli zápornému migračnímu saldu (stěhováním město ztrácí každoročně již od roku 1999 s výjimkou roku 2003), tak v posledních letech i kvůli zápornému přirozenému přírůstku. Ten byl v posledních osmi sledovaných letech kladný pouze dvakrát (2015 a 2016).

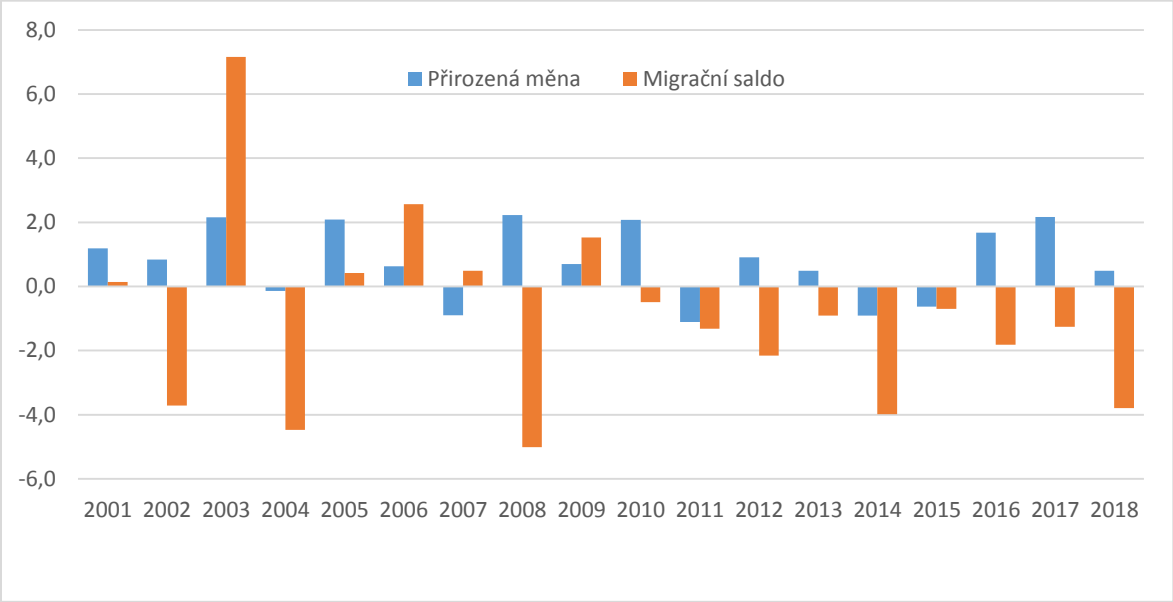
Graf 8 Porovnání celkového přírůstku/úbytku obyvatel města Nové Město nad Metují v letech 1990–2018

Zdroj: Demografické údaje za vybraná města Královéhradeckého kraje

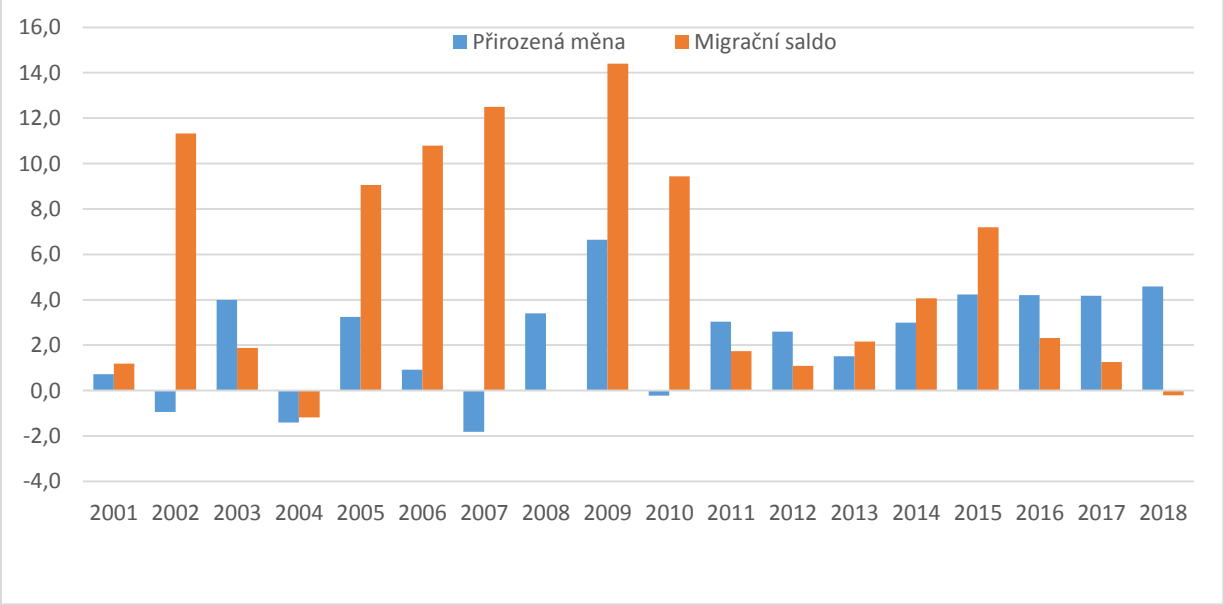
I v případě celého ORP Nové Město nad Metují platí každoročně od roku 2010, že hodnota migračního salda je záporná. Zde naopak v pěti z posledních osmi sledovaných let dosahoval přirozený přírůstek hodnot kladných a dopady záporného migračního salda tak zmírňoval. Z toho je zřejmé, že do zázemí města se stěhují spíše mladší lidé, pravděpodobně buď s dětmi, nebo s potenciálem děti mít, což zvyšuje přirozený přírůstek v zázemí. V Novém Městě nad Metují samotném se zvyšuje počet starých lidí přirozeným stárnutím populace, kdy se do vyššího věku dostávají silné poválečné ročníky, a zvyšuje se i jejich podíl, protože z města pravděpodobně odcházejí spíše mladší lidé.

Graf 9 Porovnání celkového přírůstku/úbytku obyvatel ORP Nové Město nad Metují v letech 2001–2018

Zdroj: Demografické údaje za vybraná města Královéhradeckého kraje

Graf 10 Porovnání celkového přírůstku/úbytku obyvatel v zázemí Nového Město nad Metují v letech 2001–2018

Zdroj: Demografické údaje za vybraná města Královéhradeckého kraje

Zcela jiná situace ovšem panuje z hlediska zázemí Nového Města nad Metují, tedy ve všech obcích kromě samotného centra ORP. Od roku 2001 zde bylo migrační saldo záporné jen ve dvou sledovaných letech (2004 a 2018) a přirozený přírůstek dosahoval kladných hodnot ve 14 z celkových 18 sledovaných let. Na základě těchto dat tedy lze konstatovat, že úbytek obyvatelstva ve městě je částečně vyvážen stěhováním do zázemí Nového Města nad Metují, přičemž část lidí, kteří se do zázemí stěhují, pravděpodobně pochází z Nového Města nad Metují.

2.2. Věkové složení obyvatelstva města

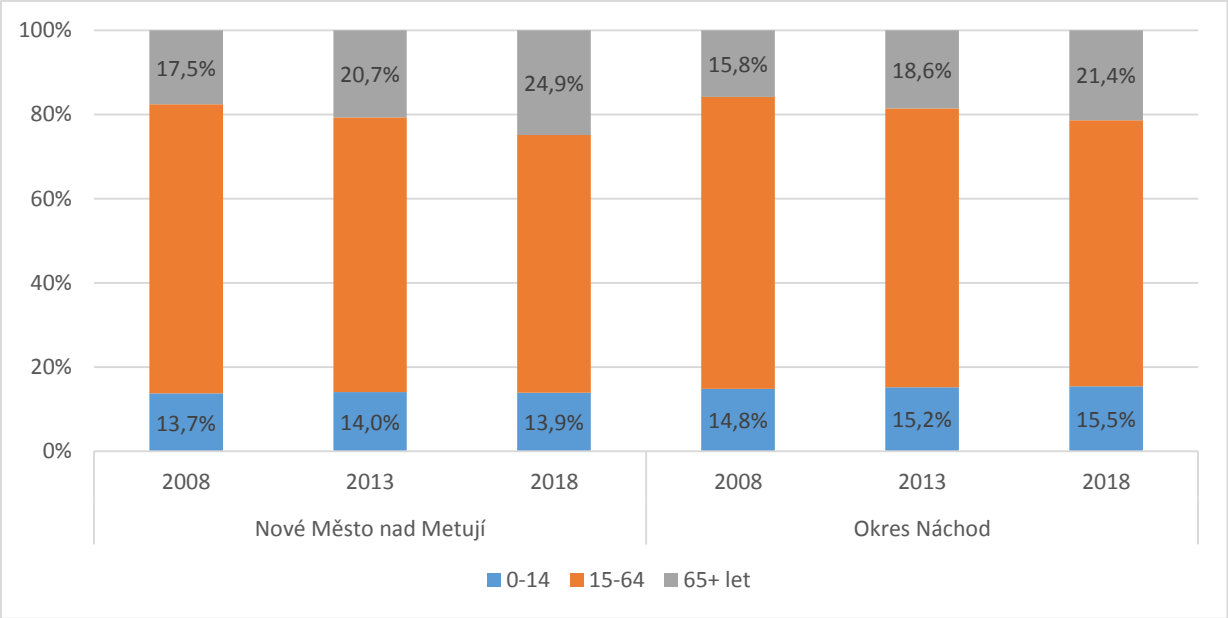
V Novém Městě nad Metují dlouhodobě klesá počet obyvatel, ale ještě výrazněji se mění jeho věková struktura. Už z prvního srovnání v této kapitole (Tabulka 1) vyplynulo, že průměrný věk 45,1 let v roce 2018 patřil k těm nejvyšším v celém kraji. Za posledních 10 let pak došlo k jeho poměrně význačnému nárůstu z hodnoty 42,1 let.

Tabulka 2 Průměrný věk obyvatel ve městě Nové Město nad Metují ve vybraných letech (stav k 31.12.)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Průměrný věk	42,1	42,3	42,8	43,2	43,3	43,8	44,2	44,6	44,8	45,1
Index stáří	128,2	131,1	139,8	146,7	147,6	155,9	163,7	171,2	173,9	179,2

Pozn.: Index stáří vyjadřuje podíl obyvatel ve věku 65+ let ku obyvatelům 0–14 let v %
Zdroj: Demografické údaje za vybraná města Královéhradeckého kraje

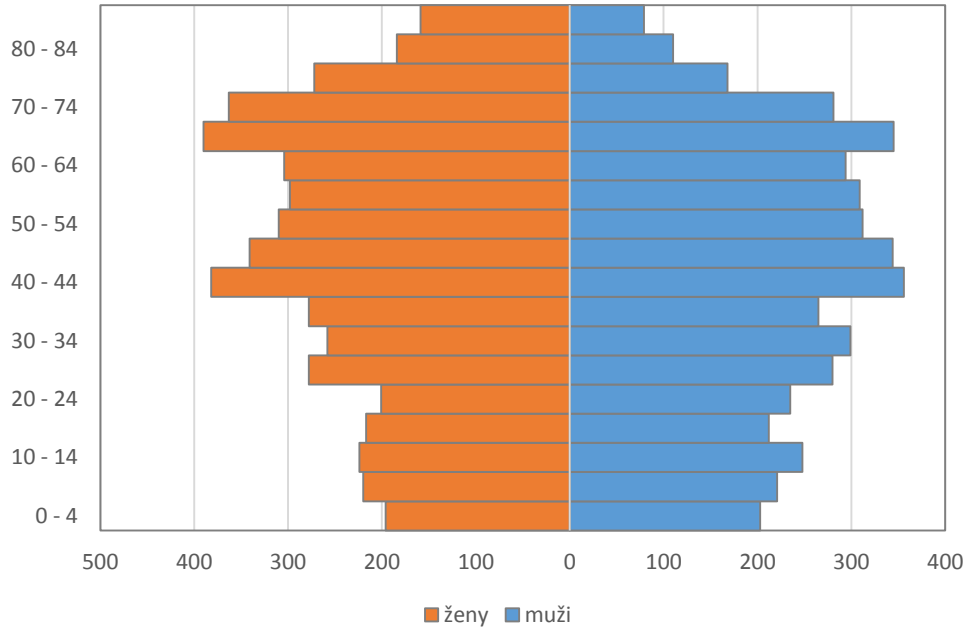
Graf 11 Věková struktura ve městě Nové Město nad Metují a okrese Náchod v letech 2008–2018

Zdroj: Demografické údaje za vybraná města Královéhradeckého kraje

Stárnutí obyvatelstva ve městě dokládá nejen zvyšující se průměrný věk obyvatelstva, ale také výrazně rostoucí index stáří, který vyjadřuje poměr počtu osob starších 65 let a osob do 15 let věku. Za posledních deset let se průměrný věk zvýšil o 3 roky a u indexu stáří je posun ještě výraznější, na 100 obyvatel ve věku 0-14 let nyní připadá v průměru téměř 180 lidí v seniorském věku, v roce 2009 jich bylo pouze necelých 120. Z grafu je patrné, že populace ve městě Nové Město nad Metují v posledních letech stárne také rychleji, než jak tomu je v průměru v celém okrese Náchod. Na rozdíl od celého okresu zde dochází i k poklesu zastoupení dětské složky obyvatelstva.

Graf 12 Věková struktura v Novém Městě nad Metují dle pětiletých věkových skupin 2018

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ

Věková struktura obyvatelstva v Novém Městě nad Metují odpovídá obecnému trendu v České republice, který avizuje silný nápor na sociální systém a služby v následujících desetiletích. Vyšší zastoupení počtu obyvatelstva ve věkových skupinách 65 až 74 a 40 až 49 let neodpovídá zastoupení obyvatelstva v generaci o 20 až 25 let mladší.

2.3. Odhad vývoje počtu obyvatel do roku 2030

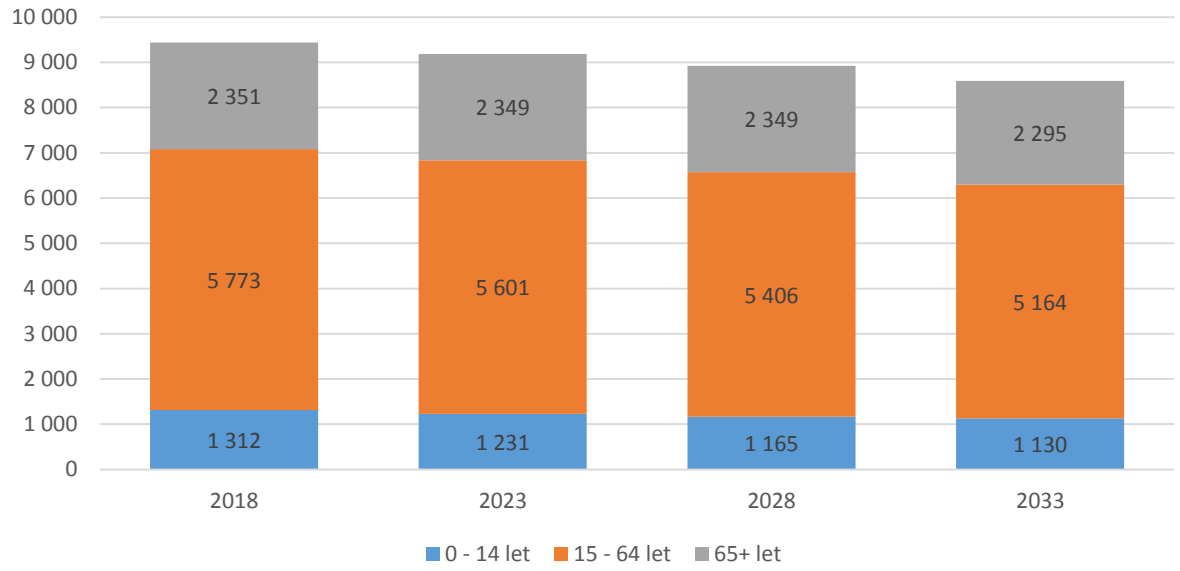
Projekce vývoje počtu obyvatel v Královéhradeckém kraji do roku 2050 předpokládá postupný pokles celkového počtu obyvatel v kraji, který se bude po roce 2030 ještě zrychlovat. Situaci v Novém Městě nad Metují komplikuje dále i poměrně vysoké záporné migrační saldo a v posledních letech i často záporné hodnoty přirozeného přírůstku obyvatel. Dle dostupné projekce obyvatelstva bude v Královéhradeckém kraji klesat zastoupení dětské složky obyvatel, zatímco zastoupení obyvatel nad 65 let se bude zvyšovat. Z výše přiložených grafů je patrné, že v Novém Městě nad Metují tento jev započal již v posledním desetiletí.

Celý Královéhradecký kraj, včetně Nového Města nad Metují, tedy čekají dva zásadní populační trendy – stárnutí populace, které bude postupně nabývat na intenzitě, a také pokles celkového počtu obyvatel (zejména v produktivním věku). Z Nového Města nad Metují dlouhodobě odchází více lidí, než kolik se do něj stěhuje, což bude tento trend umocňovat. Vzhledem k tomu, že část obyvatel patrně odchází do městského zázemí, a stěhují se do něj i lidé odjinud, nemusí město jejich absenci v budoucnu pocítit tak výrazně.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že lze předpokládat, že velikost trhu pro místní obchodníky se bude zmenšovat jen pomalu, protože lidé, kteří žijí v zázemí, částečně nakupují také v Novém Městě nad Metují. Rovněž dopady na trh práce nemusí být dramatické, protože velký úbytek pracovní síly v samotném městě bude částečně zmírněn tím, že v zázemí žijí mladší lidé a práceschopného obyvatelstva bude v celém mikroregionu ubývat pomaleji, než se z grafu níže jeví.

Závažnější dopady bude mít pokles počtu obyvatel a změna jeho struktury pro poskytování veřejných služeb. Snižování počtu obyvatel, bude mít důsledky v daňových příjmech města, které jsou na počet obyvatel zčásti navázány. Ve spojení s nastupující hospodářskou krizí může dojít k výraznému krátkodobému propadu městských příjmů a vzhledem k tomu, že město bude dlouhodobě ztrácet populaci, bude obnova růstu městských příjmů po odeznění krize pomalejší, než v případě velkých měst.

Graf 13 Odhad vývoje počtu obyvatel ve městě Nové Město nad Metují do roku 2033

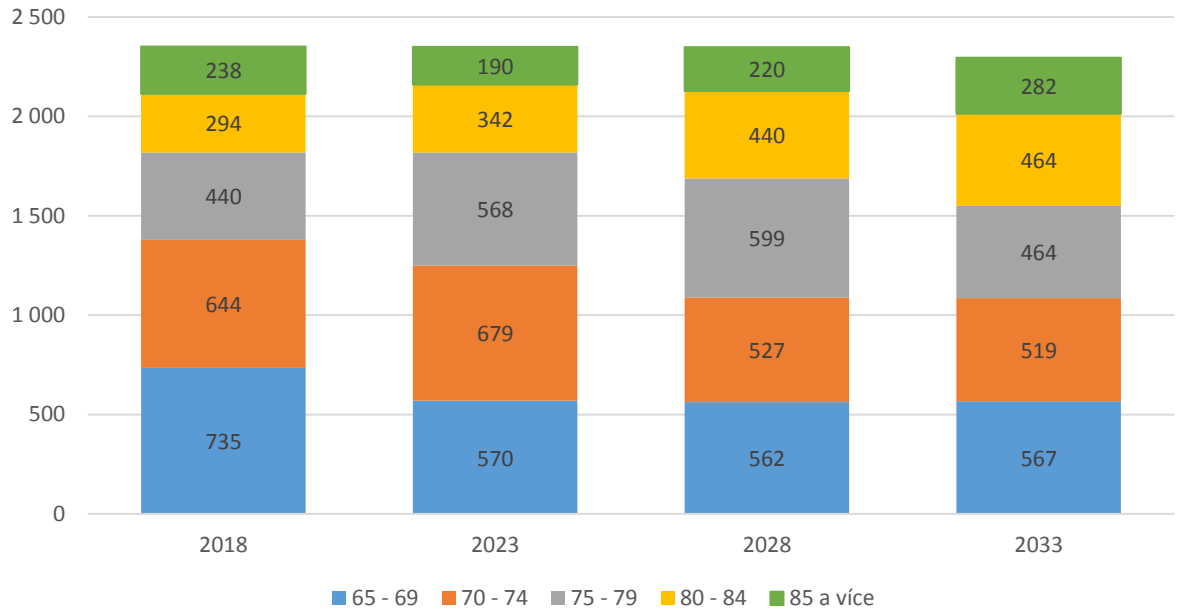

Zdroj: Vlastní výpočty na základě dat ČSÚ (úmrtnostní tabulky pro okres Náchod; věková struktura populace – Veřejná databáze ČSÚ)

S využitím demografických dat za celý okres Náchod byla vypracována populační prognóza i pro Nové Město nad Metují. Obecné tendence jsou zde podobné jako v případě celého kraje. Očekáváme postupné stárnutí populace a zvyšování podílu zastoupení věkové skupiny nad 65 let při celkovém úbytku obyvatelstva. V absolutních číslech by mohlo v Novém Městě v roce 2033 žít téměř o 850 obyvatel méně než v roce 2018, to představuje pokles o téměř 10 %. Jak uvedeno výše, do odhadu počtu obyvatel nebylo možné zahrnout i migraci obyvatelstva, kterou město dlouhodobě ztrácí další část obyvatel. Je pravděpodobné, že pokles počtu obyvatel samotného města bude reálně ještě větší.

Důsledky růstu počtu obyvatel ve věkových skupinách starých lidí, tedy lidí starších 65 let, budou patrné ve zvýšené poptávce po zdravotních a sociálních službách. Přestože celkový počet starých lidí, resp. lidí přibližně v důchodovém věku (65+) v příštích 15 letech nakonec mírně poklesne (bude se jednat o cca 50 obyvatel), počet lidí v nejstarších věkových skupinách nad 80 let věku, v nichž lze očekávat vyšší potřebu zdravotních a sociálních služeb, vzroste o cca 200 osob ve srovnání s rokem 2018, což představuje nárůst o přibližně 50 %.

Graf 14 Odhad vývoje počtu obyvatel pro město Nové Město nad Metují do roku 2033 pro věkové skupiny nad 65 let

Zdroj: Vlastní výpočty na základě dat ČSÚ (úmrtnostní tabulky pro okres Náchod; věková struktura populace – Veřejná databáze ČSÚ)

Absolutní počet obyvatel ve věkové skupině nad 65 let se pravděpodobně výrazně nezmění, nicméně v kontextu celkového úbytku obyvatel bude jeho zastoupení podstatně vyšší. Jestliže v roce 2018 představovala skupina nad 65 let věku necelých 25 % z celkového počtu obyvatel, v roce 2033 to bude už zhruba 27 %. Vzhledem k tomu, že k migraci, která nebyla do odhadu počtu obyvatel zahrnuta, dochází zejména ve skupině obyvatel v produktivním věku, dá se i v tomto případě počítat s tím, že hodnoty budou vyšší. Z hlediska složení obyvatelstva v samotné skupině nad 65 let je největší patrná změna mezi obyvatelstvem ve věku 80 až 84 let. V roce 2018 tvořili obyvatelé v tomto věku zhruba 12,5 % všech obyvatel nad 65 let, zatímco v roce 2033 už by to mělo být více než 20 %. V absolutních číslech jde o nárůst z hodnoty 294 na 464.

Tyto změny s sebou přinesou i zvýšené nároky na zdravotní, sociální a pečovatelské služby a na další infrastrukturu, protože lidé v tomto věku zpravidla již často potřebují speciální péči a služby. Poroste význam a potřeba terénních sociálních a pečovatelských služeb a také nutnost větší rodinné sounáležitosti a péče o seniory v jejich domovském rodinném prostředí.

Hlavní zjištění:

- *Počet obyvatel v Novém Městě nad Metují z dlouhodobého hlediska klesá. Město se potýká zejména se záporným migračním saldem, které v posledních letech ještě umocňují nepříznivé hodnoty přirozeného přírůstku obyvatel.*
- *V zázemí města dochází naopak z dlouhodobého hlediska k nárůstu počtu obyvatel v důsledku kladného migračního salda. Kladné hodnoty přirozeného přírůstku obyvatel v této oblasti zase poukazují na stěhování obyvatelstva v produktivním věku.*
- *Nové Město nad Metují má vysoký průměrný věk obyvatel a s ním související i vysoké hodnoty indexu stáří. V obou případech došlo v posledních deseti letech k výraznému zvýšení hodnot. Populační prognóza do roku 2033 navíc počítá s dalším prohlubováním těchto jevů, které ještě zvýrazní záporné hodnoty migračního salda.*
- *Prognóza pro celý Královéhradecký kraj počítá se poklesem obyvatel, s nárůstem zastoupení složky obyvatelstva nad 65 let věku, a naopak se snižováním zastoupení dětské složky (0-14 let) od roku 2020. Z dostupných dat je patrné, že Nové Město nad Metují se s podobným jevem potýká už od roku 2010.*

3. Ekonomika, podnikání, výzkum a vývoj

V této kapitole bude analyzována ekonomická struktura města s důrazem na nejvýznamnější hospodářská odvětví. Bude porovnávána struktura ekonomiky, podnikavost a přímé zahraniční investice ve vybraném území a podobných či pro srovnání vhodných dalších územích ve východních Čechách nebo na úrovni kraje.

Pozornost bude věnována také průmyslové struktuře a specializaci hospodářství města, nejvýznamnějším firmám ve městě, jejich charakteristikám a vývoji. Největší zaměstnavatelé v soukromém sektoru jsou důležitou složkou místního hospodářství, zpravidla je provazují na globální ekonomiku a poskytují velký počet pracovních míst místním obyvatelům. Tato kapitola představuje vstup a základní rámec pro podrobnější analýzy místního podnikatelského prostředí, které budou provedeny také v Průzkumu podnikatelského prostředí s využitím podrobnějších dat a informací získaných formou řízených rozhovorů ve vybraných firmách podnikajících ve městě.

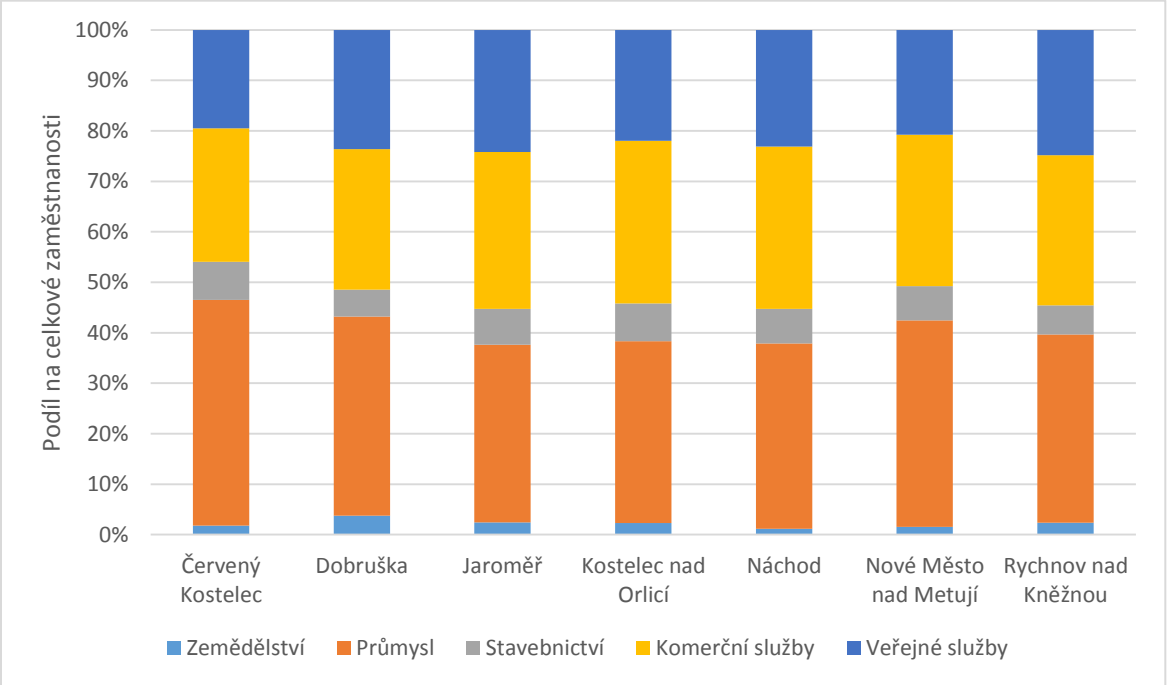
Klíčové otázky:

- *Jaká je specializace místní ekonomiky a která odvětví jsou nejvýznamnější z pohledu tvorby pracovních míst a ekonomického růstu města?*
- *Kdo jsou nejvýznamnější zaměstnavatelé ve městě, jaká je dynamika jejich ekonomické výkonnosti a pozice v globálních produkčních sítích; jaké jsou klíčové růstové faktory?*
- *Jaká je intenzita výzkumných a vývojových aktivit v místních firmách a jakou mají povahu? Které firmy provádí ve městě výzkumné/vývojové aktivity? Jaká je jejich povaha?*

3.1. Struktura ekonomiky

V roce 2011 tvořil průmysl zhruba 29% podíl na celkové zaměstnanosti v Královéhradeckém kraji, který se tak řadí spíše k méně průmyslovým oblastem České republiky. V Novém Městě nad Metují byl ve sledovaném roce podíl zaměstnaných v průmyslu jeden z nejvyšších ze všech srovnávaných měst v kraji (zhruba 41 %). To poukazuje na skutečnost, že na území města sídlí řada významných průmyslových firem. V ostatních oblastech dosahovala zaměstnanost podílu odpovídajícího průměru ostatních vybraných měst, pouze v případě veřejných služeb se jednalo o hodnotu mírně podprůměrnou (21 %). Na rozdíl od blízké Dobrušky zde pak neplatí nadprůměrný podíl zaměstnaných osob v zemědělství.

Graf 15 Struktura ekonomiky dle zaměstnanosti ve vybraných městech Královéhradeckého kraje, 2011

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011

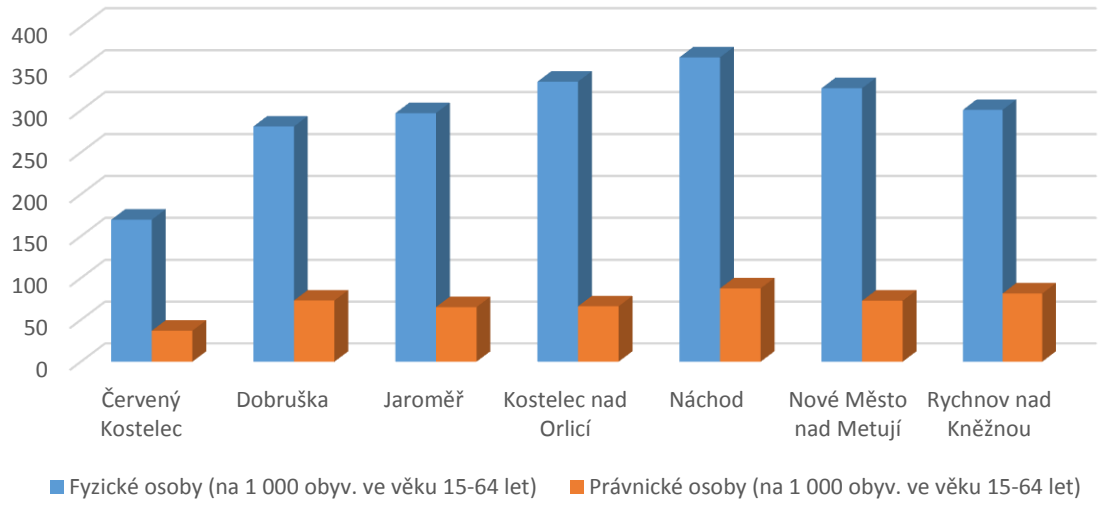
Mírně nadprůměrných hodnot dosahuje město i v případě podílu komerčních služeb (ubytování, pohostinství, doprava, velkoobchod a maloobchod). Tento třicetiprocentní podíl dokazuje, že město je obslužným centrem pro své blízké okolí.

Přestože výše uvedená analýza je založena na datech ze Sčítání, které proběhlo v r. 2011 (novější data nejsou v této struktuře a rozsahu k dispozici), vzhledem k relativní stálosti, resp. zpravidla nepříliš rychlé proměně struktury ekonomiky lze tvrdit, že i současný obraz hospodářství je ve sledovaných městech dosti podobný. Tvrzení o relativní stálosti ekonomické struktury potvrzují také data uváděná dále v části věnované podnikatelským subjektům a struktuře zpracovatelského průmyslu či struktuře soukromého sektoru v Novém Městě nad Metují, která jsou novější.

Nelze vyloučit, že pandemie Covid-19 a dopady nouzového stavu na podnikatelský sektor způsobí v hospodářství Nového Města nad Metují významnější změny. Případné dopady se však budou projevovat po nějakou dobu a nyní nelze ani zhruba odhadnout, jak velké budou, zdali budou závažné či jak blízko předchozímu stavu se ekonomika nakonec může navrátit.

3.2. Podnikání a zahraniční investice

Graf 16 Podnikatelská aktivita v Novém Městě nad Metují a dalších vybraných městech, 2019

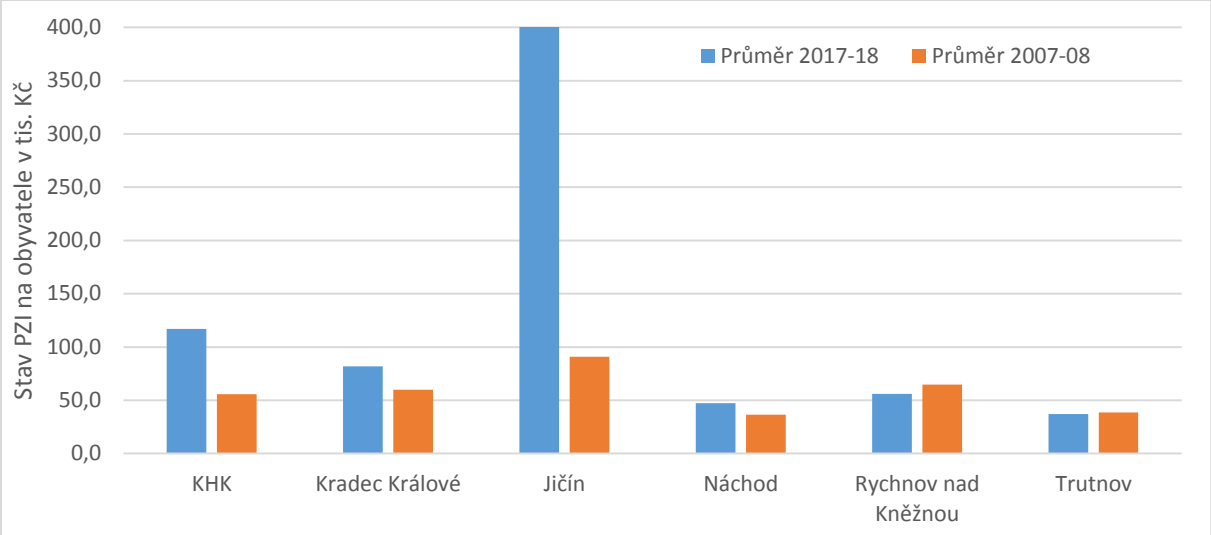
Pozn.: Do statistiky jsou zahrnuty pouze subjekty se zjištěnou aktivitou v daném období
Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze

Z porovnání podnikatelské aktivity mezi vybranými městy Královéhradeckého kraje vyplývá, že Nové Město nad Metují je jedním z měst, kde jsou obyvatelé podnikavější (společně s Náchodem a také Kostelcem nad Orlicí). Podnikatelská aktivita zde byla roce 2019 vyšší než například v Dobrušce, Jaroměři či Rychnově nad Kněžnou. Na 1000 obyvatel v produktivním věku zde připadalo 327 podnikajících fyzických osob, což bylo o 46 více než v Dobrušce. Za Náchodem pak Nové Město nad Metují v tomto směru zaostávalo o 36 osob. U právnických osob, které zahrnují větší subjekty[4], na tom ovšem bylo Nové Město v roce 2019 stejně jako blízká Dobruška (73 na 1000 obyvatel v produktivním věku). Oproti předchozí statistice dosáhl vyšších hodnot i Rychnov nad Kněžnou (82), zatímco Kostelec nad Orlicí si oproti Novému Městu nad Metují pohoršil. Nové Město nad Metují tak v obou případech patřilo mezi první tři ze sledovaných měst. Lze tedy konstatovat, že **podnikatelská aktivita je v Novém Městě nad Metují ve srovnání s podobně velkými sídly Královéhradeckého kraje na nadprůměrné úrovni.**

[4] Tato kategorie zahrnuje společnost s ručením omezeným, akciové společnosti, veřejné obchodní společnosti a další typy podniků

3.3. Přímé zahraniční investice

Graf 17 Stav přímých zahraničních investic v okresech Královéhradeckého kraje, průměr za roky 2007-08 a 2017–18

Zdroj: Česká národní banka – statistika PZI

Zahraniční firmy byly v celé ČR jedním z hlavních faktorů modernizace hospodářství a zdrojem hospodářského růstu v posledních 20 letech, ať už přímo, či nepřímo tím, že od nich získávaly zakázky firmy českých podnikatelů, případně že českým firmám zprostředkovaly pomocí dodávek vstup na zahraniční trhy. Zahraniční firmy hrály a stále hrají důležitou roli také v zavádění moderních metod řízení a v tom, že přinášely do české ekonomiky nové technologie, stimulovaly vývoj či adopci nových technologií českými firmami a v posledních letech jsou významné i proto, že postupně umísťují do Česka také aktivity s vyšší přidanou hodnotou, jako jsou činnosti konstrukční, vývojové, případně také výzkum.

Okres Náchod, kam spadá i Nové Město nad Metují, patří z hlediska koncentrace zahraničních investic mezi průměrné regiony v Královéhradeckém kraji[5]. Za posledních 10 sledovaných let se však objem zahraničních investic v okrese Náchod zvýšil, což odpovídá trendu v celém kraji s výjimkou okresů Rychnov nad Kněžnou a Trutnov, kde objem investic klesl. Nejvíce objem zahraničních investic vzrostl v Jičíně, který v této statistice vyčnívá a značně ji ovlivňuje. Význam investic v Jičíně je dán přítomností sídla společnosti Continental Automotive Czech Republic, s.r.o. Tato společnost má v Česku více poboček, ale statisticky se investice počítají k místu sídla firmy. Z posledních dostupných údajů za roky 2017-18 ovšem vyplývá, že v okrese Náchod je obecně méně přímých zahraničních investic (s výjimkou okresu Trutnov), než ve zbytku kraje.

V Novém Městě nad Metují je nejvýznamnějším zahraničním investorem firma Ammann Czech Republic. Ta zaměstnává v místním podniku přes 600 zaměstnanců a je tak s velkým přehledem největším zaměstnavatelem ve městě.

[5] V tomto ovšem nejsou zahrnuty investice ŠkodaAuto v Kvasinách, které ČSÚ řadí pod Mladou Boleslav, takže dochází ke zkreslení situace.

3.4. Vnitřní struktura podnikatelského sektoru ve městě

Tabulka 3 Struktura podnikatelského segmentu v Novém Městě nad Metují dle velikosti firem, 2020

Kategorie počtu zaměstnanců	Počet subjektů	Zaměstnanost	Výkony (mil. Kč)
250+ zaměstnanců	2	885	3991
50-249 zaměstnanců	17	1048	2154
10-49 zaměstnanců	21	269	397
0-9 zaměstnanců	130	271	572
Neuvedeno	244	0	21
Celkem	414	2473	7135

Pozn.: Zahrnuty jsou všechny aktivní právnické osoby
Zdroj: Vlastní výpočty, justice.cz

Struktura firemního segmentu ve městě Nové Město nad Metují je složena především z malých a středně velkých podniků (50–249 zaměstnanců). Středně velkých firem je ve městě 17 a zaměstnávají zhruba 42 % všech pracovníků. Společně se dvěma největšími podniky se pak na zaměstnanosti v Novém Městě nad Metují podílejí téměř ze čtyř pětin (78 %). Největším zaměstnavatelem ve městě je výrobce strojů pro těžbu, dobývání a stavebnictví společnost Ammann Czech Republic a.s., která zaměstnává téměř čtvrtinu (24,5 %) všech místních zaměstnanců.

Z hlediska výkonů je pak patrná dominance dvou největších společností, které se na celkových výkonech všech místních firem podílejí z 56 %. Společně se středně velkými podniky (od 50 zaměstnanců) pak tvoří zhruba 86 % všech výkonů firem na území Nového Města nad Metují.

Detailní popis struktury, charakteristiky a názory představitelů nevýznamnějších firem ve městě nabídne Průzkum podnikatelského prostředí ve firmách, který je realizován jako součást Strategického plánu rozvoje města.

Mezi největší firmy se sídlem ve městě nebo nejbližším okolí patří:

- Ammann Czech Republic a.s. (výrobce strojů pro těžbu, dobývání a stavebnictví) – 605 zaměstnanců
- HRONOVSKÝ s.r.o. (výrobce komponentů pro automobilový průmysl) – 280 zaměstnanců
- VERNER potraviny s.r.o. (maloobchod) – 158 zaměstnanců
- DEVA Nutrition a.s. (výrobce homogenizovaných potravinářských přípravků) – 113 zaměstnanců
- Bauch, Navrátil, s.r.o. (výrobce vlnitého papíru a lepenky) – 109 zaměstnanců
- Detecha, chemické výrobní družstvo (výrobce barev, laků a jiných nátěrových materiálů) – 100 zaměstnanců
- ELTON hodinářská, a.s. (strojírenská výroba jemné a přesné mechaniky, výroba nástrojů, galvanické pokovování) - 95 zaměstnanců

Na území Nového Města nad Metují najdeme šest firem, které zaměstnávají 100 nebo více pracovníků. V porovnání se sousední Dobruškou jde o dvojnásobný počet takových firem a celkově

v tomto městě pracuje zhruba o sedm set zaměstnanců více. Tato skutečnost potvrzuje nadprůměrnou úroveň podnikatelské aktivity ve srovnání s podobně velkými městy v kraji.

Tabulka 4 Aktivní podnikatelské subjekty ve městě dle odvětví NACE, 2020

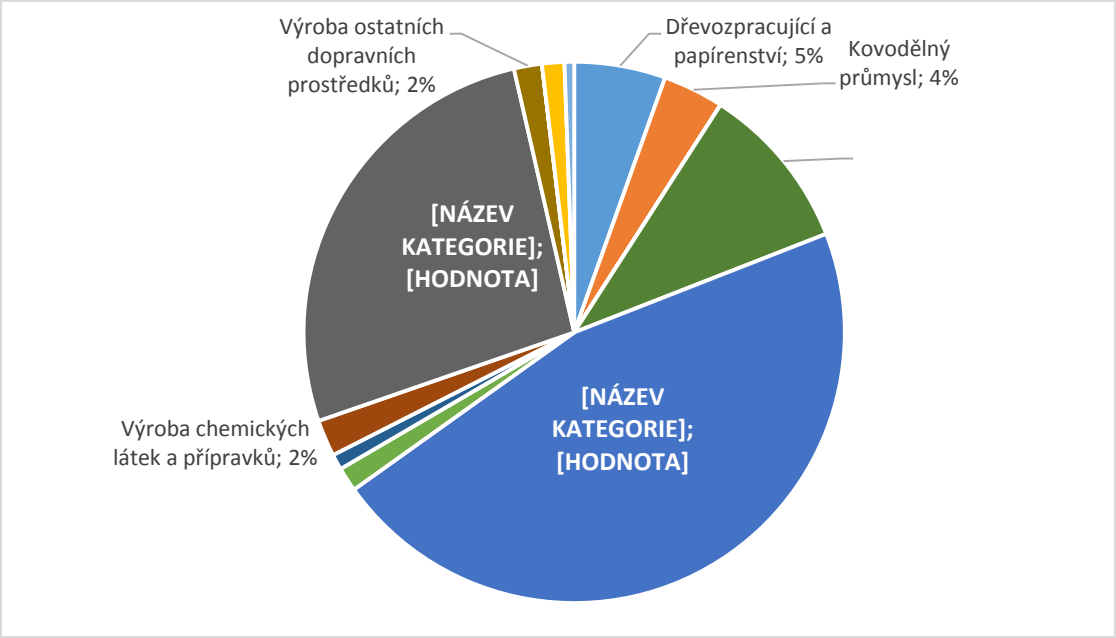
Odvětví NACE-1	Ekonomické subjekty		Zaměstnanost		Výkony	
	Počet	Podíl v %	Počet	Podíl v %	Počet	Podíl v %
Administrativní a podpůrné činnosti	2	0%	1	0%		0%
Činnosti v oblasti nemovitostí	80	19%	5	0%	1	0%
Doprava a skladování	6	1%	4	0%	57	1%
Informační a komunikační činnosti	11	3%	11	0%	23	0%
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	40	10%	14	1%	2	0%
Ostatní činnosti	85	21%	6	0%	1	0%
Profesní, vědecké a technické činnosti	24	6%	45	2%	8	0%
Stavebnictví	23	6%	65	3%	167	2%
Ubytování, stravování a pohostinství	9	2%	4	0%	6	0%
Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	49	12%	361	15%	1296	18%
Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	6	1%		0%		0%
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	5	1%	10	0%	24	0%
Vzdělávání	11	3%	2	0%	11	0%
Zdravotní a sociální péče	11	3%	27	1%	17	0%
Zemědělství, lesnictví, rybářství	7	2%	32	1%	31	0%
Zpracovatelský průmysl	**45**	**11%**	**1886**	**76%**	**5491**	**77%**
Celkový součet	414	100%	2473	100%	7135	100%

Zdroj: Vlastní výpočty, justice.cz

Ze statistky aktivních ekonomických subjektů vyplývá, **že nejvýznamnějším oborem v ekonomice města je zpracovatelský průmysl,** který tvoří více než tři čtvrtiny pracovních míst (76 %) v soukromém sektoru. Ve srovnání s blízkou Dobruškou nebo s Moravskou Třebovou v Pardubickém kraji, tedy dvěma městy, kde byla obdobná analýza zpracovávána v předchozích dvou letech, je tento podíl podstatně vyšší (v obou případech zhruba o 20 %). Ve městě ve zpracovatelském průmyslu podniká 45 různě velkých firem a také oba největší zaměstnavatelé – Ammann Czech Republic a.s. a Hronovský s.r.o. Obě firmy patří i k těm s největšími tržbami.

Druhým nejvýznamnějším oborem v ekonomice města je Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, ve kterém je zaměstnáno zhruba 15 % všech pracovníků. Tento obor se pak na celkových výkonech podílí 18 procenty.

Graf 18 Struktura zpracovatelského průmyslu ve městě dle zaměstnanosti, 2020

Zdroj: Vlastní výpočty, justice.cz

Zpracovatelský průmysl, který představuje klíčové odvětví ekonomiky města má různorodou povahu. Klíčovým odvětvím je strojírenství zahrnující výrobce strojů pro těžbu, dobývání a stavebnictví, kam patří největší firma na území města. Významná je i výroba komponentů pro motorová vozidla, kam patří druhá největší firma ve městě (Hronovský s.r.o.). Třetím nejvýznamnějším (z hlediska výkonů) je potravinářství v čele s firmou Deva Nutrition a.s.

Tabulka 5 Struktura firem zpracovatelského průmyslu ve městě, 2020

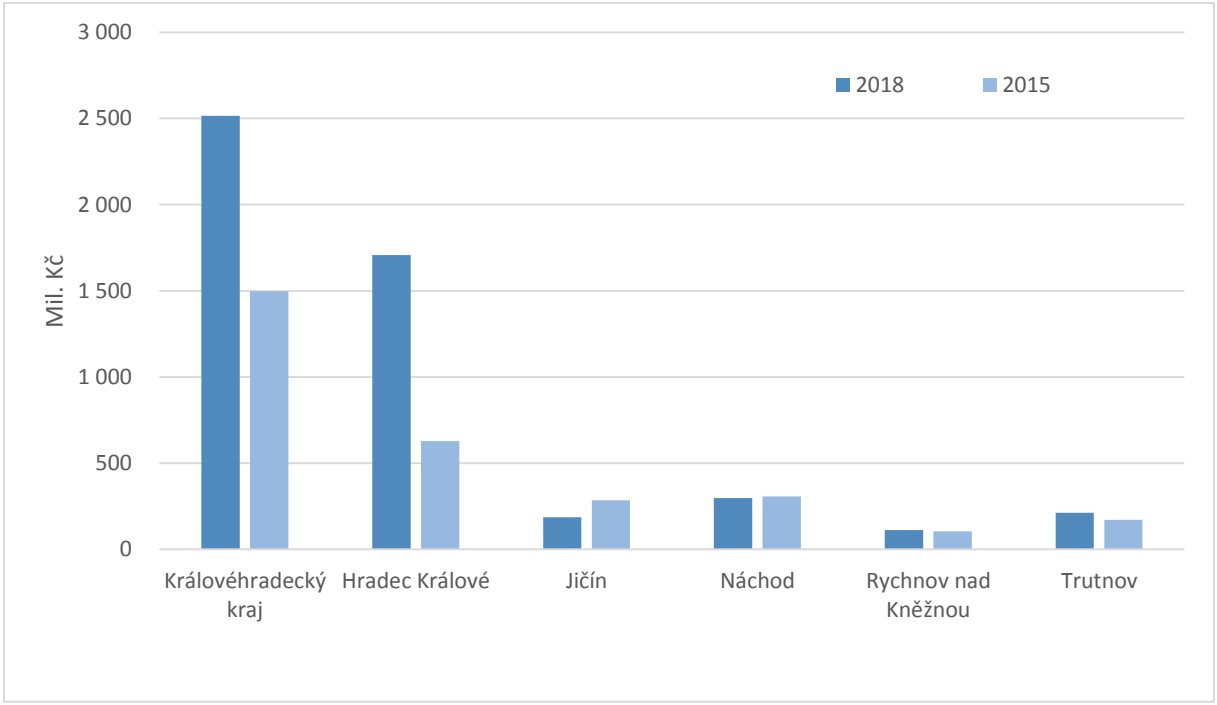
NACE - 2 místa	Ekonomické subjekty		Zaměstnanost		Výkony	
	Počet	Podíl v %	Počet	Podíl v %	Mil. Kč	Podíl v %
Dřevozpracující a papírenství	7	16%	219	12%	299,63	5%
Kovodělný průmysl	11	24%	177	9%	200,17	4%
Opravy a instalace strojů	1	2%		0%		0%
Potravinářství	3	7%	122	6%	547,21	10%
Strojírenství	5	11%	614	33%	2529,6	46%
Textilní průmysl	4	9%	66	3%	79,82	1%
Výroba elektrických zařízení	4	9%	168	9%	50,86	1%
Výroba chemických látek a přípravků	1	2%	100	5%	119,91	2%
Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů	1	2%	280	15%	1467,5	27%
Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	1	2%	35	2%	91,94	2%
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	1	2%		0%		0%
Výroba počítačů, elektro a optických přístrojů	3	7%	74	4%	73,09	1%
Výroba pryž. a plastových výrobků	3	7%	31	2%	31,62	1%
Celkový součet	45	100%	1886	100%	5491,4	100%

Zdroj: Vlastní výpočty, justice.cz

3.5. Podnikové kapacity výzkumu a vývoje

Následující část popisuje strukturu podnikových kapacit výzkumu a vývoje (VaV), zejména s ohledem na jejich vývoj a odvětví. Z agregátních dat nelze na úrovni města či okresu provádět podrobnější analýzy, proto je oblast VaV a inovací součástí dotazníku v Průzkumu podnikatelského prostředí. Tak bude možné získat o aktivitách firem v této oblasti podrobnější a relevantnější informace.

Graf 19 Výdaje na VaV v okresech Královéhradeckého kraje, 2015 a 2018

Zdroj: ČSÚ – statistické ročenky Královéhradeckého kraje

Okres Náchod je z hlediska aktivit VaV v porovnání s ostatními okresy Královéhradeckého kraje průměrně rozvinutý. S výjimkou okresu Hradec Králové patří investice do oblasti výzkumu a vývoje v tomto okrese dokonce k těm úplně nejvyšším, a to jak v roce 2015, tak i v posledním dostupném roce 2018. Pokles objemu investic pak v roce 2018 nebyl oproti roku 2015 tak výrazný, a dá se hovořit o stabilním trendu.

Tabulka 6 Patentová aktivita v okresech Královéhradeckého kraje, 2018

Kraj, okresy	Podané přihlášky		Udělené patenty		Patenty platné k 31. 12.	
	celkem	soukromými podniky	celkem	soukromým podnikům	celkem	patřící soukromým podnikům
Královéhradecký kraj	**26**	**13**	**22**	**18**	**154**	**118**
Hradec Králové	16	3	7	4	45	20
Jičín	2	2	5	4	17	14
Náchod	6	6	5	5	58	54
Rychnov nad Kněžnou	3	2	4	4	28	26
Trutnov	-	-	2	2	7	4

Zdroj: ČSÚ – statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2019

Dalším ukazatelem výzkumných a inovačních aktivit jsou patenty jako způsob chráněného duševního vlastnictví, které vzniká často jako výsledek výzkumu či vývoje. Z hlediska udělených patentů v roce 2018 je okres Náchod společně s okresem Jičín s 5 na sdíleném druhém místě za okresem Hradec Králové. Všech pět patentů bylo v okrese Náchod uděleno soukromým podnikům. Z pohledu všech platných patentů k 31. prosinci 2018 jich bylo dokonce v okrese Náchod vůbec nejvíce (58).

Hlavní zjištění:

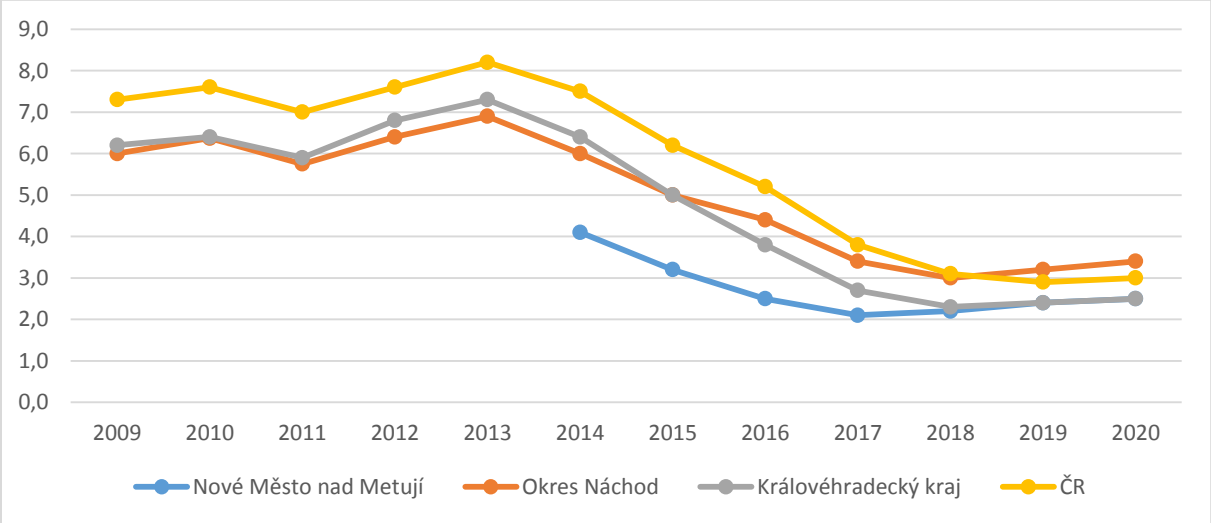
- *V roce 2011 byl v Novém Městě nad Metují podíl zaměstnaných v průmyslu z hlediska ostatních měst v kraji nadprůměrný (41 %). V ostatních oblastech dosahovala zaměstnanost hodnot průměrných, s výjimkou veřejných služeb (21 %).*
- *Nové Město nad Metují je obslužným centrem pro své zázemí, což dokazuje i mírně nadprůměrná zaměstnanost v komerčních službách (30 % v roce 2011).*
- *Podnikatelská aktivita v Novém Městě nad Metují je ve srovnání s podobně velkými sídly Královéhradeckého kraje na nadprůměrné úrovni. V roce 2019 zde působilo 327 podnikajících fyzických osob na 1000 obyvatel v produktivním věku.*
- *Okres Náchod patří z hlediska koncentrace zahraničních investic mezi průměrné regiony v Královéhradeckém kraji. Za posledních 10 sledovaných let se objem zahraničních investic v okrese Náchod zvýšil.*
- *Nejvýznamnějším oborem v ekonomice města je zpracovatelský průmysl, který zaměstnává zhruba 76 % všech pracovníků ve městě.*
- *Klíčovým odvětvím zpracovatelského průmyslu je strojírenství, které se na celkových výkonech podílí téměř z poloviny (46 %). Dva největší zaměstnavatelé ve městě (24 %) se podílejí na celkových výkonech místních firem z 56 %.*
- *V roce 2018 vlastnily podniky v okrese Náchod celkem 58 platných patentů, což bylo nejvíce ze všech okresů Královéhradeckého kraje.*

4. Nezaměstnanost a volná pracovní místa

Následující kapitola analyzuje situaci na trhu práce v Novém Městě nad Metují se zaměřením na základní charakteristiky uchazečů o zaměstnání hlášených na Úřadu práce a volná pracovní místa. Situace ve městě je porovnána s vývojem v nadřazených územních celcích a v celém Česku, pokud jsou k tomu dostupné údaje. Kvůli výpadkům v databázích Úřadu práce ČR souvisejících s přechodem na nové informační systémy jsou dostupná podrobná data za město Nové Město nad Metují až od roku 2014.

Situace v okrese Náchod v podstatě odpovídá vývoji v celé České republice, kde podíl nezaměstnaných osob od roku 2009 do roku 2013 vlivem ekonomické krize mírně rostl. Od tohoto období pak došlo ve všech sledovaných celcích k poklesu nezaměstnanost, což je patrné i z dat pro Nové Město nad Metují. Mezi lety 2014 a 2017 došlo na území města k poklesu podílu nezaměstnaných osob o celé dva procentní body (z 4,1 na 2,1). Podíl nezaměstnaných osob v roce 2017 v Novém Městě nad Metují byl nejnižší ze všech sledovaných celků, což ostatně platí po celou zobrazovanou dobu. Až v posledních letech (2019 a na konci února 2020) zde platily stejné hodnoty, jako v případě celého Královéhradeckého kraje (2,4, resp. 2,5). Vzhledem k počínající ekonomické krizi způsobené událostmi z první poloviny roku 2020 se dá očekávat, že minimálně mírně rostoucí tendence bude pokračovat i v dalším období.

Graf 20 Podíl nezaměstnaných osob v Novém Městě nad Metují a v nadřazených celcích, 2009–2020

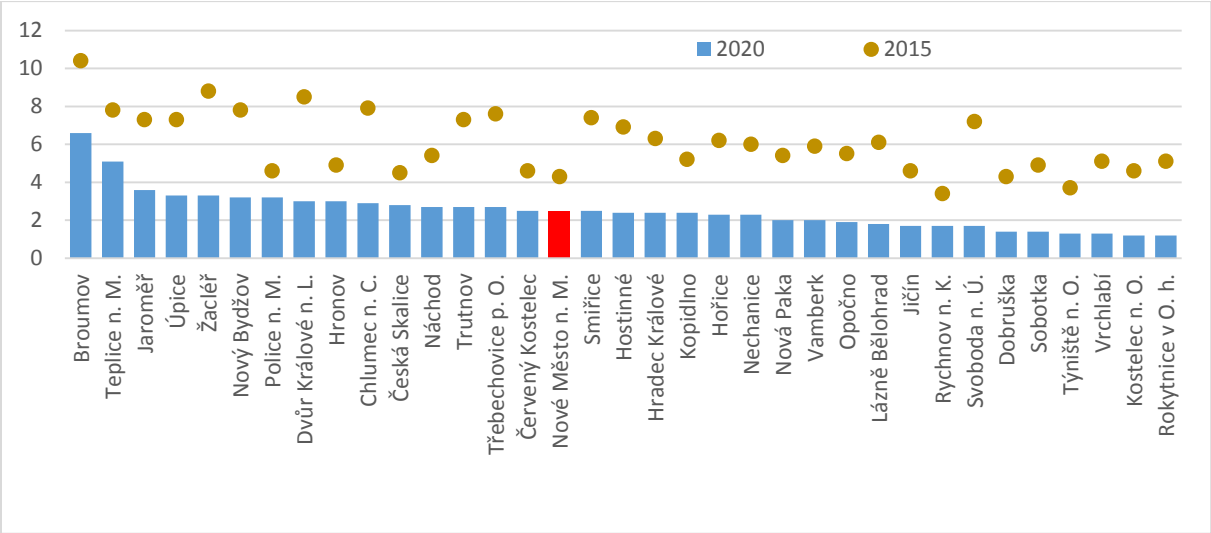

Pozn.: Ukazatel znázorňuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let k obyvatelstvu ve stejném věku. Data za Nové Město nad Metují za rok 2012 a 2013 nejsou dostupná z důvodu přechodu na nové databáze Úřadu práce ČR. Údaje jsou vždy k 31. 12. daného roku, rok 2020 je k 29. 2. 2020

Zdroj: Integrovaný portál MPSV, individuální data Úřadu práce ČR

Situaci v Novém Městě nad Metují a jeho bezprostředním okolí dokládají i data za území jednotlivých Pověřených obecních úřadů v Královéhradeckém kraji. Na níže přiloženém grafu (Graf 21) je vidět, že na konci února 2020 patřilo zázemí Nového Města nad Metují k oblastem s průměrnou nezaměstnaností v Královéhradeckém kraji. V roce 2015 byla pak hodnota 4,3 dokonce jedna z vůbec nejnižších. Kombinace těchto nižších hodnot potvrzuje tvrzení z předchozí kapitoly o nadprůměrně rozvinuté ekonomice a vyšší koncentraci podniků v samotném městě.

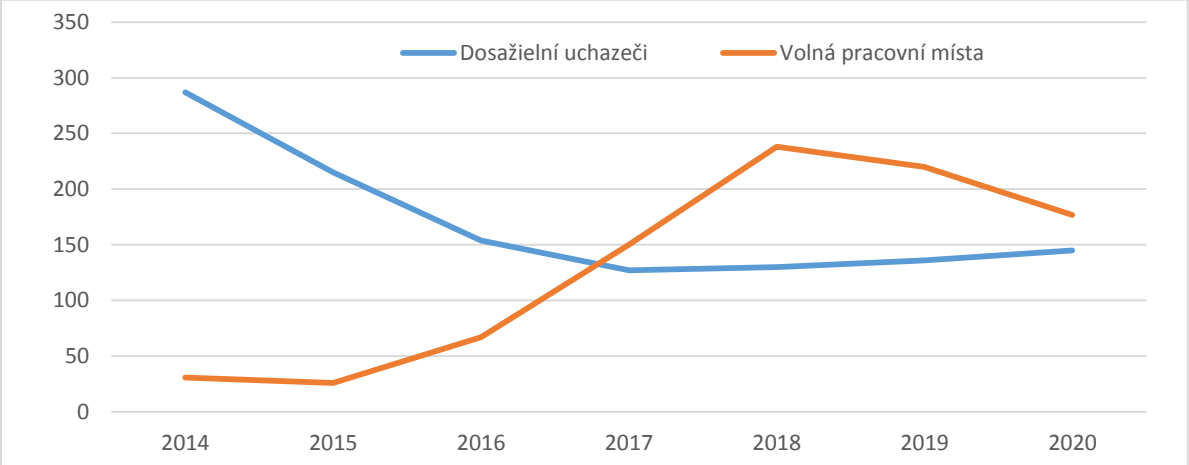
Graf 21 Porovnání nezaměstnanosti dle území Pověřených obecních úřadů v Královéhradeckém kraji, 2015/únor 2020

Zdroj: Integrovaný portál MPSV

Ještě nižších hodnot dosahuje sousední město Dobruška a vůbec celý okres Rychnov nad Kněžnou. Tyto údaje jsou však ovlivněny intenzivním rozvojem průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov n. K. v uplynulých letech. Jádrem rozvoje v průmyslové zóně je závod ŠKODA AUTO Kvasiny, který se velmi rychle rozvíjí. V 90. letech minulého století pracovalo ve společnosti ŠKODA zhruba 950 zaměstnanců, v roce 2007 3 800 zaměstnanců a v roce 2011 společnost zaměstnávala 5 200 osob. V Usnesení vlády ČR č. 97 ze dne 9. 2. 2015 se společnost Škoda Auto, a.s. zavázala vytvořit do roku 2017 ve své závodě dalších 1 300 nových pracovních míst a dalších 400 pracovních míst u dodavatelů. Podle původních předpokladů tak mělo být v roce 2017 v průmyslové zóně zaměstnáno zhruba 6 500 zaměstnanců v závodě Škoda Auto a.s. a cca 1 400 zaměstnanců u dodavatelů. Rozvoj by však mnohem dynamičtější. V únoru 2017 v závodě ŠKODA AUTO Kvasiny pracovalo 8 300 zaměstnanců a u dodavatelů dalších 2 000, což bylo o více jak 2 400 zaměstnanců víc. Dle posledních údajů pak na konci roku 2018 zaměstnával tento podnik dokonce již 12 500 pracovníků.

Graf 22 Počet uchazečů o zaměstnání a volní pracovní místa v Novém Městě nad Metují

Pozn.: Data za město Nové Město nad Metují za rok 2012 a 2013 nejsou dostupná z důvodu přechodu na nové databáze Úřadu práce ČR. Údaje jsou vždy k 31. 12. daného roku, rok 2020 je k 29. 2. 2020

Zdroj: Integrovaný portál MPSV, individuální data Úřadu práce ČR

Z grafu (Graf 22) je patrné, že v Novém Městě nad Metují platí od roku 2017 podobná situace, která je k vidění velké části zázemí ostatních měst v České republice, kdy je k dispozici více volných pracovních míst, než kolik je na ně dostupných uchazečů. Zatímco v roce 2015 bylo v Novém Městě nad Metují 26 volných pracovních míst a připadalo na ně 215 uchazečů, v roce 2018 to bylo 130 uchazečů na 238 volných pracovních míst. Na začátku roku 2020 se situace začala pomalu obracet, nicméně stále bylo dostupných o 32 více pracovních pozic než uchazečů.

***Hlavní zjištění*:**

- *Nové Město nad Metují i jeho zázemí (POÚ) patří k územím s nízkou nezaměstnaností. Podíl nezaměstnaných osob zde byl na začátku roku 2020 pouze 2,5 %, což odpovídalo i průměru celého Královéhradeckého kraje. V předchozích letech se však tyto hodnoty pohybovaly standardně pod průměrem okresu, kraje i celé České republiky.*
- *Trh práce ve městě byl na začátku roku 2020 vyčerpán a na území města stále platila skutečnost, že je k dispozici více pracovních míst, než kolik na ně připadalo uchazečů. Oproti předchozím dvěma letům se tento poměr ovšem snížil.*

5. Vzdělávání

Vzdělanost obyvatel žijících v určitém území, v našem případě v Novém Městě nad Metují, je jednou z nepřímých známek rozvojového potenciálu daného území. Současný trh práce klade stále vyšší nároky na vzdělání, i když někdy jen formální, proto vzdělanost a vzdělání lidí naznačují možnosti uplatnění na trhu práce. Vzdělání je také jedním z faktorů, který pravděpodobně ovlivňuje potřeby lidí a jejich poptávku po veřejných i soukromých službách. A na druhou stranu nabídka či příležitost ke kvalitnímu vzdělání, počínaje mateřskými školami, je jedním z faktorů kvality života, který posuzují lidé při rozhodování o tom, kde chtějí žít. Vzdělávací instituce připravují mladé lidi na využití příležitostí v dalším životě a současně kvalitní či specializované vzdělání či určitým směrem zaměřená vzdělanostní, pracovní specializace obyvatel je předpokladem pro rozvoj určité specializace ekonomiky.

V této kapitole analyzujeme základní charakteristiky vzdělanosti a vzdělávacích možností obyvatel v Novém Městě nad Metují. Analyzujeme vzdělanostní strukturu populace ve srovnání s krajským a celostátním průměrem a nejbližšími, konkurenčními městy. V další části věnujeme pozornost vzdělávací infrastruktuře ve městě, zejména z pohledu dostupnosti, vytížení vzdělávacích organizací a dále nabídku středního vzdělávání.

Klíčové otázky:

- *Jaká je vzdělanostní úroveň ve městě? Jak se vzdělanost populace vyvíjí?*
- *Jaké je vytížení mateřských a základních škol, budou jejich kapacity stačit pro budoucí vývoj populace?*

5.1. Vzdělanost obyvatelstva

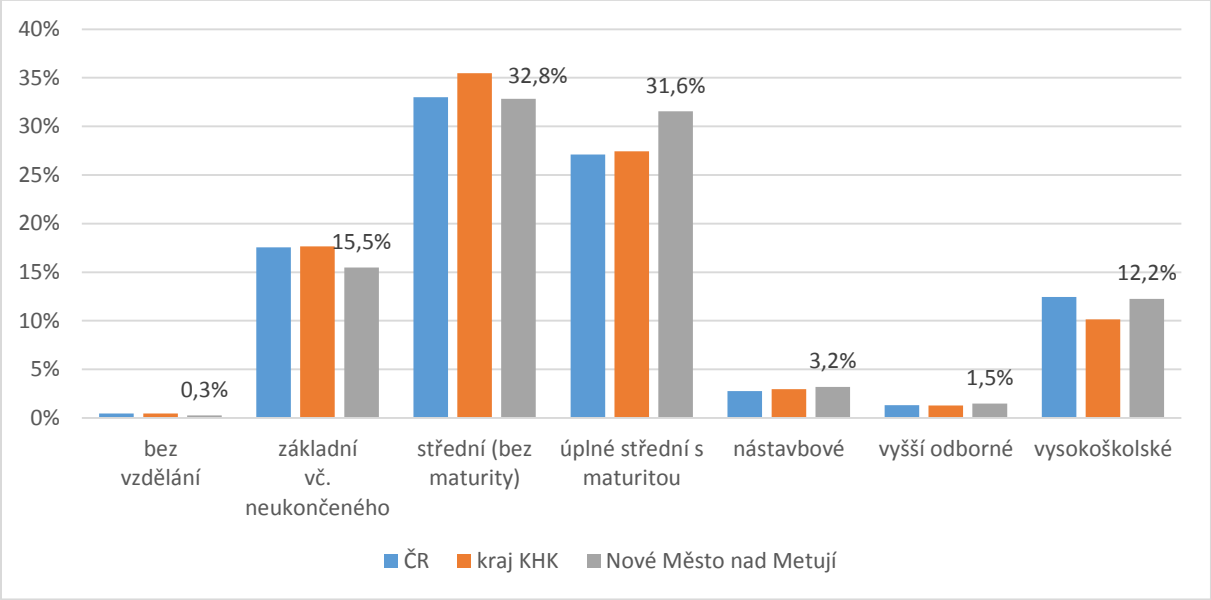
Důležitou charakteristikou struktury obyvatelstva je vzdělanostní složení. Na základě dostupných dat z roku 2011[6] vidíme, že v Novém Městě nad Metují se vyskytovalo hned několik odlišností oproti průměru jak Královéhradeckého kraje, tak celé České republiky. Vyšší než průměrné zastoupení bylo v Novém Městě nad Metují zjištěno v případě skupiny s úplným středním vzděláním s maturitou (31,6 %), přičemž průměrná hodnota v kraji i celé republice se pohybovala okolo 27 %. Vyšší než průměrné zastoupení v České republice i Královéhradeckém kraji pak v případě Nového Města nad Metují platilo i pro skupinu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel (12,2 %). V sousední Dobrušce byl například tento podíl o 1 p. b. nižší, než v případě České republiky. Vyšších hodnot město dosahovalo i u podílu zastoupení skupin s nástavbovým a vyšším odborným vzděláním.

Vzdělanost v Česku se zvyšuje s velikostí obcí, ve větších obcích/městech bývá obvykle vyšší podíl obyvatel s vyšším vzděláním. Nové Město nad Metují je v tomto ohledu výrazně lepší než města v této velikostní kategorii. Podílem lidí s nástavbovým a vyšším odborným vzděláním přesahuje průměr své kategorie o několik desetin procentního bodu, lidí s vysokoškolským vzděláním žije

[6] Data o vzdělanostní struktuře jsou dostupná jen ze Sčítání, novější data proto nejsou k dispozici. Nicméně pro srovnání vzdělanosti s dalšími územími jsou i tato data postačující, neboť územní rozdíly ve vzdělanostní struktuře populace se mění jen pomalu.

v Novém Městě nad Metují o cca 2 p. b. více, než je v dané velikostní kategorii měst obvyklé[7]. Vzdělaností se tak město blíží spíše průměru měst kategorie 20 – 50. tis. obyvatel.

Graf 23 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání (r. 2011)

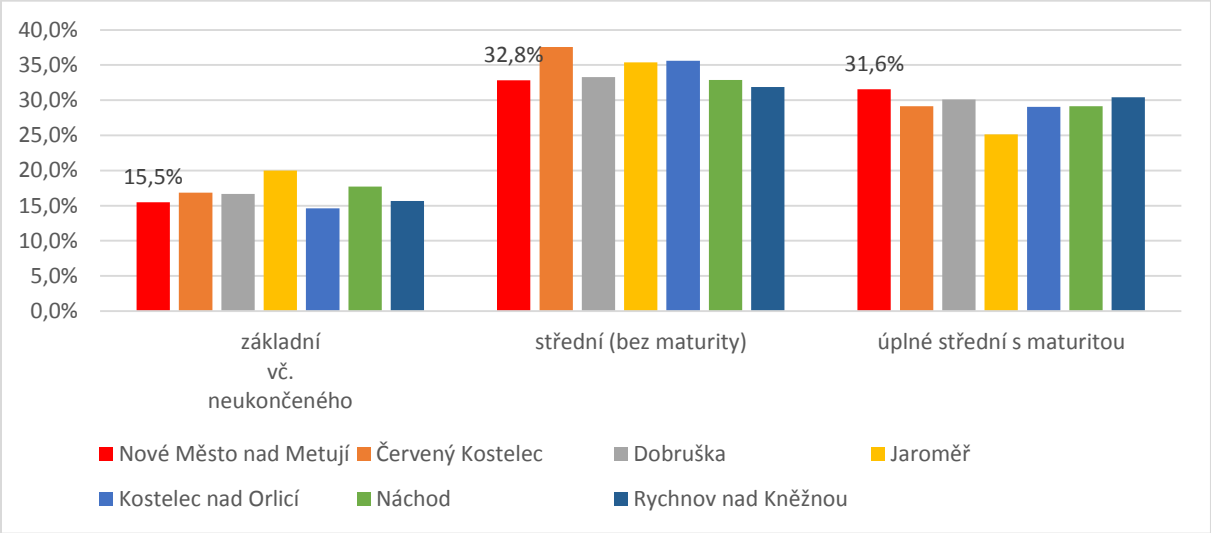

Zdroj: ČSÚ – Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011

Předchozí statistiky potvrzují i data ze srovnání jednotlivých vybraných měst v Královéhradeckém kraji. Nové Město nad Metují z nich z hlediska podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel vyšlo v roce 2011 nejlépe, což platilo i o podílu zastoupení osob, které uvedly, že jejich nejvyšším dosaženým vzděláním je střední s maturitou. Jedné z nejnižších hodnot (15,5 %) mezi těmito srovnávanými městy pak Nové Město nad Metují dosáhlo v případě podílu osob pouze se základním či neukončeným vzděláním.

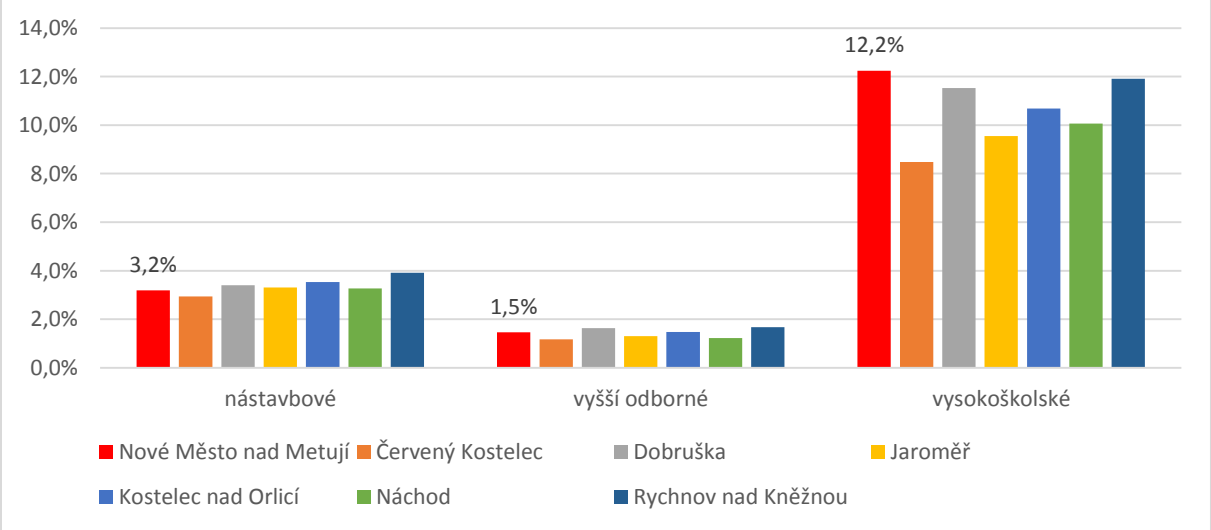
[7] Podíl lidí s nástavbovým vzděláním v kategorii malých měst s 5 000 – 9 999 obyvateli byl v roce 2011 2,8 %, lidí s vyšším odborným vzděláním 1,2 % a lidí s vysokoškolským vzděláním 10,1 % (Sčítání 2011).

Graf 24 Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve vybraných centrech Královéhradeckého kraje v roce 2011

Zdroj: ČSÚ – Sčítání lidu, domů a bytů 2011

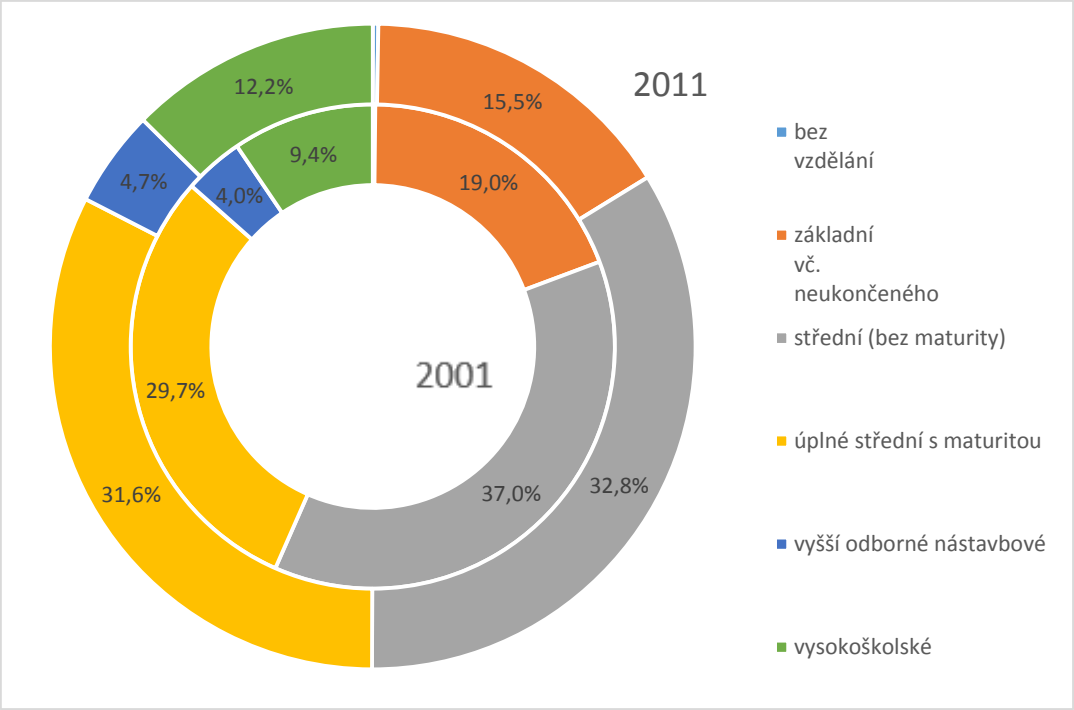
Graf 25 Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve vybraných centrech Královéhradeckého kraje v roce 2011

Zdroj: ČSÚ – Sčítání lidu, domů a bytů 2011

Na základě dvou posledních Sčítání z let 2001 a 2011 lze provést i porovnání změn ve vzdělanostní struktuře Nového Města nad Metují. Z grafu (Graf 26) je patrné, že podíl vysokoškolsky vzdělaných osob se v roce 2011 zvýšil z hodnoty 9,4 % v roce 2011 na 12,2 %. Podíl počtu osob se základním či středoškolským vzděláním bez maturity se naopak snížil. Jedná se však o trend, který je patrný v celém Česku.

Graf 26 Vývoj vzdělanostní struktury v Novém Městě nad Metují mezi lety 2001 a 2011

Zdroj: ČSÚ – Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011

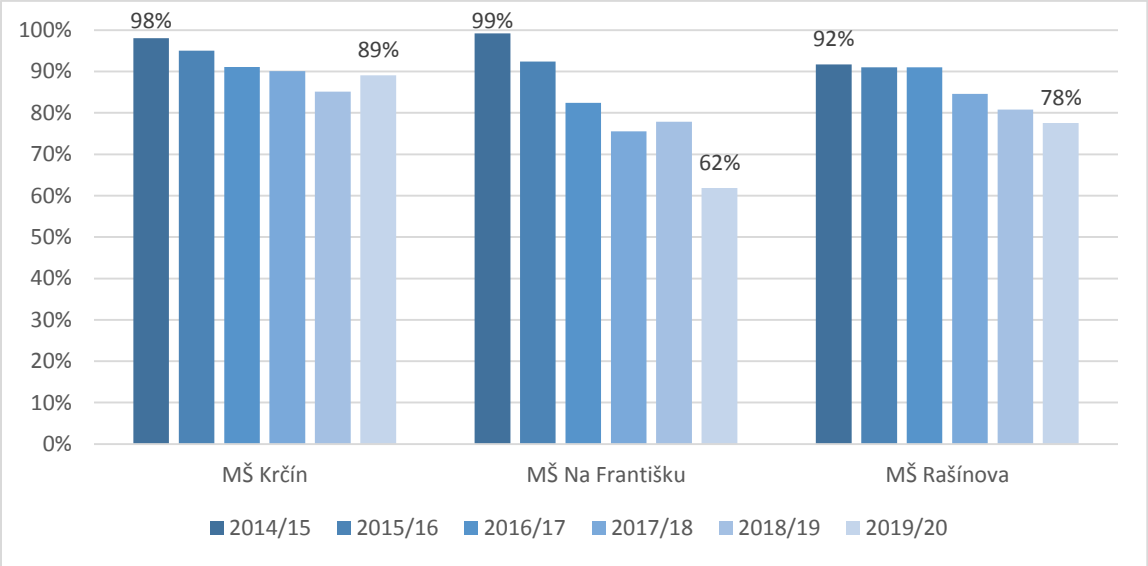
5.2. Vzdělávací infrastruktura na území města

Na území Nového Města nad Metují jsou dostupná zařízení předškolního vzdělávání, základního vzdělávání i středního vzdělávání. Dále na území města působí soukromá speciální škola, dům dětí a mládeže (DDM) a základní umělecká škola. Město Nové Město nad Metují je zřizovatelem celkem dvou mateřských, dvou základních, jedné základní a mateřské školy a také základní umělecké školy a DDM. Dohromady jde tedy o sedm subjektů. Zřizovatelem střední školy je Královéhradecký kraj, speciální škola je soukromá.

Mateřské školy

Město Nové Město nad Metují je zřizovatelem tří mateřských škol. Dvě z těchto škol mají po jednom odloučeném pracovišti a dohromady jsou tak MŠ ve městě rozloženy do pěti různých míst. ZŠ a MŠ Krčín má samostatné pracoviště s kapacitou 30 dětí ještě v místní části Vrchoviny, které se zaměřuje mj. i na ozdravný program pro děti s alergiemi a vedení k zdravému životnímu stylu. Odloučené pracoviště má i MŠ Na Františku, nachází se v historické, okrajové části města v ulici Pod Výrovem. Třetí MŠ Rašínova má celkem šest oddělení.

Graf 27 Vytížení mateřských škol v Novém Městě nad Metují (%)

Zdroj: Město Nové Město nad Metují

Kapacita mateřských škol v Novém Městě nad Metují je dlouhodobě 388 míst. Na základě zjištěných dat (Graf 27) můžeme konstatovat, že dochází k celkovému poklesu jejich vytížení. Tento fakt platí pro všechna tři zařízení na území města a situace z počátku tohoto desetiletí, kdy byly mateřské školy obecně vytíženy na maximum, už neplatí. Ve školním roce 2014/15 ještě platilo, že kapacita všech mateřských škol ve městě byla naplněna z více než 90 %. V případě MŠ Na Františku a MŠ Krčín to bylo dokonce 99 %, resp. 98 %. V posledním sledovaném školním roce však už žádná ze sledovaných MŠ však hranici vytíženosti 90 % nepřekročila. Největší úbytek dětí zaznamenala MŠ Na Františku, kam jich v posledním školním roce docházelo 81 (ve školním roce 2014/15 to přitom bylo 130).

Vzhledem k aktuálnímu trendu snižování počtu narozených dětí, se kterým počítá i odhad vývoje počtu obyvatel v Novém Městě nad Metují, lze předpokládat, že požadavky na umístění dětí do zařízení předškolního vzdělávání se v následujících letech již nebudou zvyšovat. Kapacita mateřské školy bude tedy i v budoucnu dostačující a schopna případně uspokojit také poptávku po předškolním vzdělávání obyvatel z okolních obcí v rámci SO ORP Nové Město nad Metují.

Základní školy

Na území města působí celkem tři základní a jedna speciální základní škola. Speciální základní škola je soukromá, městem zřizované základní školy (Krčín, Komenského, Malecí) se nacházejí v různých částech města a zajišťují tak dobrou dostupnost žákům z jeho různých částí. Ve všech třech případech se také jedná o školy se dvěma stupni základního vzdělávání (1. až 9. třída).

Tabulka 7 Vývoj počtu žáků, pedagogů a tříd na ZŠ ve městě v letech 2016–2019

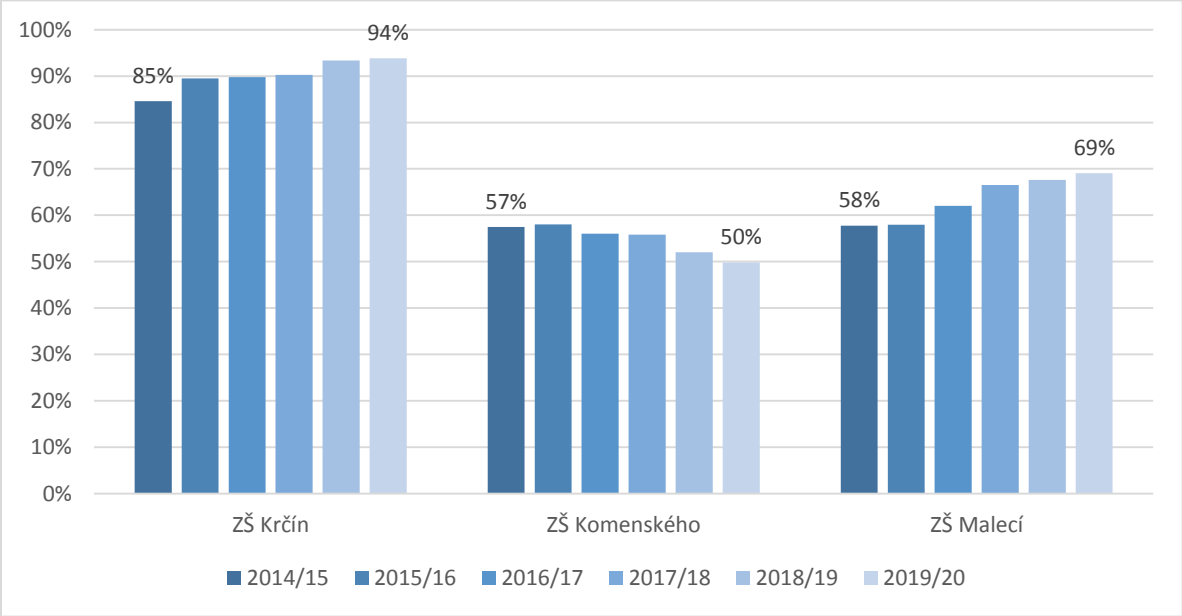
Školní rok	Počet tříd v ZŠ	Počet žáků	Počet pedagogů	Počet dětí na 1 třídu	Počet žáků na 1 učitele	Využití kapacity ZŠ
2016/17	42	993	80	23,6	12,4	67,1%
2017/18	44	1018	80	23,1	12,7	68,8%
2018/19	44	1015	81	23,1	12,5	68,6%

Zdroj: Město Nové Město nad Metují, výroční zprávy ZŠ

Celková kapacita základních škol v Novém Městě nad Metují byla v posledních třech sledovaných letech 1480 míst. Ve školních letech 2016/17 až 2018/19 byla tato celková kapacita využita vždy zhruba ze dvou třetin. Počet pedagogů působících na školách se v minulých letech prakticky neměnil a v součtu zůstal téměř stejný (80, resp. 81). Toto tvrzení platí i o průměrném počtu žáků na jednu třídu, resp. na jednoho pedagoga. V posledním ukončeném školním roce (2018/19) činily tyto hodnoty 23,1 dětí na jednu třídu a 12,5 žáků na jednoho pedagoga. Ve srovnání s blízkou Dobruškou tato čísla nikterak nevybočují.

Různý je ovšem vývoj vytíženosti těchto tří základních škol. Nejvytíženější je jednoznačně ZŠ Krčín (ve školním roce 2019/20 to bylo 94 %). To je dáno ovšem nižší kapacitou školy, která činí 390 míst, zatímco zbývající dvě místní školy disponují kapacitou přes 500 míst. Nejvíce žáků pak v posledním školním roce navštěvovalo ZŠ Malecí (373). Jak je vidět i z níže přiloženého grafu (Graf 28), k úbytku žactva došlo v posledních letech pouze na ZŠ Komenského. Tu v roce 2014/15 navštěvovalo 316 žáků, ale v roce 2019/20 už to bylo jen 274.

Graf 28 Vytížení základních škol v Novém Městě nad Metují v letech 2014-2020 (%)

Zdroj: Město Nové Město nad Metují

Významnou roli ve vzdělávání dětí a mladých lidí sehrává na území města také Základní umělecká škola Bedřicha Smetany, jejímž zřizovatelem je rovněž město Nové Město nad Metují. Podle informací z internetových stránek města je v současné době počet jejích žáků 700. Kapacita školy je každoročně naplněna na 100 %, nicméně noví zájemci odmítáni nejsou. Škola nabízí vzdělání v hudebních, tanečních, literárně-dramatických a výtvarných oborech. Její součástí jsou i pěvecké sbory a dechové orchestry.

V Novém Městě nad Metují funguje rovněž Dům dětí a mládeže, který nemá přesně stanovenou kapacitu. V posledním roce ho v rámci pravidelné činnosti navštěvovalo 550 dětí.

Speciální školy

Na území města Nové Město nad Metují působí také jedna speciální škola. Je to soukromá Mateřská škola a Základní škola speciální NONA, o.p.s. a zajišťuje výchovu a vzdělávání dětem a žákům s

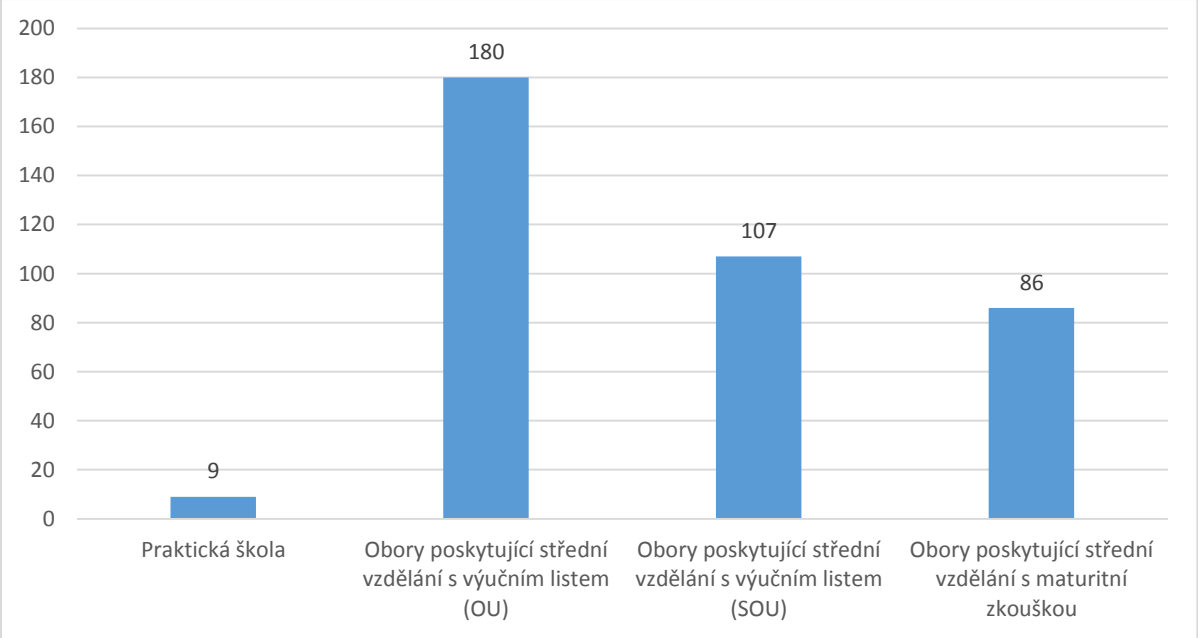
mentálním postižením, kombinovanými vadami a autismem. Kapacita školy je 60 žáků pro základní školu a 12 dětí pro mateřskou školu. Počet tříd se každý rok mění, ve školním roce 2019/2020 byli žáci a děti rozděleni do jedenácti tříd.

Střední školy

V Novém Městě nad Metují působí jedna střední škola, kterou zřizuje Královéhradecký kraj. Jedná se o Střední průmyslovou školu, Odbornou školu a Základní školu, která nabízí svým studentům čtyřleté (např. strojírenství či informační technologie), tříleté i dvouleté vzdělávací obory. Do základní školy jsou přijímány převážně děti se speciálními potřebami. Ve školním roce 2018/19 na střední škole studovalo 382 žáků a do ročníku 2019/2020 bylo ke studiu přijato 163 nových žáků střední školy.

Oba obory čtyřletého studia (Informační technologie, Strojírenství) jsou zakončeny maturitní zkouškou. Tu nabízí, vedle výučního listu, také obory Mechanik seřizovač a Gastronomie. Na střední škole je možné studovat dále i šest učebních oborů zakončených výhradně výučním listem (např. Karosář, Kadeřník, Cukrář a další). Součástí školy je také Odborná a Praktická škola, dohromady čítající 13 učebních oborů.

Graf 29 Počet žáků Střední průmyslové školy Nové Město nad Metují dle jednotlivých oborů ve školním roce 2018/19

Zdroj: Výroční zpráva školy.

Hlavní zjištění

- *Nové Město nad Metují patřilo v roce 2011 k městům v Královéhradeckém kraji s nejvyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných osob (12,2 %). Oproti předchozímu SLBD došlo k nárůstu tohoto podílu o téměř tři procenta.*
- *Na území Nového Města nad Metují je dostatečné množství mateřských a základních škol s dostatečnou kapacitou. Nabídka vzdělávacích možností je dobrá. Nacházejí se zde tři zařízení MŠ i ZŠ, která jsou zřizována městem a jsou rozmístěna tak, že jsou pro obyvatele města dobře dostupná.*
- *Je zde i nabídka speciálního vzdělávání v mateřských, základních a středních školách, možnosti vzdělávání handicapovaných dětí se speciálními potřebami jsou značné.*
- *Královéhradecký kraj je zřizovatelem Střední průmyslové školy v Novém Městě nad Metují, kterou v minulém školním roce navštěvovalo 382 žáků. Škola nabízí dva obory zakončené výhradně maturitní zkouškou (Informační technologie a Strojírenství) a dále dva obory zakončené výučním listem a maturitní zkouškou a šest oborů zakončených výučním listem.*

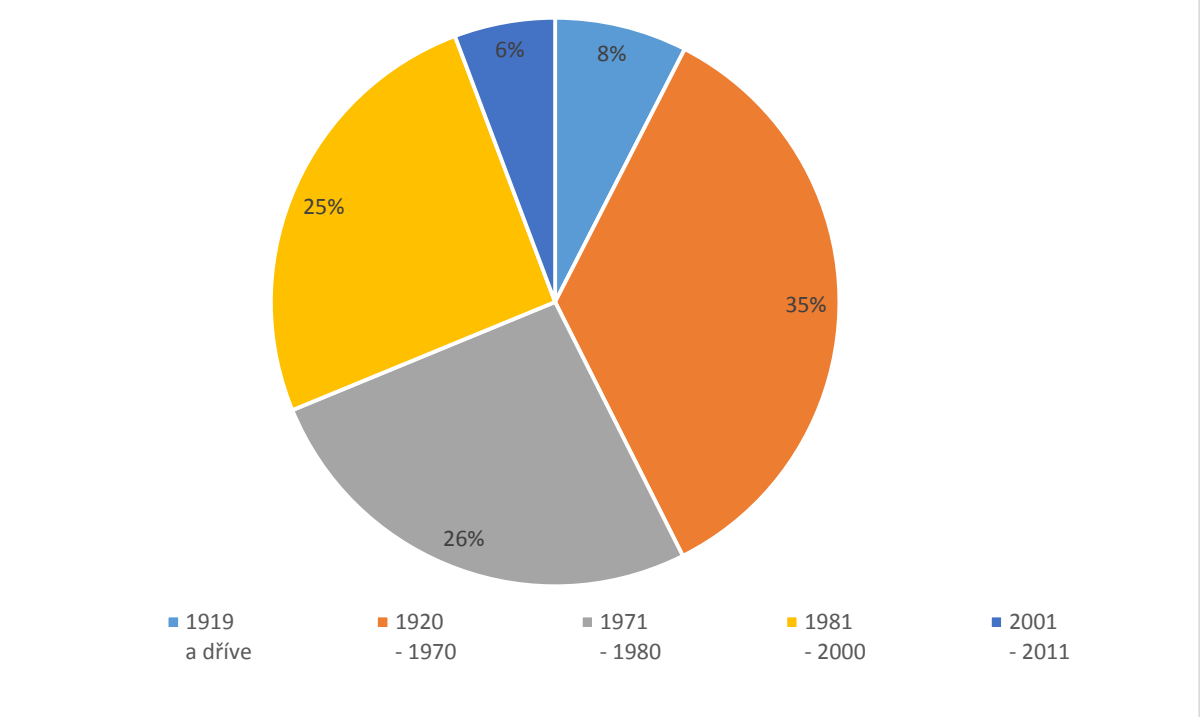
6. Bydlení

Zajištění bydlení představuje důležitou oblast v životě každého člověka. Klíčová je v této oblasti dostupnost bydlení, a to jak fyzická, tak finanční. Nabídka kvalitního bydlení pro stávající, ale i pro nové obyvatele se řadí mezi důležité priority každé radnice. Nabídka kvalitního bydlení je předpokladem stability a rozvoje města z pohledu růstu pracovní síly. Zároveň může být bydlení také důležitým faktorem pro změnu nepříznivého demografického vývoje, což odpovídá i situaci v Novém Městě nad Metují, které dlouhodobě ztrácí obyvatele migrací (viz kapitola Populační vývoj).

6.1. Stáří bytového fondu a jeho struktura podle důvodu obývání

Bytový fond města byl dle údajů ze SLBD z roku 2011 tvořen 3 860 byty, z nichž největší část (35 %) byla postavena mezi lety 1920 až 1970. Poměrně velkou část pak představují i ty, které byly v Novém Městě nad Metují vybudovány mezi lety 1971 až 1980 (26 %). V 80. letech docházelo v celé České republice k budování panelových sídlišť. To se nevyhnulo ani Novému Městu nad Metují, což dokazuje i skutečnost, že 25 % nových bytů bylo postaveno mezi lety 1981 – 2000.

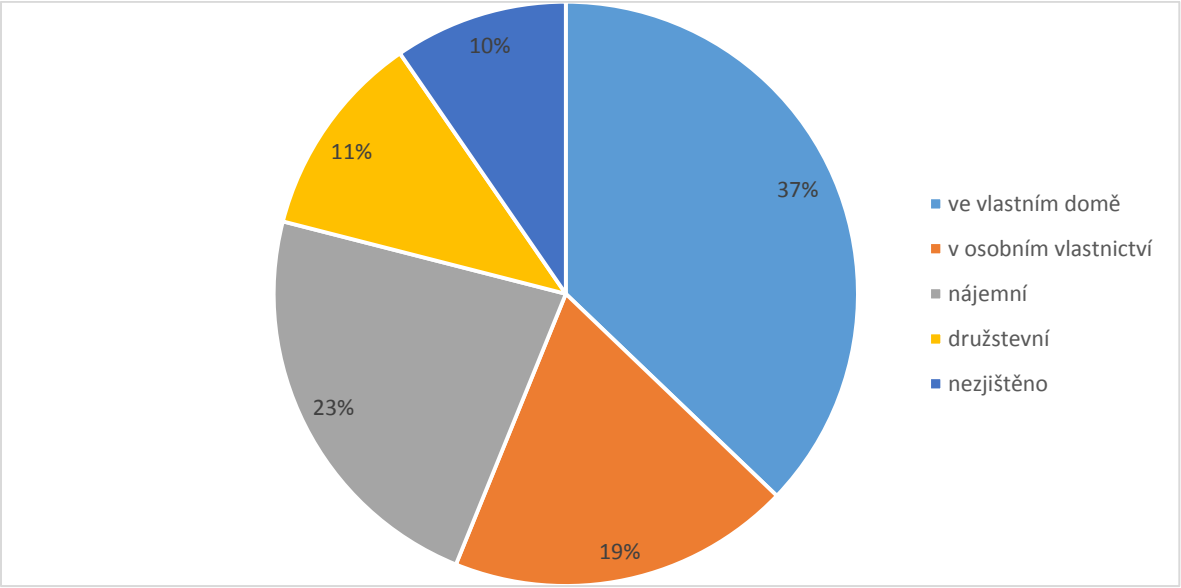
Graf 30 Stáří bytového fondu ve městě, 2011

Zdroj: Sčítání domů, bytů a lidu 2011

Z celkového počtu obydlených bytů jich bylo 56 % v osobním vlastnictví. Téměř čtvrtina bytů (23 %) je využívána k nájemnímu bydlení a 11 % patří bytovému družstvu.

Graf 31 Obydlené byty podle právního důvodu užívání

Zdroj: Sčítání domů, bytů a lidu 2011

V první polovině roku 2020 mělo město Nové Město nad Metují ve vlastnictví celkem 285 bytů, z nichž neobsazených bylo na konci května pouze šest.

Tabulka 8 Přehled bytů v majetku města ke konci let 2015 – 2020 (květen):

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkem bytů	296	296	295	292	285	285
Obsazené	288	288	287	280	280	283
Volné	3	3	3	7	5	6
Vyjmuty z obsazení	5	5	5	5	0	0
Vybrané poplatky za ubytovnu	264 975 Kč	.	292 340 Kč	246 130 Kč	160 130 Kč	40 600 Kč

Zdroj: Městský úřad Nové Město nad Metují
Pozn.: Data za rok 2020 jsou k 31.5.

Město vlastnilo k 31. květnu 2020 celkem 285 bytů, z nichž hned 283 jich bylo obsazeno. Statistika šesti neobsazených bytů obsahuje také čtyři dlouhodobě neobsazené jednotky v č.p. 1145. Ke stejnému datu bylo evidováno celkem 52 žádostí o pronájem městského bytu, přičemž šest jich město obdrželo v posledním měsíci. Město svůj bytový fond každoročně renovuje a Oddělení správy nemovitostí disponuje ročně cca 400 tisíci Kč na jeho rekonstrukci.

Pronajímané byty jsou nabízeny dle kvality ve třech cenových relacích. Cena nájmu v bytech po rekonstrukci činí 72 Kč/m^2, v bytech standard je to 63 Kč a v bytech základ, které představují většinu městského bytového fondu, je to 59 Kč/m^2.

Město je také provozovatelem ubytovny, která nabízela v posledních pěti letech 12 volných míst. Její průměrná vytíženost, stejně jako příjmy, v posledních dvou letech klesaly. Nejvíce město v posledních necelých pěti sledovaných letech na poplatcích v této ubytovně vybralo v roce 2017, kdy celková suma činila téměř 300 tisíc Kč. Nejméně to pak bylo (za celý rok) v roce 2019, kdy bylo vybráno 160 tisíc Kč. Ze stavu na konci května 2020 se dá očekávat, že letošní tržba bude ještě nižší.

Sociální byty město nevlastní, nicméně disponuje tzv. byty zvláštního určení, které jsou přidělovány žadatelům na základě jejich zdravotního stavu.

Tabulka 9 Přehled nebytových prostor v majetku města na konci května 2020

Ulice	Čp.:	Pozn.
hala Hard	6	Volné prostory (ukončeno k 31. 10. 2019)
Komenského	14	(sloučeny 2 nebyt.prostory)
Komenského	30	
Žižkovo náměstí	34	
T.G.M.	36	Volné prostory (dlouhodobě)
T.G.M.	45	
T.G.M.	45	
T.G.M.	45	
T.G.M.	47	
T.G.M.	47	
nám.Republiky	78	
Českých legií	83	
Nerudova	142	Volné prostory (ukončeno k 31.10.2019)
T.G.M.	201	Volné prostory (nový nájemce od 1.1.2020)
Havlíčkova	346	
Nádražní	353	
Nádražní	371	Volné prostory (ukončeno k 31.8.2019)
T.G.M.	391	
T.G.M.	391	(rozděleno)
T.G.M.	391	
T.G.M.	391	
T.G.M.	391	
28. října	415	
28. října	415	
28. října	415	
Čsl. Armády	427	
28. října	850	
28. října	850	
28. října	850	
Školní	1000	
Na Zadomí	1246	
Pavlátova louka		
Chatová osada		

Zdroj: Městský úřad Nové Město nad Metují

Město Nové Město nad Metují dále vlastnilo ke konci května 2020 také 38 nebytových prostor, z nichž pět nebylo obsazeno. Důvodem je buď jiný záměr na využití ze strany města, či vysoký počet soukromých nebytových prostor určených k pronájmu.

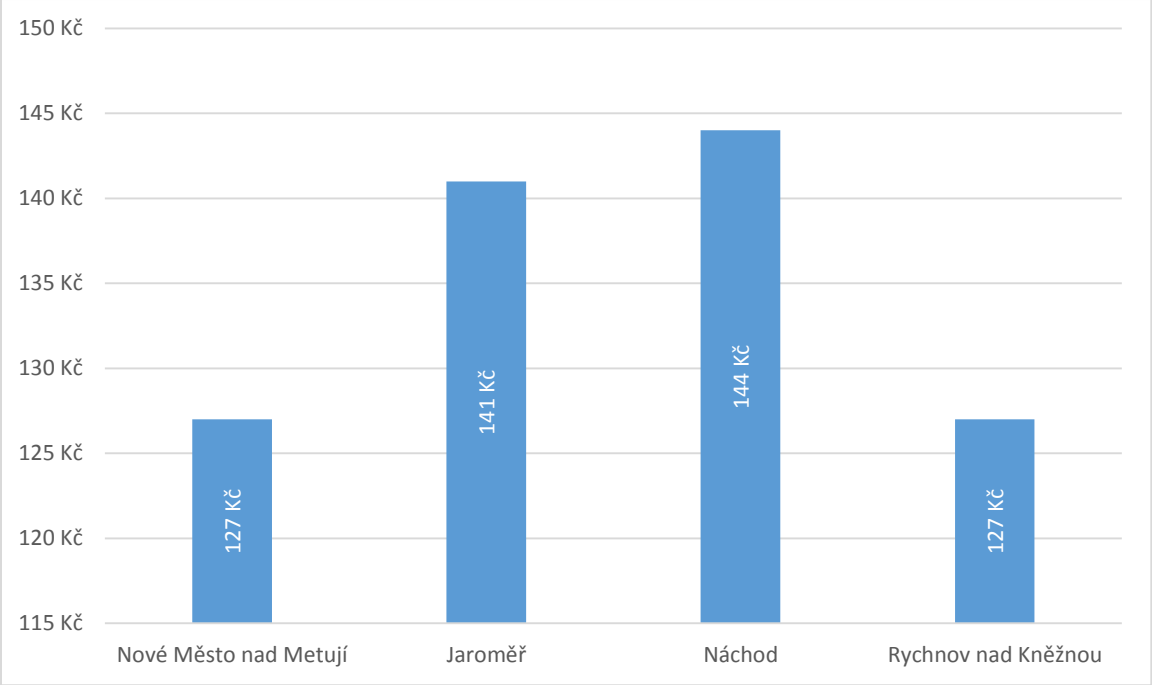
6.2. Stávající situace na trhu s nemovitostmi v Novém Městě nad Metují

Podobně jako ve většině regionů České republiky i v okrese Náchod cena bytů v posledních letech rostla. Na základě informací ze začátku dubna 2020, kdy ještě situace na trhu s nemovitostmi nebyla ovlivněna krizí, byla cena bytů v přepočtu na m^2 vůbec nejvyšší ze všech srovnávaných podobně velkých měst v okresech Náchod a Rychnov nad Kněžnou.

Nové Město nad Metují lze na základě toho označit za jednu z dražších a atraktivnějších lokalit k bydlení s průměrnou cenou 32 054 Kč/m^2 nabízeného bytu.

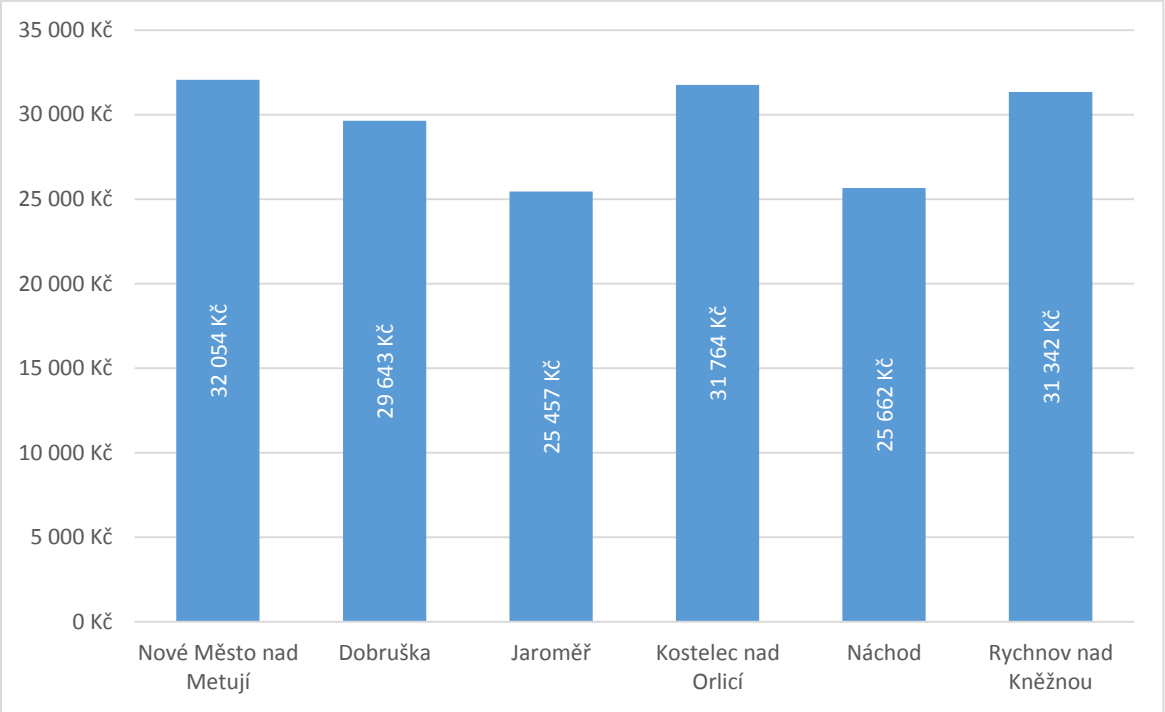
Naopak ceny pronájmu se na začátku dubna/konci března 2020 pohybovaly o poznání níže, než jak tomu bylo například v Náchodě či Jaroměři. Cena pronájmu se tehdy v Novém Městě nad Metují pohybovala kolem 127 Kč/m^2, přičemž v obou zmíněných městech to bylo přes 140 Kč/m^2. Pro srovnání lze dále uvést, že na konci roku 2018 byla průměrná cena pronájmu v sousední Dobrušce zhruba 198 Kč/m^2. Tyto údaje jsou však ovlivněny aktuální nabídkou nemovitostí k prodeji či pronájmu, která odráží i skutečnost, že trh je vlivem zvýšeného zájmu značně vyčerpán. Situaci v sousední Dobrušce pak ovlivňuje i přítomnost a dynamický rozvoj průmyslové zóny Solnice-Kvasiny-Rychnov n. K. Příliv nových lidí do tohoto území byl tak rychlý, že způsobil dramatické zvýšení zájmu o bydlení. Dle dostupných popisovaných údajů se tato situace ovšem Nového Města nad Metují příliš nedotýká.

Graf 32 Porovnání cen pronájmů ve vybraných městech (Kč/m^2, duben 2020)

Zdroj: http://vychodo.ceskereality.cz, www.sreality.cz, www.reality.cz

Graf 33 Porovnání ceny bytů ve vybraných městech (Kč/m^2, duben 2020)

Zdroj: http://vychodo.ceskereality.cz, www.sreality.cz, https://www.reality-rychnov-nad-kneznou.cz, www.realingo

Při porovnání provedeném v červnu 2020 bylo zjištěno, že průměrná cena bytů se po ukončení většiny opatření v rámci boje proti šíření nového koronaviru, mírně snížila (zhruba na 30 tisíc Kč/m^2). Nicméně hlavní rozdíl, který rovněž průměrnou cenu ovlivňuje, byl v tom, že na trhu nebyla k prodeji ani polovina bytů než před začátkem opatření.

6.3. Nová výstavba ve městě

V Novém Městě nad Metují bylo mezi lety 2007 až 2018 postaveno celkem 214 nových bytů, což představuje čtvrtou nejvyšší hodnotu mezi vybranými městy Královéhradeckého kraje, která jsou porovnávána na níže přiloženém grafu (Graf 34). Více bytů bylo v daném období postaveno pouze v Jaroměři, okresním Náchodě a Rychnově nad Kněžnou. Ve všech třech případech se ale jedná i populačně větší města.

Tabulka 10 nabízí srovnání výstavby v jednotlivých městech Královéhradeckého kraje v přepočtu na 1000 obyvatel. Nejlepších výsledků z tohoto hlediska dosahuje dlouhodobě Červený Kostelec, kde hned v polovině případů byla tato hodnota vyšší než 2,0. Vysokých hodnot (4,3 nebo 3,85) dosáhlo i Nové Město nad Metují v letech, kdy zde bylo dokončeno nejvíce bytů (2007 a 2010). V posledních šesti letech zde ovšem počet dokončených bytů jen jednou (2017) přesáhl hodnotu 1,0.

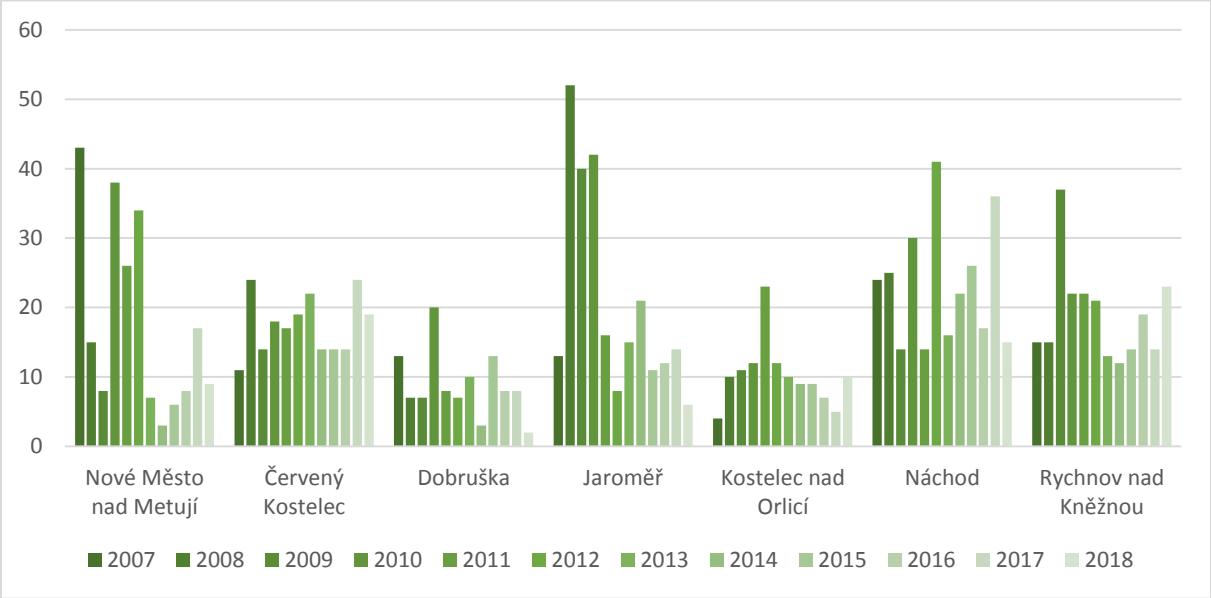
Tabulka 10 Výstavba bytů v jednotlivých městech na 1 000 obyvatel

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nové Město nad Metují	4,30	1,51	0,81	3,85	2,66	3,49	0,72	0,31	0,63	0,84	1,79	0,95
Červený Kostelec	1,30	2,82	1,64	2,11	1,99	2,23	2,60	1,66	1,66	1,68	2,88	2,27
Dobruška	1,86	1,01	1,01	2,89	1,16	1,00	1,45	0,44	1,90	1,18	1,19	0,30
Jaroměř	1,01	4,06	3,13	3,30	1,27	0,63	1,19	1,68	0,88	0,96	1,13	0,48
Kostelec nad Orlicí	0,64	1,60	1,76	1,94	3,68	1,94	1,62	1,46	1,46	1,13	0,81	1,61
Náchod	1,15	1,20	0,67	1,45	0,68	2,01	0,78	1,08	1,28	0,84	1,79	0,75
Rychnov nad Kněžnou	1,29	1,30	3,23	1,94	1,94	1,87	1,16	1,07	1,26	1,73	1,26	2,09

Zdroj: ČSÚ

Největší aktivita byla v Novém Městě nad Metují v tomto ohledu zaznamenána v první polovině sledovaného období, konkrétně v letech 2007, 2010 a také v roce 2012. V nich byla ve městě dokončena výstavba celkem 115 bytů, což představuje zhruba 57 % z celkového počtu bytů postavených ve sledovaném období. Vyšší počet dokončených bytů v letech 2007 a 2010 souvisí s 27, resp. 26 dokončenými byty v nových bytových domech v těchto letech. Podobný trend (četnější výstavba na začátku sledovaného období) byl k vidění i v ostatních vybraných městech, z nichž v žádném nedocházelo v posledních letech k výraznému nárůstu, který by zároveň převýšil výstavbu z úvodu daného období. Přesně polovinu (107) nových dokončených bytů v Novém Městě nad Metují tvořily ve sledovaném období byty v rodinných domech.

Graf 34 Porovnání počtu dokončených bytů ve vybraných městech Královéhradeckého kraje, 2009-2018

Zdroj: Český statistický úřad – Veřejná databáze

Na základě informací dostupných v ÚP Nového Města nad Metují můžeme identifikovat několik ploch určených k výstavbě rodinných domů. V místní části Nové Město nad Metují – město je zhruba 31 ha zastavitelných ploch určených pro bydlení v rodinných domech. V místní části Vrchoviny je to pak 8,4 ha, v místní části Krčín 14,7ha a v místní části Spy 8,9 ha.

Místní část Nové Město nad Metují – město pak nabízí i 3,32 ha zastavitelné plochy pro bydlení v bytových domech s kapacitou 120 bytových jednotek.

Hlavní zjištění:

- *Z hlediska cen pronájmů patří Nové Město nad Metují k levnějším lokalitám. V případě cen nemovitostí (zejména pak bytů) to už ovšem neplatí. Na základě dostupných informací v první polovině roku 2020 byla průměrná cena bytů v Novém Městě nad Metují nejvyšší při srovnání podobně velkých a významných měst okresů Náchod a Rychnov nad Kněžnou.*
- *Domovní fond ve městě je mírně zastaralý, více jak 61 % domů bylo ve městě postaveno před rokem 1980.*
- *Výstavba nových bytů mezi lety 2007 až 2018 byla v Novém Městě nad Metují při srovnání s dalšími městy okresů Náchod a Rychnov nad Kněžnou průměrná. Největší aktivita byla zaznamenána v první polovině tohoto období.*

7. Sociální a zdravotní služby

Rozvoj sociální a zdravotní oblasti je určován jak politikou státu a činností státních institucí, tak je zároveň spoluvytvářen regionálními a místními poskytovateli sociálních a zdravotních služeb. Město ve spolupráci s dalšími poskytovateli služeb zejména z řad neziskových organizací je do určité míry zodpovědné za rozvoj místní sítě sociálních služeb a vytváření příznivých podmínek pro potřebné obyvatele na svém území, z pohledu státní politiky sociálních služeb pak městské úřady v obcích s rozšířenou působností (ORP) hrají také roli metodickou pro celé území.

Klíčové otázky:

- *Jaká je dostupnost sociálních služeb v Novém Městě nad Metují a jaké jsou hlavní nedostatky těchto služeb, případně jaké služby ve městě chybí?*
- *Jaké jsou hlavní cílové skupiny obyvatel, na které se soustředí pozornost ve městě a okolí?*
- *Jaká je dostupnost zdravotních služeb v Novém Městě nad Metují a jaké jsou hlavní nedostatky těchto služeb, případně jaké služby ve městě chybí?*

7.1. Sociální služby

Město Nové Město nad Metují má zpracován krátkodobý koncepční dokument zaměřený na rozvoj sociálních služeb – Plán sociálních služeb v Novém Městě nad Metují 2018–2020. Cíle tohoto plánu podporují především pomoc lidem v jejich přirozeném/domácím prostředí. Pro obyvatele Novoměstska bude mít pozitivní dopad skutečnost, že v případě potřeby sociálních a podobných služeb budou moci zůstat ve svém domovském regionu.

Plán počítá s pomocí i pro obyvatele okolních obcí v rámci ORP Nové Město nad Metují. Plán obsahuje také informaci, která se shoduje s poznatky zjištěnými ve druhé kapitole tohoto dokumentu, o tom, že obyvatelstvo v Novém Městě nad Metují stárne rychleji než v okolních městech a současná situace v něm už teď odpovídá stavu, který má platit dle nepříznivé predikce ČSÚ o vývoji struktury obyvatelstva v České republice, na území celé ČR v roce 2030.

Tabulka 11 Přehled poskytovatelů sociálních služeb v Novém Městě nad Metují

Název organizace	Poskytované služby	Kapacita
Městské středisko sociálních služeb OÁZA	Pečovatelská služba	120
	Centrum denních služeb	15/den
	Odlehčovací služba	5
	Domov pro seniory	45
NONA 92	Denní stacionář	25
	Sociální rehabilitace	4/den
Centrum prevence Mandl	Centrum pro osoby s rizikovým způsobem života	

Zdroj: Internetové stránky města

Město zřídilo za účelem poskytování služeb (zejména pro seniory) Městské středisko sociálních služeb Oáza. To zajišťuje pečovatelskou službu, odlehčovací službu, centrum denních služeb a také domov důchodců. Středisko nezajišťuje péči pouze pro obyvatele Nového Města nad Metují, ale také pro řadu okolních obcí (během roku 2019 přibyly další tři spádové obce).

Kapacita terénní pečovatelské služby je 120 osob, přičemž v roce 2019 ji využívalo 159 osob. Terénní pečovatelská služba tedy pracuje nad rámec svých možností. Její přínos pro společnost je veliký tím, že umožňuje klientům (průměrný věk 82,2 let) zůstat po co nejdelší čas ve svém prostředí, což je výhodné nejen pro ně, ale z hlediska nákladů i pro stát. Domov důchodců disponuje 45 lůžky a odlehčovací služba pěti. Jejím cílem je především pomoci seniorům překlenout aktuální nepříznivý zdravotní stav a současně jejich rodinným příslušníkům umožnit regeneraci pro další péči o blízké členy rodiny. V roce 2019 ji využilo 48 osob, což je sice o 16 méně než v roce předchozím, ale tyto osoby zde pobývaly delší dobu. Centrum denních služeb, které umožňuje seniorům se sníženou soběstačností setkávat se s vrstevníky a nabízí jim různou další podporu, pak nabízí denně 15 míst (v roce 2018 tuto službu využívalo 37 osob).

Nájemní dům s pečovatelskou službou v ulici Českých bratří slouží jako sídlo pečovatelské služby, ale zároveň je v něm i 14 bytů se společným sociálním zařízením na patrech. Od roku 2019 probíhá rekonstrukce nájemního domu, konkrétně jeho suterénu, kde ze čtyř jednotek bez sociálního zázemí vzniknou dva plnohodnotné byty 1+KK, o které mají zájem především manželské páry.

Městské středisko sociálních služeb OÁZA zaměstnávalo na konci roku 2019 celkem 62 pracovníků v hlavním pracovním poměru a 34 dalších na Dohodu o provedení práce. Středisko realizovalo v roce 2019 rekonstrukci výtahu, který již nedostačoval kapacitám klientům a také pracovny vrchní sestry a vedoucí ošetřovatelky. Tuto pracovnu může nyní využívat i ošetřující lékař.

Na území města dále působí Stacionář a sociální rehabilitace NONA, který poskytuje sociální služby (formou denního pobytu) osobám s mentálním či kombinovaným postižením. Kapacita denního stacionáře je 25 osob. Sociální rehabilitace NONA má pak za cíl pomáhat lidem se sníženými schopnostmi a dovednostmi v sociální oblasti za účelem osamostatnění v oblasti bydlení či pracovního uplatnění. Denně mohou služby této rehabilitace využívat 4 klienti.

Dalším subjektem Nového Města nad Metují je Centrum prevence Mandl, které se stará o osoby ve věku 15-65 let, které procházejí složitou životní situací. Cílem je poskytnutí podpory a pomoc zvládnutí dané situace. Kapacita služby je: ambulance 25 klientů v jeden okamžik, terén 4 klienti/den.

Občané Nového Města nad Metují mohou využívat i dalších poskytovatelů sociálních služeb, kteří sídlí v blízkém okolí města:

- Domov Dědina Opočno (pobytové zařízení pro ženy s mentálním postižením)
- Domov sv. Josefa Červený Kostelec (odlehčovací služba pro osoby se zdravotním postižením (roztroušená skleróza)
- Betanie Náchod (domov pro osoby se zdravotním postižením)
- Odlehčovací služba Hospic Anežky České, Červený Kostelec (odlehčovací služba pro osoby se zdravotním postižením)
- Odlehčovací služba Cesta Náchod
- Občanské sdružení Vánek Náchod (volnočasové aktivity pro rodiny se zdravotně postiženými dětmi)
- Poradenství v oblasti závislostí (Adiktologická ambulance Náchod)
- Domovy Na Třešňovce, Česká Skalice (pobytové zařízení pro seniory)
- Domov pro seniory Náchod (pobytové zařízení pro seniory)

7.2. Zdravotnictví

V Novém Městě nad Metují je základní infrastruktura a kapacity pro poskytování ambulantní lékařské péče na dobré úrovni. Ve městě sídlí také nemocnice, kde funguje ortopedická a psychiatrická ambulance. Oblastní Nemocnice Náchod (oddělení Nové Město nad Metují) disponuje také lůžkovou částí psychiatrického oddělení o kapacitě 30 míst.

V Novém Městě nad Metují nalezneme celkem 10 praktických lékařů z toho 7 pro dospělé a 3 pro děti a dorost. Čím ovšem město oproti svému okolí vyčnívá, je počet zubních lékařů. V současné době je pro menší města v České republice přilákat zubního lékaře problematické (důkazem může být nedaleká Dobruška, postupné omezování služeb v jiných menších městech v periferiích – např. Golčův Jeníkov, Chotěboř, Třemošnice ad.), nicméně v Novém Městě nad Metují je takových lékařů sedm, z nichž většina (5) sídlí v ulici Komenského. Nové Město nad Metují je rovněž jedním z měst, kde střídavě o víkendu funguje stomatologická péče první pomoci. Z rozpisu služeb pro současný rok 2020 je patrné, že tato služba je ve městě k dispozici průměrně jeden víkend měsíčně.

Tabulka 12 Zastoupení a dostupnost ambulantní zdravotní péče na území města Nové Město nad Metují

Ambulantní lékařská péče	**Počet lékařů**
Praktický lékař pro děti a dorost	3
Praktický lékař pro dospělé	7
Zubní lékař	7
Gynekologická ambulance	1
Chirurgická ambulance	1
Kožní ambulance	2
Interní ambulance	
Nemocnice Nové Město nad Metují	**Počet lékařů**
Ortopedická ambulance	2
Ortopedická rehabilitace	1
Psychiatrická ambulance	1
Lůžkové oddělení psychiatrie	1

Zdroj: Internetové stránky města

Ve městě jsou dostupné také tři lékárny, z nichž dvě se nacházejí v ulici T.G. Masaryka a další v ulici Komenského. Nejbližší lékárnu s pohotovostní službou mohou občané Nového Města nad Metují využít v blízkém okresním městě Náchod. V počtu tří jsou na území města zastoupené také veterinární ordinace, které fungují každý všední den.

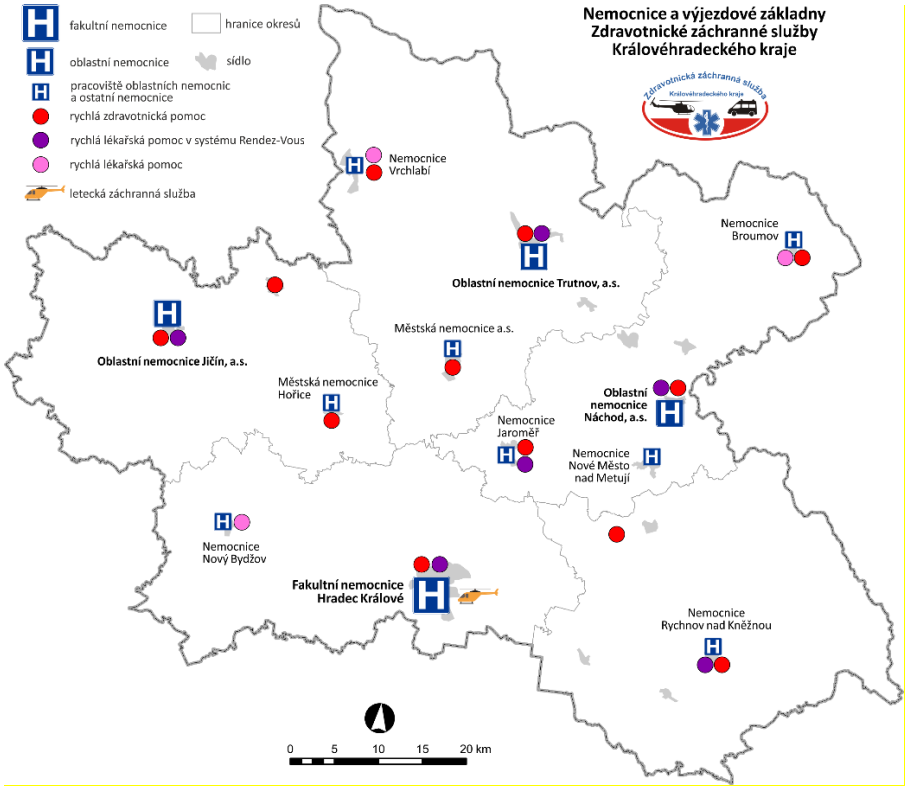
Nejbližší větší zdravotnické zařízení je Oblastní nemocnice Náchod, a.s., pod kterou spadá Nemocnice Náchod (vzdálenost cca 10 km). Ta svým pacientům nabízí komplexní strukturu poskytované zdravotní péče. Nemocnice zajišťuje akutní, dlouhodobou a následnou péči, LSPP pro děti i dospělé a praktického lékaře pro dospělé. Lůžkovou i ambulantní péči zajišťuje v oborech: akutní rehabilitace, ARO, gynekologie a porodnictví, chirurgie, léčebna dlouhodobě nemocných, lůžka následné péče, neurologie, ortopedie, pediatrie a neonatologie, psychiatrie, urologie, ušní – nosní – krční, vnitřní lékařství. Ambulantní péči zajišťuje v oborech: endoskopické centrum, hemodialyzační středisko, infekční lékařství, klinická onkologie, LPS pro děti i dospělé, praktický lékař pro dospělé. Komplementární péči zajišťuje v oborech: cytologie, klinická biochemie a diagnostika, klinická

hematologie a transfúzní služba, klinická mikrobiologie a imunologie, mammografický screening, patologie, radiologie a zobrazovací metody, screening kolorektálního karcinomu. Od 6. února 2009 je v náchodské nemocnici v provozu Babybox. Čekací doby na plánované výkony se pohybují v rozmezí 1–16 týdnů, výjimku představuje totální endoprotéza ramena (24-36 týdnů), totální endoprotéza kyčle (43-56 týdnů) a totální endoprotéza kolena (56-72 týdnů).

V oblastní nemocnici Náchod je pro občany Nového Města nad Metují dostupná nejbližší služba lékařské první pomoci, a to jak pro dospělé, tak pro děti a dorost.

V Královéhradeckém kraji proběhla v předešlých letech reorganizace služeb poskytovaných Zdravotnickou záchrannou službou Královéhradeckého kraje (ZZS KHK). ZZS KHK zavedla především posádky rychlé lékařské pomoci v systému Rendez-Vous (dvoučlenné lékařské posádky), jejíž předností je částečná kompenzace úbytku lékařů v přednemocniční péči a lepší využití času zbylých lékařů. ZZS KHK poskytuje péči s dostupností do 20 minut. Rozmístění výjezdových základen Zdravotnické záchranné služby KHK je uvedeno v následující mapě.

Obrázek 3 Rozmístění nemocnic a výjezdových základen ZZS v Královéhradeckém kraji

Zdroj: Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2021+ - Profil kraje

Hlavní zjištění:

- *Vlivem demografických změn (zejména dlouhodobě záporného migračního salda) Nové Město nad Metují nejen ztrácí obyvatele, ale také v něm dochází k rychlému stárnutí populace. Současná situace, která odpovídá předpokládanému stavu v ČR v roce 2030, má (a bude mít) za následek velký tlak na sociální služby.*
- *Na území města fungují tři hlavní subjekty poskytující sociální péči, jejichž kapacita umožňuje využití i pro obyvatele okolních menších obcí. To pomáhá naplnit jeden z hlavních cílů strategického dokumentu města (Plán sociální služeb 2018-2020) o poskytnutí péče občanům Novoměstska v jejich domovském regionu.*
- *Ve městě je dostatečně zastoupena ambulantní zdravotnická péče s dostatečným počtem praktických lékařů i některých dalších specializovaných lékařů.*
- *Nové Město nad Metují vyniká ve srovnání s ostatními podobně velkými městy (nejen) v kraji z hlediska počtu zde sídlících zubních lékařů (sedm).*

8. Bezpečnost

O bezpečnost obyvatel, ochranu majetku a veřejného pořádku se v Novém Městě nad Metují starají dvě bezpečnostní složky – Městská policie Nové Město nad Metují a Policie ČR. Tato kapitola analyzuje dostupná data z oblasti bezpečnosti a snaží se nalézt odpověď na tři klíčové otázky:

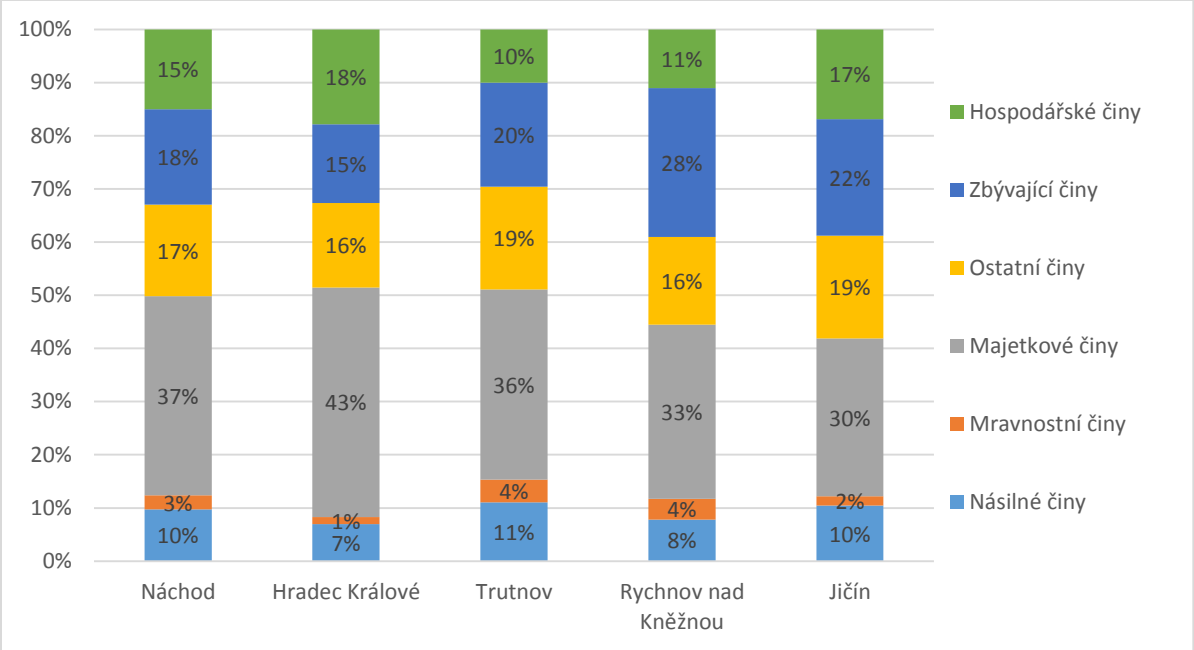
Klíčové otázky:

- *Jaká je úroveň kriminality ve městě ve srovnání s dalšími městy Královéhradeckého kraje?*
- *Jaké jsou hlavní problémy v oblasti bezpečnosti na území města a jeho okolí?*

Královéhradecký kraj byl na základě dat z roku 2019 čtvrtým nejbezpečnějším krajem v České republice podle indexu kriminality[8]. V případě okresu Náchod už tak příznivá bilance neplatí, tento okres měl v roce 2019 dle indexu kriminality a celkového počtu trestných činů (1673) druhou nejméně příznivou situaci v kraji (po okrese Hradec Králové).

Struktura trestné činnosti v okresech Královéhradeckého kraje se v minulém roce příliš nelišila. Okres Náchod, do kterého patří i Nové Město nad Metují, v tomto směru nikterak výrazně nevybočuje. V roce 2019 zde převažovaly trestné činy majetkové (37 %), což ovšem platilo i o všech zbývajících okresech v kraji. Poněkud vyššího poměrného zastoupení zde dosahovaly násilné trestné činy (10 %), a mravnostní trestné činy (3 %).

Graf 35 Struktura trestné činnosti v okresech Královéhradeckého kraje (leden-prosinec 2019)

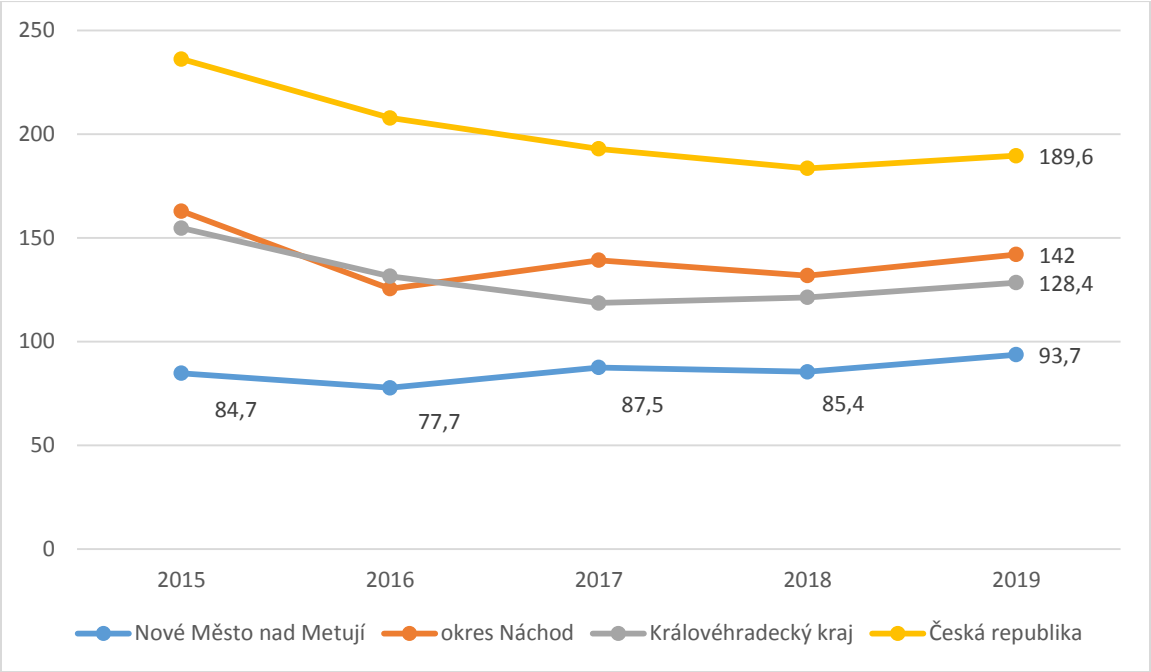

Zdroj: Policie ČR, Otevřená společnost, o.p.s. – www.mapakriminality.cz

[8] Index kriminality – počet zjištěných skutků za zvolené období, přepočtený na 10 000 obyvatel

Samotné Nové Město nad Metují ovšem vyšší okresní čísla snižuje. Hodnota indexu kriminality se zde v posledních pěti letech vždy pohybovala výrazně pod průměrem okresu, kraje a také celé České republiky. V posledních pěti letech sice došlo k mírnému nárůstu, ale v porovnání s ostatními srovnávanými celky lze situaci prohlásit za dobrou.

Graf 36 Index kriminality za posledních 5 let v území OO Nové Město nad Metují, ÚO Náchod, Královéhradeckého kraje a celé ČR

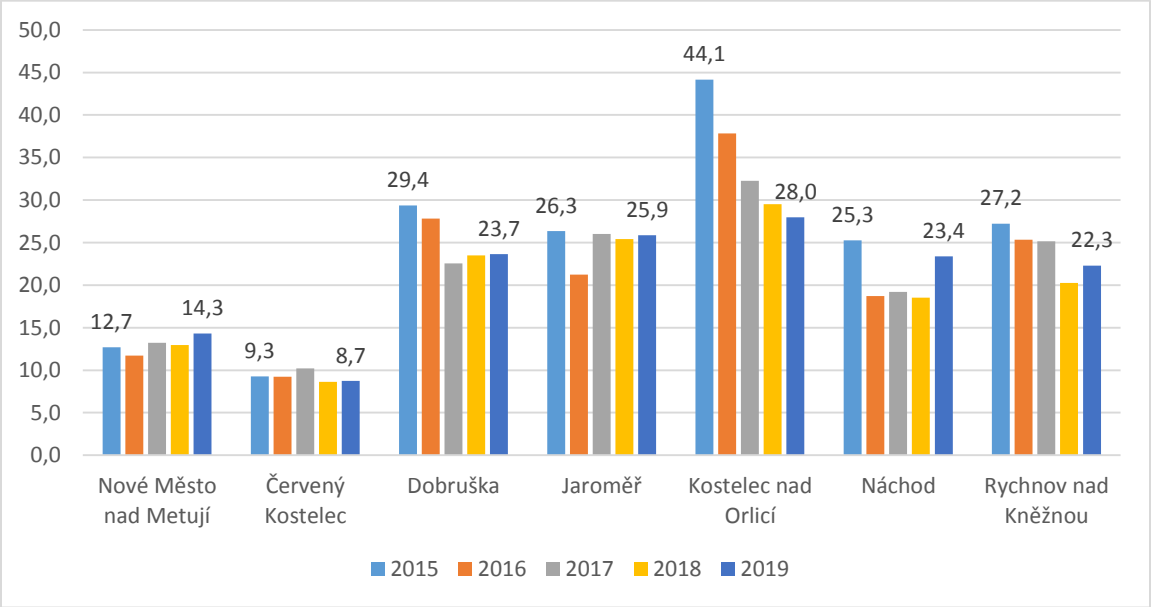

Zdroj: Policie ČR, Otevřená společnost, o.p.s. – www.mapakriminality.cz

Velmi dobře pak pro Nové Město nad Metují vyznívá i srovnání na grafu (Graf 37) z hlediska přepočtu trestných činů na 1000 obyvatel ve vybraných městech Královéhradeckého kraje od roku 2015. Ačkoliv ve městě došlo k mírnému nárůstu, jak už ostatně naznačoval index kriminality rostoucí z hodnoty 12,7 na 14,3, jedná se stále o druhou nejnižší hodnotu mezi vybranými městy. Lepších výsledků dosáhl pouze Červený Kostelec, kde byl v posledních pěti letech zaznamenán pokles této hodnoty (z 9,3 na 8,7).

Celkový pokles zaznamenalo více měst, včetně například sousední Dobrušky. Hodnota počtu trestných činů na 1000 obyvatel v posledním sledovaném roce zde však o poznání vyšší (23,7), což platilo i při srovnání s okresním Náchodem (23,4) a Jaroměří (25,9). Nejvýraznějšího poklesu dosáhla pak tato hodnota v případě města Kostelec nad Orlicí (ze 44,1 na 28), které ovšem i přesto platí za nejnebezpečnější ze srovnávaných měst.

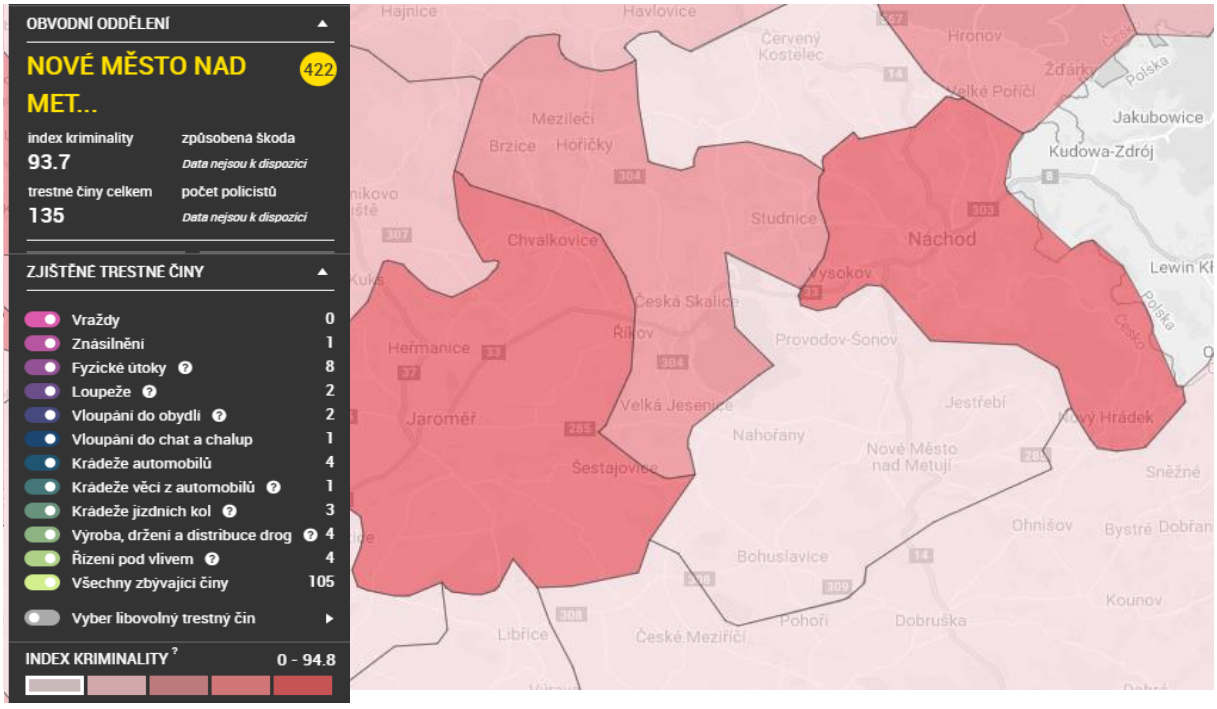
Graf 37 Počet trestných činů na 1000 obyvatel ve vybraných městech Královéhradeckého kraje v posledních 5 letech

Zdroj: Policie ČR, Otevřená společnost, o.p.s. – www.mapakriminality.cz

Důkazem předchozích tvrzení je i následující obrázek (Obrázek 4), kde jsou jednotlivá obvodní oddělení vyobrazena dle míry indexu kriminality. Odlišná situace ve městech Náchod a Jaroměř je oproti Novému Městu nad Metují patrná na první pohled.

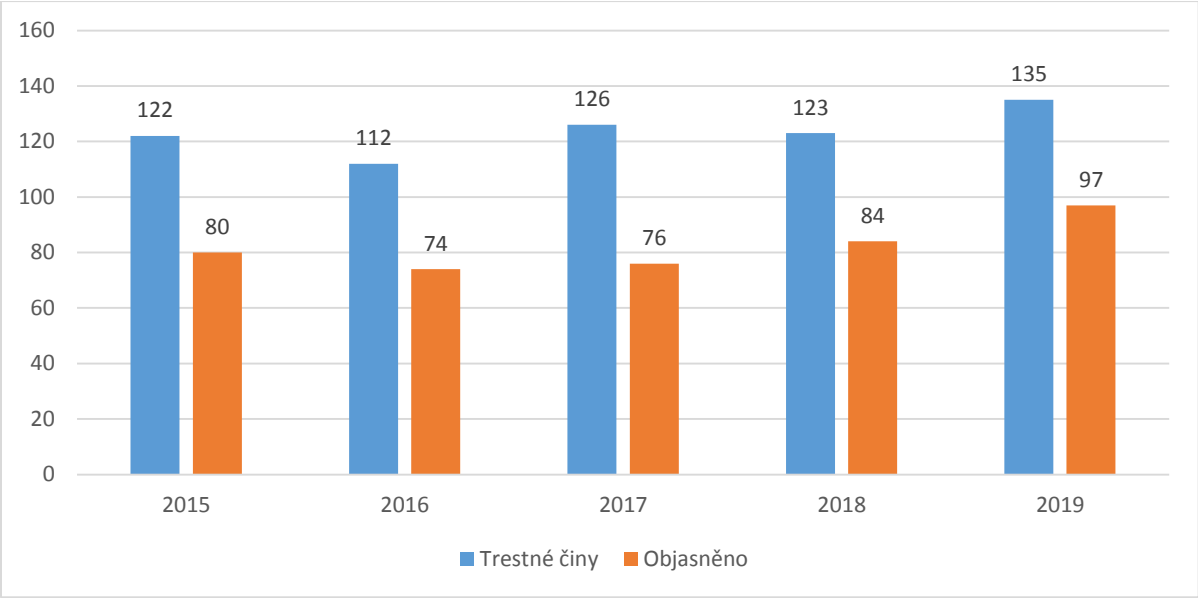
Obrázek 4 Index kriminality v OO Nové Město nad Metují v roce 2019

Zdroj: Policie ČR, Otevřená společnost, o.p.s. – www.mapakriminality.cz

Na následujícím grafu (Graf 38) je vidět mírně stoupající počet trestných činů v posledních pěti sledovaných letech ve městě. Zároveň se ovšem zvýšila i jejich objasněnost, která v roce 2015 činila přibližně 65 %, zatímco v posledním roce 2019 už to bylo o pět procentních bodů více (70 %).

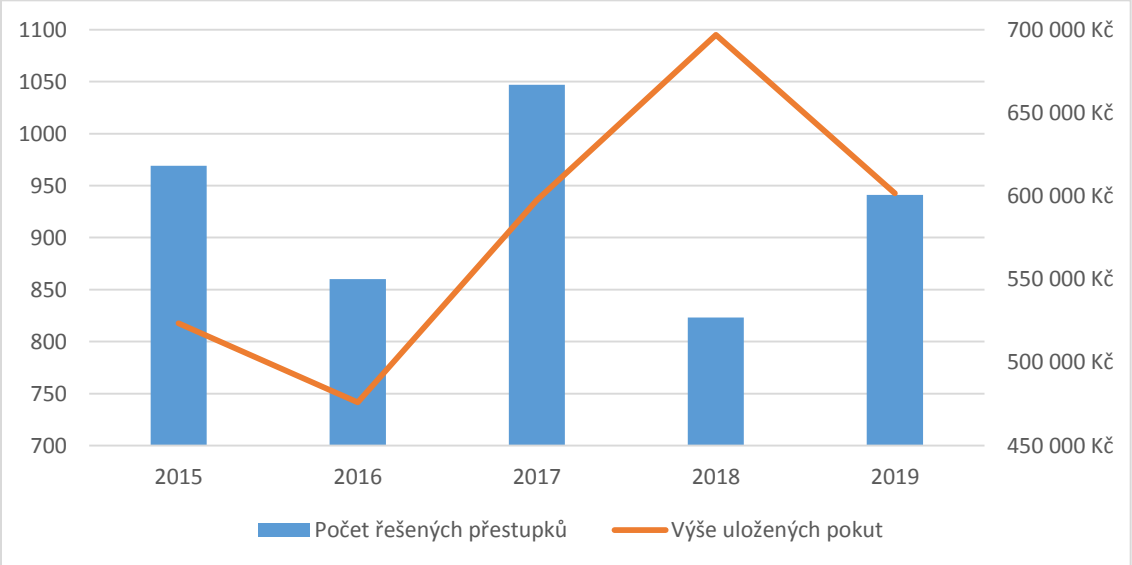
Graf 38 Vývoj počtu trestných činů v Novém Městě nad Metují a jejich objasněnosti (2015–2019)

Zdroj: Policie ČR, Otevřená společnost, o.p.s. – www.mapakriminality.cz

O bezpečnost ve městě se stará Městská policie Nové Město nad Metují ve spolupráci s Policií ČR. Městská policie nepůsobí jen na území Nového Města nad Metují, ale také v okolních obcích na základě tzv. veřejnoprávní smlouvy (jde celkem o deset obcí). Místní oddělení MP bylo zřízeno již v roce 1992 a přispívá k ochraně bezpečnosti osob a majetku, odhalování přestupků a jiných správních deliktů. Ve spolupráci se státní policií spolupůsobí při plnění jejích úkolů. Od roku 2016 funguje v Novém Městě nad Metují také tísňová linka 156, která byla zřízena ve spolupráci s dalšími Městskými policiemi okresu Náchod.

Tabulka 13 Počet přestupků a výše uložených pokut v Novém Městě nad Metují

Zdroj: Městská Policie Nové Město nad Metují

Počet přestupků projednaných Městskou policií Nové Město nad Metují se mezi lety 2015 až 2019 držel s výjimkou roku 2017 pod hranicí 1000 přestupků ročně. Městská policie také v roce 2017 a zejména pak 2018 evidovala nárůst celkové sumy za vybrané pokuty. Nejvíce to bylo v roce 2018 (696 tisíc Kč.), přičemž celkový počet přestupků v tom roce (823) byl nejnižší za všech pět sledovaných let. Tento stav byl dán faktem, kdy MP měla jako hlavní prioritu dopravu v centru města. V průběhu roku došlo k dlouhodobým rozsáhlým uzavírkám komunikací, které slouží pro tranzitní dopravu mířící přes Nové Město nad Metují a řidiči tuto uzavírku objížděli centrem města. MP musela často přímo usměrňovat přehuštěnou dopravu a zároveň docházelo k častému vjezdu nákladních vozidel přímo do centra, kam mají vjezd zakázán, tento přestupek byl řešen pokutou při horní hranici sazby, ale zároveň MP neměla tolik času na tradiční přestupky spojené s překročením rychlosti, nebo špatném parkování, což mělo za důsledek nižší počat přestupků, ale vetší vybranou částku.

Od roku 2013 existuje v Novém Městě nad Metují městský kamerový systém, kdy bylo v rámci projektu „Zvýšení bezpečnosti ve městě“ zřízeno dohlížecí pracoviště na služebně Městské policie. Tento systém byl v roce 2015 rozšířen o další kamerové body, na jejichž definování spolupracovala také Policie ČR. Jedná se o následující místa:

- autobusové nádraží Rychta
- Městská knihovna
- Kruhový objezd u Domu hasičů
- Křižovatka ul. Náchodská a ul. Havlíčkova (u Papežů)
- Mateřská škola Krčín

Další rozšíření pak proběhlo v roce 2017 i díky dotačnímu programu Prevence kriminality na místní úrovni Ministerstva vnitra ČR. Systém byl rozšířen o dva kamerové body (výjezd z města v ulici T. G. Masaryka ve směru na Náchod a u křižovatky ulic Boženy Němcové a Nádražní).

Zatím poslední rozšíření MKDS proběhlo v roce 2019, kdy byla instalována kamera na náměstí Republiky. Toto rozšíření nebylo financováno z dotace.

Mimo tento kamerový systém spravuje ještě Městský úřad dva kamerové body, které monitorují vjezd do sběrného dvora a úřední desku města.

Činnost Městské policie Nové Město nad Metují zahrnuje i program prevence, za jejímž účelem byl v roce 2011 zřízen institut preventisty. Preventista je členem pracovní skupiny pro prevenci kriminality a rizikového chování, která je zřízena při Městském úřadu Nové Město nad Metují. Mezi jeho činnost patří:

- přednášky a besedy v rámci prevence kriminality pro děti
- přednášky a besedy v rámci prevence kriminality pro seniory
- výrobu a distribuci tiskových a interaktivních materiálů
- tvorbu témat a programů prevence kriminality v rámci MP

Dle informací z internetových stránek Městské policie Nové Město nad Metují v současné době vzniká nový koncept prevence pro nejmenší děti a studenty středních škol. To platí i v případě programu prevence pro seniory.

Město má zřízenu pracovní pozici manažera prevence kriminality a to na základě jmenování RM v roce 2003. Manažer prevence kriminality koordinuje pracovní skupinu pro prevenci kriminality

a zpracovává strategii prevence kriminality vždy na období pěti let, Strategie prevence kriminality vychází z cílů a priorit obdobné strategie České republiky vždy na dané roky. Jedná se o důležitý koncepční a strategický materiál pro oblast bezpečnosti, který schvaluje zastupitelstvo. Na jeho základě ve městě probíhají jednotlivé aktivity a každý rok je vypisován dotační titul Program prevence rizikového chování na podporu jednorázových a krátkodobých preventivních projektů z rozpočtu města. Strategie prevence kriminality je v současné době již třetí v pořadí, letos se bude vyhodnocovat a aktualizovat na roky 2021-2025. Mimo jiné také díky zřízení pozice manažera prevence kriminality a existence strategického materiálu může město čerpat z dotačního titulu MV ČR, například i na kamerové body, jejichž rozšiřování je popsáno výše.

Hlavní zjištění:

- *Nové Město nad Metují patří mezi velmi bezpečná města z hlediska srovnání s dalšími městy okresu Náchod a okresu Rychnov nad Kněžnou. Nejsou zde závažné bezpečnostní problémy. Mezi nejzávažnější trestné činy patří majetková trestná činnost.*

- *Index kriminality v Novém Městě nad Metují v posledních pěti letech mírně stoupá, nicméně se stále drží výrazně pod průměrem celého Královéhradeckého kraje a zejména okresu Náchod. S tímto nárůstem souvisí i zvýšení celkového počtu trestných činů. Zvýšila se však i jejich objasněnost.*

- *Město má od roku 2013 městský kamerový monitorovací systém, který je průběžně rozšiřován o další kamerové body. Na monitorování dvou z nich se podílí také Městský úřad.*

- *Město má zřízenu pozici manažera prevence kriminality a při Městské policii Nové Město nad Metují byl v roce 2011 zřízen institut preventisty. Město pravidelně aktualizuje a postupně realizuje Strategii prevence kriminality.*

9. Kultura, sport, volný čas, místní obchod a služby

Kultura, sport a volnočasové aktivity zpestřují život obyvatelům města a jeho okolí a tvoří jednu z významných složek kvality života. Pestrost nabídky, kvalita a především charakter (typ) kulturních, společenských, sportovních a volnočasových příležitostí hrají (snad vedlejší, ale nezanedbatelnou) roli také v situaci, kdy se lidé rozhodují, kde budou žít, například mladí lidé, chtějí-li se po studiu vrátit do rodného města, ale důležité jsou pro všechny generace.

Pro menší města vzdálenější od velkých center osídlení je přitom zejména v kultuře důležitá nejen místní nabídka, ale také nabídka v blízkém sousedství, v okolních, snadno dostupných městech. Z tohoto pohledu má Nové Město nad Metují výhodu v blízkosti Náchoda, který je významnějším regionálním centrem, snadno dostupným, a jehož kulturní nabídka je přirozeně větší.

Kulturní a sportovní nabídka v Novém Městě nad Metují je tvořena jak jednorázovými, tak každoročně opakovanými kulturními či sportovními akcemi, které lákají místní obyvatele, ale i regionální či nadregionální publikum.

Tato kapitola se zabývá také analýzu obchodu a služeb na území města. Pestrost, kvalita a dostupnost různých druhů služeb pro obyvatele a obchodů tvoří další složku kvality života.

Klíčové otázky:

- *Jaká je ve městě nabídka kulturních, sportovních a volnočasových aktivit?*
- *Jaká je nabídka obchodu a služeb ve městě?*

9.1. Kulturní aktivity

Kulturní a společenský život v Novém Městě nad Metují je zajišťován několika institucemi v čele s Městským klubem Nové Město nad Metují. Ten je provozovatelem **Kina 70**, které je jedním z klíčových objektů pro pořádání kulturních a společenských akcí ve městě. Městský klub je také hlavním organizátorem významného **Festivalu české filmové a televizní komedie**. Tato organizace je dále pořadatelem akcí Brány města dokořán, Smetanovské dny, Letní koncerty, Dny evropského dědictví nebo Adventy na Husově náměstí.

Dalšími významnými objekty pro pořádání kulturních a společenských akcí jsou Městské muzeum a Městská knihovna. V muzeu jsou kromě stálých expozic pořádány i výstavy, besedy či přednášky. To platí i Městské knihovně, která disponuje pro takové účely sálem s kapacitou až 80 míst.

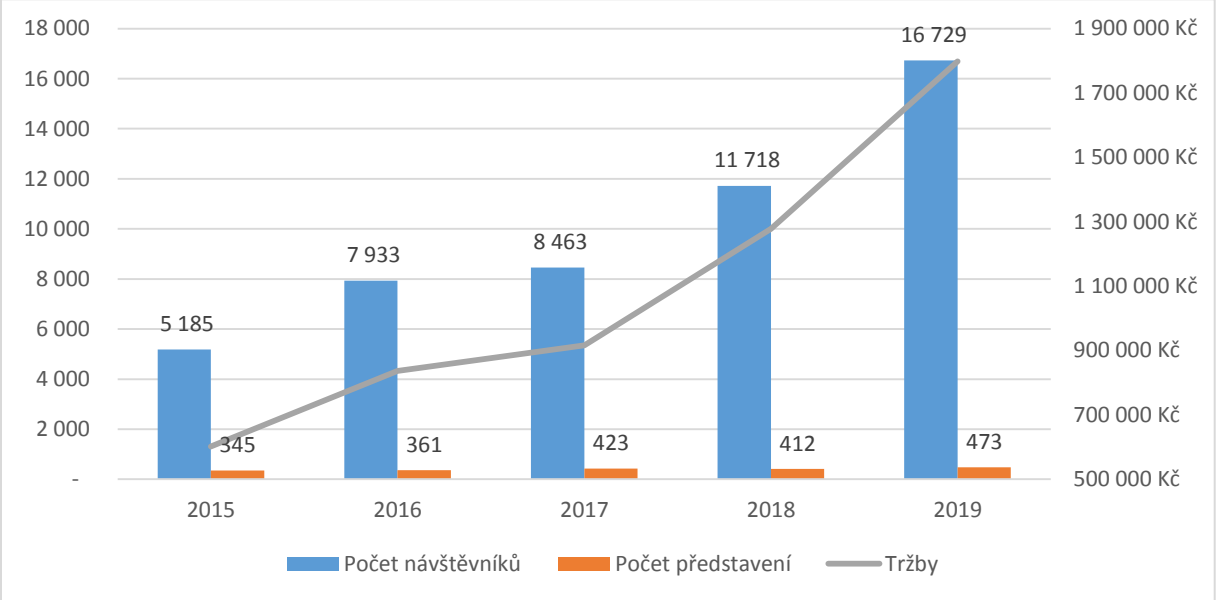
V Novém Městě nad Metují se každoročně konají významné kulturní a společenské akce. Mezi ty nejvýznamnější patří následující:

- **Festival české filmové a televizní komedie** – Nové Město nad Metují je tradičně (od roku 1978) místem konání tohoto filmového festivalu, do roku 2017 nazývaném „Novoměstský hrnec smíchu“. V posledních pěti letech ho navštívily průměrně tři tisíce diváků.
- **Brány města dokořán** – tato tradiční celodenní akce probíhá na Husově náměstí s řadou vystoupení a prezentací místních spolků. Součástí je také doprovodný program na místním zámku.

- **Smetanovské dny** – každoroční koncerty vážné hudby. V roce 2018 je navštívilo zhruba 1000 posluchačů, v letech 2017 a 2019 jich bylo více než 600.
- **Akademické týdny** – více než týdenní každoročně pořádaná kulturně-vzdělávací setkání v nedalekém Sněžném v Orlických horách. Tato setkání se původně pořádala v Novém Městě nad Metují.
- **Adventy na Husově náměstí –** tradiční předvánoční akce.

Význam kultury a společenského života pro obyvatele Nového Města nad Metují dokládá rostoucí návštěvnost filmových představení v Kině 70. Ta se mezi lety 2015 a 2019 zvýšila více než trojnásobně a vysoký nárůst byl zaznamenán i z hlediska tržeb. Zatímco v roce 2015 bylo utrženo zhruba 600 tisíc Kč, v roce 2019 už to byl téměř 1 800 tis. Kč. Městské kino prošlo od roku 2008 dvěma modernizacemi, přičemž ta poslední v roce 2012 se týkala přechodu na digitální projekce standardu DCI v hodnotě 4,5 milionů.

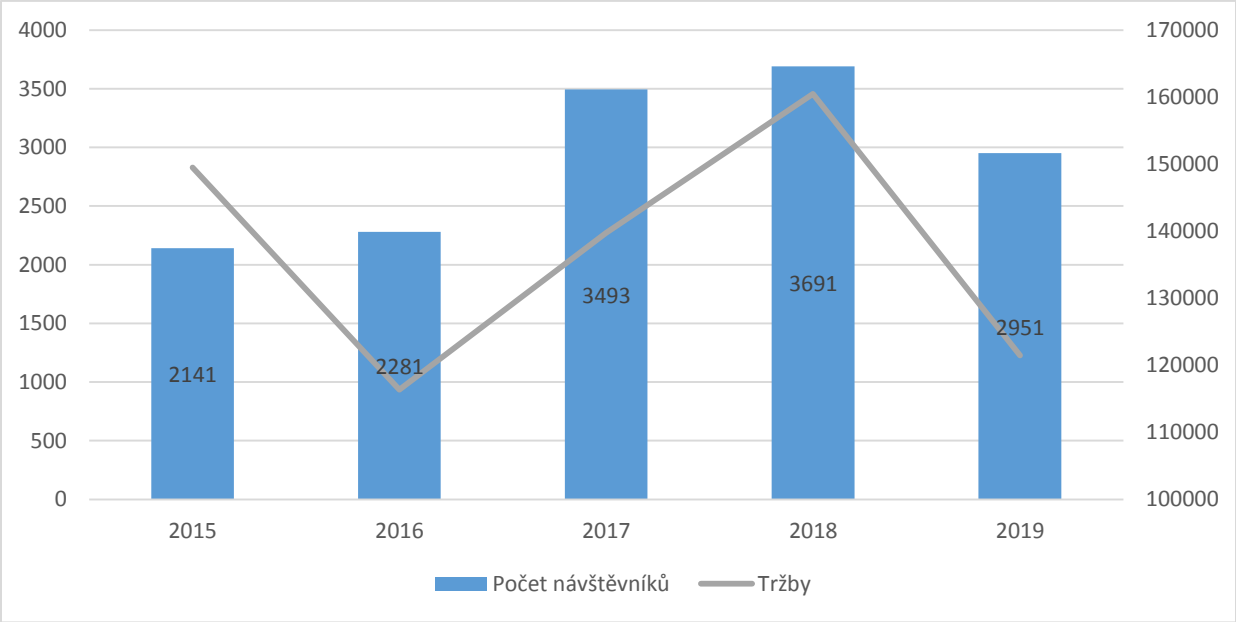
Graf 39 Návštěvnost filmových představení a celkové tržby v Kině 70

Zdroj: Město Nové Město nad Metují

Sledována je také návštěvnost a tržby Festivalu české filmové a televizní komedie, která je pořádána právě v Kině 70. Z následujícího grafu (Graf 40) je vidět kolísající trend z hlediska celkových tržeb. Ty však nejsou při pořádání podobných akcí tím stěžejním měřítkem úspěšnosti. Návštěvnost se naopak drží na stabilně vysoké úrovni. V posledních třech letech mohli diváci během festivalu navštívit každoročně zhruba 30 představení.

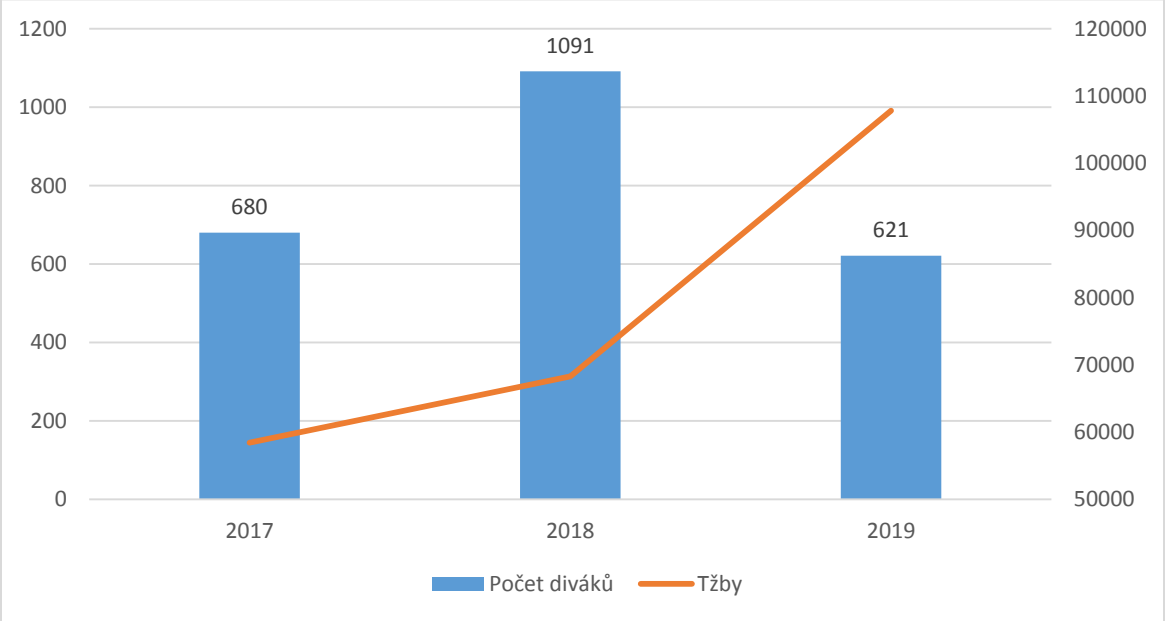
Graf 40 Návštěvnost Festivalu české filmové a televizní komedie v Kině 70

Zdroj: Město Nové Město nad Metují

V případě Smetanovských dnů (Graf 41) naopak tržby v posledních třech sledovaných letech poměrně výrazně rostly. V roce 2019 dokonce překročily celkovou sumu 100 tisíc Kč i přesto, že v předchozím roce bylo v rámci tohoto festivalu k vidění více představení (sedm).

Graf 41 Návštěvnost Smetanovských dnů 2017 - 2019

Zdroj: Město Nové Město nad Metují

Významnou kulturní organizací je Městský klub, který je zřizován společně městem, sedmi významnými místními podniky a sdružením odborových svazů. Celoročně nabízí divadelní představení, koncerty, provozuje Kino 70, pořádá některé z výše uvedených kulturních akcí, jeho zázemí využívá pěvecký sbor Kácov, ochotnické divadlo Nodivse, působící od r. 2017 (veřejná

vystoupení od r. 2018), dechová hudba Stavostrojka, klub seniorů, Novoměstská filharmonie. V tomto zařízení jsou rovněž organizovány kursy tance pro mládež i pro dospělé, Městský klub pořádá také akce dalších místních kulturních skupin, jako jsou např. Lazy Brass a Fukanec.

Dalším kulturním zařízením je Městská knihovna, která je v současnosti zaměřena především na půjčování knih a vydává publikace o městě a jeho historii. Plánuje však rozšíření o další kulturní aktivity s využitím zahrady knihovny, čímž se dále rozšíří široká nabídka kulturních a volnočasových aktivit ve městě.

9.2. Sport a volnočasové aktivity

Kromě kultury ovlivňuje podmínky pro trávení volného času také nabídka sportovních zařízení a aktivit. Na základě přehledu sportovních organizací a jejich široké rozmanitosti lze konstatovat, že sport je a bude významnou součástí života obyvatel Nové Město nad Metují. Nejvýznamnější organizací je z hlediska počtu členů Sportovní klub, do kterého patřilo na konci roku 2017 celkem 900 sportovců.

Tabulka 14 Sportovní organizace a počet jejich členů k 31. 12. 2019

Název organizace	Počet členů
Sportovní klub	610
Sportovní centrum	630
TJ Sport pro všechny	338
Sokol Krčín	227
TJ Spartak	124
Stepík	312
Městský fotbalový klub	202
HOVRCH	220
Klub českých turistů	129
TENNIS CLUB	112
Aeroklub	119
Volejbalové Centrum	123
Sokol Nové Město	104
Lyžařský klub	96
Florbalová škola	65
Plavecký oddíl	48
TTC	27
YOSHINKAN	36
Šachový klub	12

Zdroj: Město Nové Město nad Metují

Péče o sport patří podle zákona o podpoře sportu k povinnostem obce. Město Nové Město nad Metují se spolupodílí na financování sportu a sportovních zařízení a zároveň kontroluje efektivnost vynaložených veřejných zdrojů. Město má zpracován plán rozvoje sportu z roku 2019, kde je zmapován přehled sportovních organizací na jeho území včetně místních sportovišť (Stadion gen. Klapálka, zimní stadion, Sportovní centrum, areál Tělocvičné jednoty Sokol Krčín, tenisový areál, volejbalový areál, plavecký bazén a další). Z dat uvedených v tomto dokumentu vyplývá, že největšími

příjemci dotací byly v roce 2018 TJ Spartak a Sportovní klub. Obě organizace čerpaly v tomto roce více než 1,3 milionu Kč a první dvě místa v tomto ohledu obsadily i v roce předchozím.

Volnočasové organizace ve městě:

- Akademické týdny
- Český rybářský svaz
- Český svaz bojovníků za svobodu
- Český svaz chovatelů
- Český svaz včelařů
- Český zahrádkářský svaz
- Junák - Český skaut
- Klub Vánek
- Kynologie Nové Město n.M.
- Mateřské centrum Na Zámečku
- Občanské sdružení poznávání
- Občanské sdružení první řešení
- Orlickokrkonošský patchworkový klub
- Spolek Krčín
- Výtvarný kroužek

Volnočasové aktivity, které nabízejí výše uvedené organizace, nejsou jedinými příležitostmi mimo sportovní a kulturní aktivity. Další příležitosti k trávení volného času jsou nabízeny například v Základní umělecké škole, v Domě dětí a mládeže, v Městské knihovně, které zřizuje město, a dále v Městském klubu (viz výše), kde je město jedním ze zřizovatelů.

Ve městě aktivně působí tři církve Církev bratrská, Církev československá husitská a Římskokatolická církev. Bohoslužebná shromáždění Českobratrské církve evangelické se v současné době v Novém Městě nad Metují nekonají. Církve nabízejí svým členům kromě bohoslužeb a modlitebních setkání také vzdělávací a volnočasové aktivity, např. pěvecké sbory.

9.3. Přehled maloobchodu a služeb v Novém Městě nad Metují

Na základě dat dostupných z internetových stránek města či justice.cz a vlastním šetřením, byl sestaven následující přehled poskytovatelů obchodu a služeb na území Nového Města nad Metují. Z celkového počtu 204 podnikajících subjektů v oblasti obchodu či služeb byla vybrána nejčastěji se vyskytující odvětví.

Nejvíce aktivních podnikatelů/subjektů je v Novém Městě nad Metují ve specializovaných stavebních činnostech, které zahrnují různá řemesla, pro obyvatele města i pro firmy – elektrické instalace, instalace vody, odpadu, plynu, kanalizace, truhláři, sklenáři, malíři, pokrývači a další. V Novém Městě nad Metují jich působí 47.

Dvacet osm subjektů podniká v maloobchodě, který se zaměřuje na jiné zboží než potraviny. Nabídka příležitostí k nákupu nepotravinářského zboží je tedy ve městě široká. Prodejen potravin je v Novém Městě nad Metují devět. Většinou jde o provozovny jednoho z největších zaměstnavatelů ve městě - Verner Potraviny, ve městě se nacházejí také supermarkety Albert, Coop či Penny. Rovněž nabídku potravin je tedy možné považovat, vzhledem k velikosti města, za dostatečnou.

Významně zastoupeny jsou zde autoservisy (případně autobazary) a jiné opravny motorových vozidel, jichž je 13. Na území města se nacházejí i provozovny osobních či jiných wellness služeb (6). Poskytovatelům ubytování a stravování se pak detailněji věnuje kapitola o cestovním ruchu.

Tabulka 15 Přehled poskytovatelů obchodu a služeb v Novém Městě nad Metují

Druh činnosti	Počet
Specializované stavební činnosti	47
Maloobchody	28
Poradenství (finanční, právní…)	20
Architektonické a technické činnosti	14
Opravy, údržba či prodej motorových vozidel	13
Stravovací služby	13
Maloobchod s potravinami	9
Vydavatelské, filmové a počítačové činnosti	9
Stavebnictví	8
Profesní a vědecké činnosti	8
Silniční doprava	7
Ubytování	7
Wellnes a další osobní služby	6
Ostatní	5
Reklamní činnosti	4
Cestovní kanceláře	4
Velkoobchody	2

Zdroj: Vlastní šetření, justice.cz, internetové stránky města

Závěrem je třeba zdůraznit, že analýza maloobchodu a služeb pro obyvatelstvo je poměrně komplikovaná dvěma faktory. Za prvé, ne vždy jsou informace o subjektech v oborech služeb a obchodu aktuální, případně ne každý subjekt, který je držitelem živnostenského oprávnění, je vykonává na plný úvazek jako své hlavní zaměstnání. Za druhé, současná krize způsobená pandemií Covid-19 může změnit nabídku místních služeb a obchodu. Na hodnocení je zatím příliš brzy a tyto informace stejně není možné získat ze sekundárních zdrojů. Poněkud lepší informace lze získat průzkumem/dotazováním mezi místními živnostníky, obchodníky a firmami provozujícími služby.

Ve městě jsou rovněž umístěna pracoviště tří bank – Komerční banky, České spořitelny a ČSOB. Nabídka osobních bankovních služeb je doplněna dobrou sítí bankomatů, která kromě výše zmíněných zahrnuje také bankomat Monety. Za bankovní pracoviště lze považovat také Poštovní spořitelnu, která sídlí na poště.

Hlavní zjištění:

- *Kultura a společenský život sehrává v životě obyvatel města Nové Město nad Metují velmi významnou roli. Ve městě se každoročně pořádá Festival české filmové a televizní komedie, který navštěvuje v posledních letech stabilně zhruba tři tisíce diváků.*
- *Významně stoupá návštěvnost městského kina 70. To v minulém roce (2019) navštívilo více než 16 tisíc diváků a tržby se poprvé za posledních pět sledovaných let přiblížily hranici dvou milionů Kč.*
- *Tržby rostly v posledních třech letech i v případě koncertů vážné hudby „Smetanovské dny". V roce 2019 byly téměř o 40 tisíc Kč vyšší než v tom předchozím.*
- *Nejvýznamnějším sportovním oddílem v Novém Městě nad Metují je „Sportovní klub" čítající 900 členů. Dalšími důležitými oddíly jsou Sportovní centrum, TJ Sport pro všechny či Sokol Krčín. Největšími příjemci dotací v posledních dvou letech byly TJ Spartak a Sportovní klub.*
- *V Novém Městě nad Metují působí téměř padesát poskytovatelů speciálních stavebních služeb, zhruba 30 maloobchodů a 9 prodejen potravin. Ve městě najdeme také tři supermarkety (Albert, Coop a Penny). Nejvýznamnějším zaměstnavatelem a také provozovatelem maloobchodů je v tomto ohledu Verner potraviny.*

10. Cestovní ruch

Cestovní ruch (CR) je z hlediska ekonomického rozvoje chápán jako odvětví místní ekonomiky, které je orientováno na export služeb a produktů návštěvníkům – turistům, kteří do města a blízkého okolí přijíždí trávit svůj čas a utrácejí zde za atrakce a různé místní služby. Cestovní ruch obecně představuje ve vyspělých ekonomikách na národní i místní úrovni malou část výkonu hospodářství, pokud se nejedná o vysoce turisticky specializovaná území jako je Řecko nebo Chorvatsko, Alpské regiony Rakouska či Itálie, horská střediska v Krkonoších či Beskydech nebo Karlovy Vary. Přesto je však význam cestovního ruchu nezanedbatelný, zvlášť v menších sídlech v turisticky atraktivních oblastech či na jejich okrajích. Zajímavosti (přírodní, historické, kulturní a další) pro turisty jsou potenciálním hospodářským zdrojem, který je dobré využít, pokud je v území přítomen.

Tak jako města soutěží o investice a pracovní místa, soutěží turistické destinace o přízeň turistů a snaží se sezónu od sezóny přilákat více a více návštěvníků. Klíčové v této oblasti však je, že ne každý region, město či oblast má přirozené dispozice vyvíjet tyto aktivity úspěšně. Tato kapitola se zaměřuje na popis cestovního ruchu ve městě Nové Město nad Metují a jeho potenciálu.

Klíčové otázky

- *Jak se vyvíjí odvětví cestovního ruchu v Novém Městě nad Metují?*
- *Jaký je potenciál města Nové Město nad Metují pro lákání návštěvníků?*
- *Jakými zdroji v této oblasti město disponuje? Jaká je konkurenceschopnost na poli cestovního ruchu?*

Město Nové Město nad Metují je někdy označováno jako „Český Betlém“ nebo „Brána Orlických hor“. Důvodem je jeho poloha na rozhraní nížinné části Královéhradeckého kraje a Orlického podhůří. Právě blízkost Orlických hor je jedním z důvodů atraktivity města z hlediska cestovního ruchu. Ten podporuje i blízkost vodní nádrže Rozkoš či památek a turistických cílů ve městě, jehož dominantou je zámek se zahradou a skalní ostroh celé historické části města. Potenciál a podmínky pro rozvoj CR ve městě existují a Nové Město nad Metují je musí svými aktivitami rozvíjet.

Nové Město nad Metují má z pohledu rozvoje cestovního ruchu výraznější potenciál u dvou forem cestovního ruchu (i) kulturně poznávací CR a (ii) sportovní CR.

Kulturně-poznávací forma CR je různorodým typem turistiky, kde se nabízí kombinovat různé formy a různé druhy zajímavostí a může se jednat o typ velice pestré turistiky. Pro cílové skupiny může být zajímavá také vzdělávací složka, která díky níž si lidé mohou rozšiřovat znalosti o historii, přírodě, kulturních zvycích, apod. U tohoto typu CR může město rozvíjet své aktivity v oblasti:

→ **historické památky** – dominantou je skalní ostroh historického centra spolu se zámkem a jeho zahradou. Na Novoměstsku dále najdeme historickou výletní restauraci Peklo, dřevěný kostel ve Slavoňově, Mariánské poutní místo Rokole, či zřícenu hradu Výrov.

Dominantou Nového Města nad Metují je zámek, který byl původně postaven v pozdně gotickém stylu. Zámek později prošel renesanční a následně i barokní přestavbou. Současnou podobu dostal na začátku 20. století, kdy ho pro nového majitele přestavěl (včetně zahrady) architekt Jurkovič. Výhled

na panorama Krkonoš a Orlických hor nabízí návštěvníkům severní věž zvaná „Máselnice“. Zámek představuje nejvýznamnější turistickou historickou památku i proto, že ho každoročně navštíví více než 20 tisíc osob.

V blízkosti Nového Města nad Metují nalezneme i výletní restauraci Peklo přestavěna rovněž architektem Jurkovičem ve stejném období jako zámek. Restaurace byla přestavěna ve stylu lidové secese a využívali ji především tehdejší první turisté. V současné době funguje celoročně a nabízí tak možnost občerstvení pro návštěvníky novoměstského okolí.

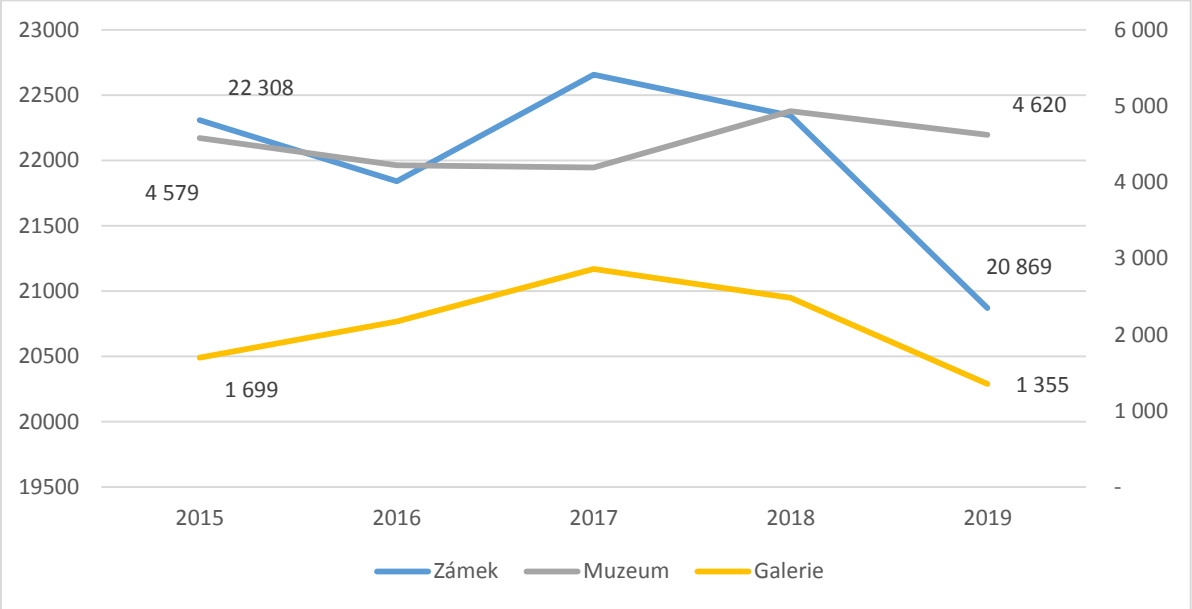
V obci Slavoňov (4 km od Nového Města nad Metují) najdeme dřevěný kostelík, o němž je první zmínka vedena již roku 1384, a který láká návštěvníky svou bohatou výmalbou a výzdobou. Na skále na soutoku Metuje a Bohdašínského potoka zase v minulosti stával hrad Výrov, na jehož místě je dnes vyhlídka na dominantní historické centrum Nového Města nad Metují.

→ **muzejnictví –** Městské muzeum, Městská galerie Zázvorka.

Městské muzeum sídlí v historické části města v uličce Na Zadomí. V přízemí se nachází expozice barokní lékárny Milosrdných bratří či Měšťanský betlém J. Haldové. V prvním patře návštěvníci najdou historickou a přírodovědnou expozici. Návštěvnost muzea se drží v posledních pěti letech stabilně kolem hodnoty 4 500 osob. Nejvíce návštěvníků sem zavítalo v roce 2018, kdy jich bylo téměř pět tisíc.

Městská Galerie Zázvorka sídlící v budově bývalého městského vězení nabízí stálou expozici novoměstských umělců, ale také prohlídku lapidária či hladomorny. Galerii navštíví každoročně více než 1300 osob, přičemž mezi lety 2016 a 2018 to bylo vždy přes 2000 návštěvníků.

Graf 42 Návštěvnost zámku, muzea a galerie 2015 - 2019

Zdroj: Oddělení rozvoje města

Z hlediska turistických cílů s historickým odkazem má pro Nové Město nad Metují význam i pás pohraničního opevnění vybudovaný v 30. letech 20. století. Dobře dostupná je odsud například

pevnost Dobrošov u Náchoda. Platí to i o dělostřelecké tvrzi Skutina, která byla vybudována k ochraně Olešnice a Nového Města nad Metují.

Sportovní forma CR je zaměřena na sportovní pobyty – cykloturistika, pěší turistika, lyžování a jiné aktivní sporty. U této formy CR jde nejen o vlastní sportovní aktivity, ale i o pasivní diváctví na sportovních akcích.

Nové Město nad Metují může být vzhledem k řadě atraktivních lokalit lákadlem i pro návštěvníky, kteří preferují sportovní formu cestovního ruchu. V blízkosti města se nachází vodní nádrž Rozkoš dokončená v roce 1966, která je jednou z největších vodních ploch v České republice. U této nádrže funguje několik kempů. U města Česká Skalice je to Autocamping Rozkoš, u obce Kleny pak Kemp Wolf. Obě tyto lokality nabízejí ubytování v blízkosti vodní nádrže. Autocamping Rozkoš je dobře vybaveným kempem (restaurace, kiosky s občerstvením, loděnice s půjčovnou lodí a šlapadel, přírodním koupalištěm a také například půjčovnou koloběžek). Dalším podobným místem je Stellplatz Surfcentrum poblíž Velké Jesenice, které nabízí prostor pro stany, karavany a obytná auta. To se prezentuje lepší kvalitou vody na koupání vzhledem ke své poloze u jižní, větší, části přehrady.

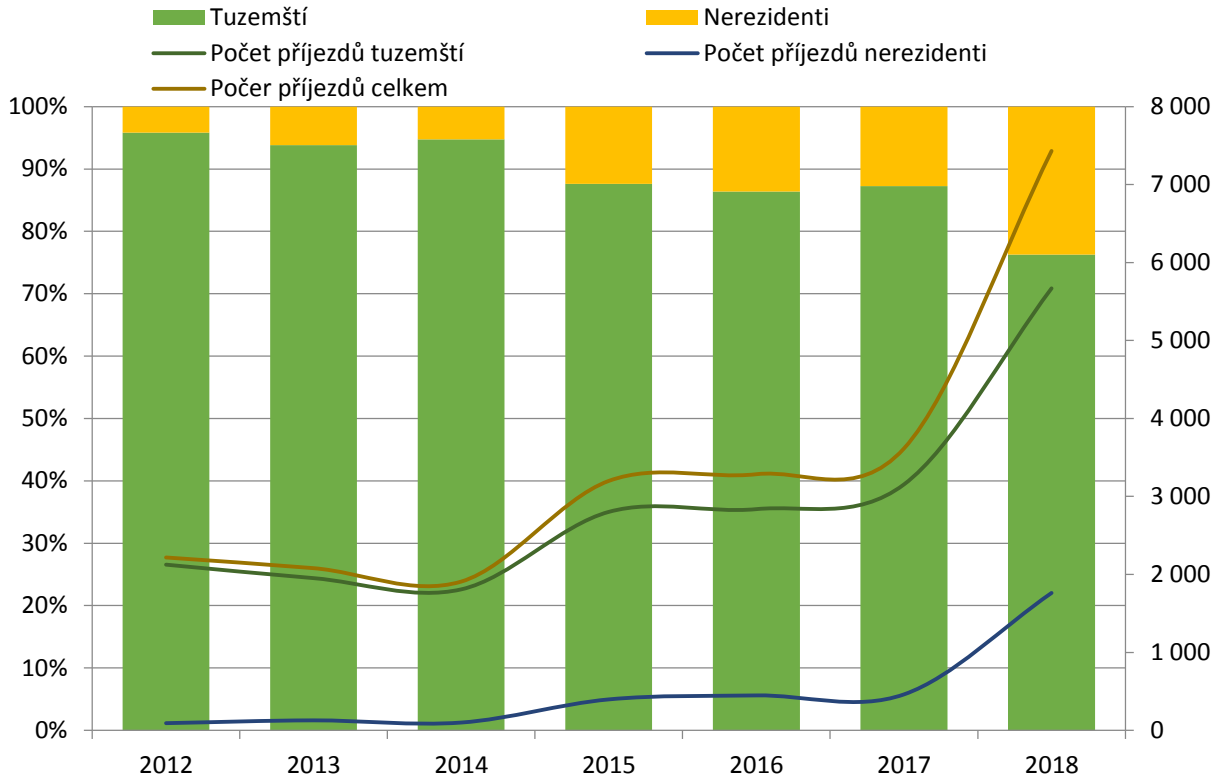
Možnosti pěší či cykloturistiky nabízí i údolí Metuje zvané Peklo v blízkosti Nového Města nad Metují, ve kterém se nachází výše zmiňovaná výletní restaurace stejného názvu. Město s obcí Slavoňov zase spojuje Klopotovské údolí, kde jsou k vidění například obory s lesní zvěří a ptactvem.

Základní infrastruktura cestovního ruchu

Podmínky pro rozvoj cestovního ruchu ve městě a jeho okolí lze do určité míry vyhodnotit na základě poptávky po službách. Každá turistická destinace musí mít kromě přírodních a historických dispozic také infrastrukturu a služby na takové úrovni, která neodradí turisty od opakované návštěvy, ale naopak jejich pobyt zpříjemní natolik, aby se do města rádi vraceli a utráceli zde. Do základní infrastruktury CR jsou zahrnuty zejména ubytovací a stravovací zařízení, doplňková infrastruktura v podobě informačního centra, kulturních, společenských a dalších zařízení. Tato zařízení by měla mít jednak dostatečnou kapacitu, a hlavně profesionální personál, který je schopen komunikovat v cizích jazycích a uspokojovat poptávku návštěvníků po turistických zážitcích.

Turistické informační centrum je významným článkem propagace města a okolí. Návštěvníkům poskytuje bezplatně všechny informace o památkách, ubytovaní, stravování, kulturním a sportovním vyžití. Na základě jeho návštěvy získá turista informaci o největších lákadlech města. V posledních dvou sledovaných letech (2018 a 2019) se návštěvnost tohoto centra významně zvýšila. V prvním roce ho totiž navštívilo zhruba 20 tisíc osob, ale v roce 2019 to bylo přes 32 tisíc návštěvníků.

Graf 43 Vývoj počtu příjezdů tuzemských a zahraničních návštěvníků města a jejich podíl, 2012-2018

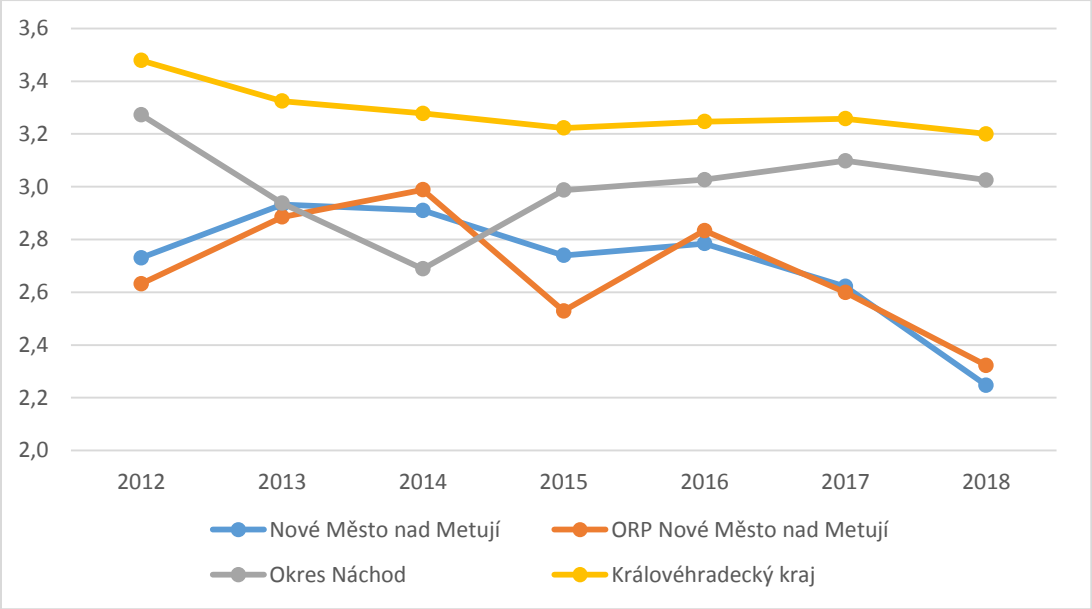
Zdroj: ČSÚ

Hlavní klientelou místních ubytovacích zařízení jsou tuzemští návštěvníci. Nejvyšší podíl zahraničních návštěvníků (23,7 %) v Novém Městě nad Metují byl zaznamenán v roce 2018, kdy celkově výrazně stoupl počet návštěvníků města (přes 7 tisíc). Obecně lze konstatovat, že podíl zahraničních návštěvníků v posledních letech v Novém Městě nad Metují narůstá, stejně jako podíl návštěvníků tuzemských, jichž je však významně méně.

Zatímco počet návštěvníků města v posledních letech roste, počet přenocování v něm i celém ORP klesá. V roce 2018 se jeho hodnota dostala dokonce pod hranici 2,4, což představuje nejnižší číslo od začátku sledovaného období (2012). Ve srovnání s tímto rokem klesl průměrný počet přenocování i v celém Královéhradeckém kraji či okrese Náchod, nicméně v obou případech zůstal vyšší než 3. Zkracování pobytů je však globální trend, kdy stále více turistů cestuje na kratší pobyty (víkendové či jednodenní výlety), a ani Nové Město nad Metují z tohoto trendu nevybočuje.

Nelze vyloučit, že změny v souvislosti s pandemií Covid-19 přinesou nové chování turistů v Česku i v zahraničí, dočasné či trvalejší. Některé změny, např. preference domácích destinací před zahraničními v případě některých turistů, by mohly zvýšit počet klientů i v podhůří Orlických hor a v okolí Nového Města nad Metují. Na druhou stranu počet měst a městeček v podhůří Orlických hor je celá řada konkurence v této oblasti je značná.

Graf 44 Průměrný počet přenocování ve městě v porovnání s a SO ORP, okresem a krajem, 2012–2018

Zdroj: ČSÚ

Na základě údajů z Českého statistického úřadu je patrné, že v posledních sedmi letech se počet hromadných ubytovacích zařízení ve městě výrazněji neměnil. Pouze v roce 2014 a 2018 nabízelo ubytování sedm poskytovatelů, zatímco v letech zbývajících jich bylo šest. V roce 2018 zde sedm hromadných ubytovacích zařízení nabízelo přes 400 lůžek v téměř 150 pokojích. Důkazem potenciálu z hlediska cestovního ruchu může být i srovnání s blízkou a jen o něco menší Dobruškou, kde v těchto letech fungovala tři zařízení tohoto typu s přibližně 250 lůžky.

Tabulka 16 Hromadná ubytovací zařízení ve městě a jejich kapacity

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet	6	6	7	6	6	6	7
Pokoje	126	126	145	124	124	122	146
Lůžka	369	369	434	364	359	360	408

Zdroj: ČSÚ

Kromě statisticky sledovaných 7 hromadných ubytovacích zařízení, bylo na základě vlastního šetření zjištěno, že ve městě působí i dalších 8 pronajímatelů. Na území města je tak dostupné ubytování různého typu (hotely, apartmány, penziony, priváty, ubytovny).

Tabulka 17 Přehled ubytovatelů ve městě (duben 2020)

Název	Adresa	Lůžka
Ubytovna Z Sport	Pod Lipami 460	60
Chatová osada U Koupaliště		60
Hotel Rambousek	Komenského 60	52
Hotel Rajská zahrada	Komenského 70	48
Hotel U Broučka	Husovo náměstí 1245	17

Penzion Na Výsluní	ČSA 911	15
Penzion Na Hradčanech	Na Hradčanech 1095	14
Bartoňova útulna Peklo	Peklo 30	12
Pension Siesta	Vrchoviny 175	11
Penzion Na Františku	Družební 961	10
Privát Nováč	Havlíčkova 190	10
Apartmán Stop	Družební 96	6
Zámek Nové Město nad Metují	Husovo náměstí 1201	6
Penzion Na Hradbách	Na Zádomí 1248	6
Vinotéka U Kozů	Družební 1508	3

Zdroj: Internetové stránky města, vlastní šetření

Město má také větší množství restaurací, kaváren, vináren a hospod, nabídka v této oblasti je pestrá a nabízí služby pro různorodou klientelu, pro místní i pro návštěvníky. Některá zařízení jsou více zaměřena na cestovní ruch a v nejnižší sezóně v měsících na přelomu roku zavírají.

Tabulka 18 Přehled restauračních zařízení ve městě (duben 2020)

Název	Typ
Café Monastero	Kavárna
Café Pohoda Jazz	Kavárna
Kavárna Seladon	Kavárna
Kavárna CHEErS	kavárna s prodejnou holandských sýrů
Kino Kavárna	Kavárna
Asijské Bistro TG	Kiosky/rychlé občerstvení
Kebab House Arena	Kiosky/rychlé občerstvení
Pivnice Na Rychtě	Pivnice
Hostinec U Škaldů	Restaurace
Nudleria/Pizzeria Seladon	Restaurace
Pizza Grandioso	Restaurace
Pizzerie Malecí	Restaurace
Pyramida - K Restaurant	Restaurace
Restaurace U Holubů	Restaurace
Restaurace U Paďourů	Restaurace
Restaurace U Trunečků	Restaurace
Sport Klub Sokolovna	Restaurace
Stop restaurant	Restaurace
U Paragána	Restaurace
Zámek Bar Restaurant	Restaurace
Dům č. 14	Restaurace
Hotel U Broučka	Restaurace
Hotel Rambousek	Restaurace
Hotel Rajská zahrada	Restaurace
Vinárna U Drašnarů	Vinárna
Vinotéka U Kozů	Vinárna
Vinárna U Řeháčků	Vinárna

Zdroj: Internetové stránky města, vlastní šetření

Kapacita stravovacích zařízení ve městě je dle dostupných údajů dostatečná. Ve městě se nachází (dle dostupných informací) 16 restaurací, což je například o deset více než v sousední Dobrušce. Město tak může v tomto ohledu usilovat i o přilákání turistů, kteří navštěvují blízké Orlické hory či vodní nádrž Rozkoš. V Novém Městě nad Metují nechybí podle seznamu dostupného na městských webových stránkách ani kiosky s rychlým občerstvením, pivnice či kavárny.

Hlavní zjištění:

- *V Novém Městě nad Metují a jeho okolí se nachází řada turistických cílů, díky kterým má město potenciál být turisticky atraktivní destinací. Hlavním lákadlem přímo ve městě je místní zámek se zahradou, který ročně navštíví přes 20 tisíc lidí. Dalšími navštěvovanými objekty ve městě jsou muzeum a galerie.*
- *Z hlediska sportovní formy cestovního ruchu je pro město výhodná poloha v blízkosti Orlických hor a vodní nádrže Rozkoš. V okolí města pak existuje i řada (cyklo)tras vhodných pro širokou škálu návštěvníků.*
- *Kapacita ubytovacích a doprovodných služeb je v Novém Městě nad Metují dostatečná (7 hromadných ubytovací zařízení s více než 400 lůžky a 16 restaurací).*
- *Od roku 2015 dochází k nárůstu podílu (i počtu) zahraničních návštěvníků města. V roce 2018 tvořili téměř čtvrtinu všech návštěvníků (1762 osob).*
- *Délka pobytu ve městě se zkracuje a v roce 2018 činil průměrný počet přenocování v průměru 2,2. Jde však o globální trend, kdy stále více turistů cestuje na kratší pobyty.*

11. Doprava

Následující kapitola se věnuje dopravě, pozici města v dopravním systému a dopravní infrastruktuře. Doprava je řešena jak v kontextu celého kraje a dostupnosti měst vyšších řádů, tak i ve vazbě na dostupnost dopravy v rámci města. Na základě údajů ze sčítání dopravy je sledována intenzita osobní a nákladní dopravy na nejvytíženějších komunikacích procházejících obcí. V této souvislosti je dále analyzován počet a rozmístění dopravních nehod. Specifickým typem dopravy, kterému je věnována pozornost, je cyklodoprava, která může pozitivně ovlivnit kvalitu životního prostředí zejména pak kvalitu ovzduší.

Klíčové otázky

- *Jaká je pozice města v dopravní infrastruktuře?*
- *Jsou sídla vyššího významu dobře dostupná?*
- *Jak velká je intenzita dopravy ve městě?*
- *Jaká je intenzita nehodovosti ve městě, jak se vyvíjí v čase?*
- *Jaká je cyklodoprava ve městě a jaké příležitosti nabízí?*

11.1. Dopravní dostupnost, napojení na okolní centra, místní doprava

Vnější doprava

Město Nové Město nad Metují leží na silnici I. třídy číslo 14, která tvoří přímý tah spojující okresní města Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Ústí nad Orlicí. Jedná se o tah, který spojuje Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj. Díky tomuto tahu je velmi dobře dostupné i okresní město Náchod, které je vzdáleno přibližně 10 km a je automobilem dosažitelné do zhruba čtvrt hodiny času. Do zhruba 10, resp. 20 minut jsou dostupná i další města regionálního významu Dobruška, resp. Jaroměř. Do 45 minut je pak dostupné krajské město Hradec Králové. Podobně dlouho trvá i cesta do okresního města v severu kraje – Trutnova. Přes hodinu už pak zabere cesta do dalšího nejbližšího krajského města Pardubic.

Tabulka 19 Počet a průměrná délka spojení mezi Novým Městem nad Metují a nadřazenými centry

	autobus				vlak				auto	
	počet spojů		čas (min)		počet spojů		čas (min)		nejkratší (km)	nejrychlejší (min)
	st	ne	st	ne	st	ne	st	ne		
Nové Město n. M.– Hradec Králové	9	1	51	46	4	3	67	69	33,3	43
Hradec Králové – Nové Město n. M.	7	1	47	47	3	2	59	71	33,3	43
Nové Město n. M. - Náchod	41	13	15	15	3	3	13	13	10,1	11
Náchod – Nové Město n. M.	41	13	15	15	4	4	13	13	10,1	11

Pozn.: Započteny jsou pouze spoje s max. jedním přestupem. Uvedený čas je pak ten nejrychlejší. Data jsou pro středu 25.3.2020 a neděli 29.3.2020

Zdroj: idos.cz

Silniční automobilová doprava je z hlediska dostupnosti center vyššího významu nejrychlejší variantou. V případě spojení s okresním městem Náchod je to jak autobusová, tak i vlaková doprava. Ve všech třech případech totiž nejrychlejší spoj urazí cestu přibližně do 15 minut. Z hlediska dopravy do krajského města Hradce Králové už je s automobilovou dopravou srovnatelná pouze ta autobusová. Nejrychlejší spoj totiž dokáže cestu absolvovat dle údajů z jízdních řádů za srovnatelných 47 minut. Naopak vlakové spojení zde časově poměrně zaostává. Nejrychlejší spoj zvládne trasu ujet za 59 minut, ale v neděli je to například 69 minut. Nicméně ani zhruba hodinová doba jízdy vlakem není v porovnání s ostatními druhy dopravy nepřijatelná. Problémem, který může občany Nového Města nad Metují od volby této dopravy odrazovat, je spíše počet vlakových spojů, který je v obou případech maximálně čtyři za den. V porovnání se sousední Dobruškou a její dostupností vlakovou dopravou jejího okresního města Rychnov nad Kněžnou, však Nové Město nad Metují vychází velmi dobře.

Doprava uvnitř města

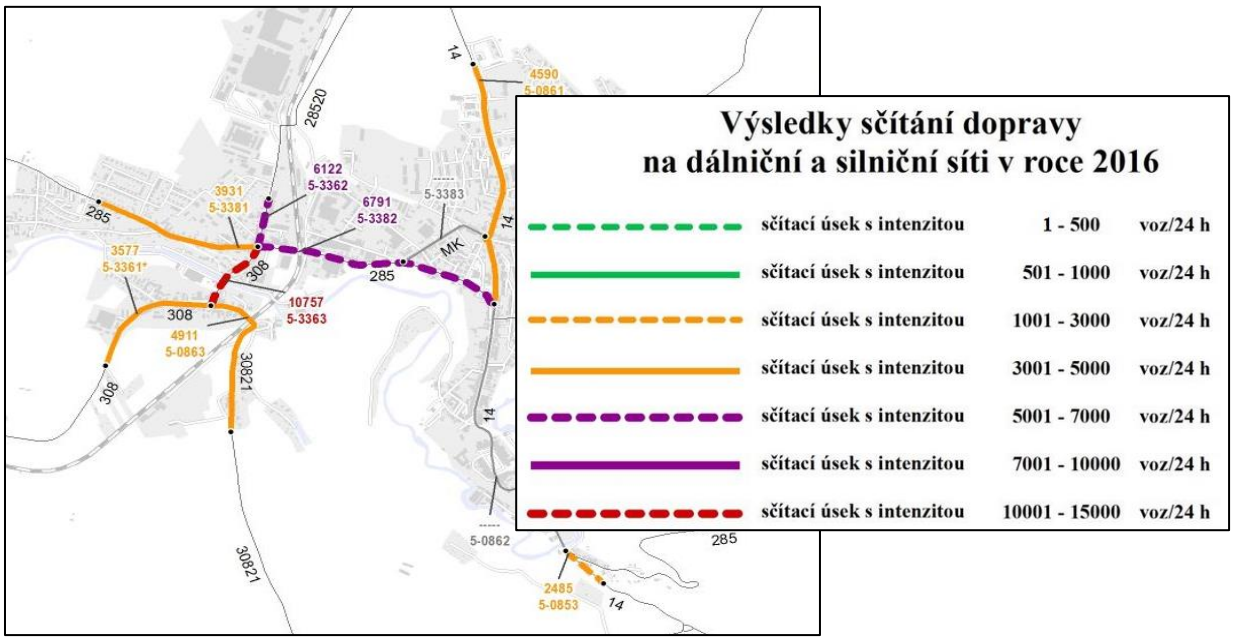
Město Nové Město nad Metují nedisponuje vlastním systémem hromadné dopravy a doprava uvnitř města je realizována pomocí linkových spojů. Tarifní cena na území Nového Města nad Metují je dle stavu v červnu 2020 podle interaktivní mapy společnosti OREDO 10 Kč. Nejvýznamnější zastávkou na území města je autobusová zastávka Na Rychtě.

Pro obyvatele města nad 65 let věku je nově zavedena služba Taxi pro seniory, která zajišťuje dopravu starších osob zejména za zdravotními službami, do lékárny apod. (náklady na provoz hradí částečně město a částečně uživatel služby).

11.2. Intenzita dopravy

Novým Městem nad Metují prochází několik silničních úseků, které monitorují pravidelná sčítání dopravy, jak ukazuje následující obrázek (Obrázek 5).

Obrázek 5 Intenzita dopravy na vybraných úsecích v Novém Městě nad Metují

Zdroj: ŘSD – výsledky sčítání dopravy 2016

Dlouhodobě nejvytíženějším úsekem není spojnice Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje s Moravou silnice I/14**, ale komunikace číslo 285 a v posledním sledovaném roce 2016 také komunikace číslo 308, konkrétně její úsek 5-3363.** Data za tento specifický úsek však nejsou z předchozích let samostatně dostupná a nelze tak porovnat, zda jde o nový či dlouhodobý jev. Vysvětlením je skutečnost, že tranzitní doprava ve městě je vedena po silnicích nižších tříd, které jsou v tomto místě lépe průjezdné a zároveň se vyhýbají historickému centru. Silnice I/14 procházející historickým centrem svými parametry nevyhovuje nákladní dopravě, která by navíc ohrožovala historické budovy ve městě.

Tranzitní doprava je vedena převážně po silnicích III. tříd s výjimkou části Krčína. Tranzitní doprava je vedena z místní části Spy po ulici Dobrušská přes Krčín a dále po Náchodské do Vrchovin, kde se napojuje na silnici I/14.

Zátěž komunikací se v roce 2016 oproti předchozímu sčítání z rohu 2010 zvýšila na pěti ze sedmi sledovaných úseků, které je možné srovnávat. Ke zvýšení došlo na všech komunikacích, a to i přesto, že na jednom úseku silnice I/14 a č. 285 došlo k snížení zátěže z hlediska silniční automobilové dopravy.

Lze předpokládat, že při dalším sčítání dopravy dojde k dalšímu zjištění nárůstu zátěže, protože se v oblasti dynamicky rozvíjela průmyslová zóna Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou, což přineslo neúměrný tlak na silniční síť. Každodenní dojíždění zaměstnanců do průmyslové zóny stejně jako velký objem přepravovaného materiálu, dílů i hotových produktů přepravovaných každodenně na nákladních automobilech, zatěžuje silnice, které na tuto dopravní zátěž nejsou dimenzované. Studie územních dopadů rozvoje PZ[9] uvádí rozpad těžké kamionové dopravy ze závodu ŠKODA AUTO Kvasiny na tři základní směry. Z pohledu dopravy v Novém Městě nad Metují je klíčová kamionová doprava z Rychnova nad Kněžnou ve směru Náchod a Polsko, kde je přepraveno 68 těžkých nákladních vozidel za den. Zátěž se pravděpodobně bude zvyšovat, jelikož studie uvádí ve výhledu do roku 2025, že v tomto směru bude přepravováno 86 těžkých nákladních vozidel za den.

Z hlediska kamionové nákladní dopravy došlo mezi lety 2010 a 2016 k nárůstu, jak ukazuje další tabulka (Tabulka 20), dokonce na šesti ze sedmi sledovaných sčítacích úseků. Nejvýraznější nárůst byl v tomto ohledu zaznamenán na komunikaci č. 285, kde došlo oproti roku 2010 dokonce k 66% zvýšení počtu nákladních vozidel. Rovněž vysoký nárůst (o 41 %) bylo zaznamenáno na komunikaci č. 308. V absolutních číslech ovšem podobně jako v silniční automobilové dopravě vyčnívá úsek 5-3363 právě na komunikaci č. 308, s jehož sledováním ovšem ŘSD samostatně započalo až v roce 2016.

[9] Studie územních dopadů rozvoje Průmyslové zóny Solnice-Kvasiny-Rychnov nad Kněžnou, Ing. arch. Veronika Šindlerová, Ph.D.; Mgr. Bc. Jindřich Felcman; Ing. Daniel Franke, Ph.D.; říjen 2017

Tabulka 20 Vytížení jednotlivých úseků komunikací procházejících Novým Městem nad Metují dle Sčítání dopravy z hlediska osobních vozidel

číslo komunikace	úsek	Osobní				
		2000	2010	2016	index změny 00/10	index změny 10/16
14	5-0853	1 332	2 017	2 261	1,51	1,12
	5-0861	4 144	4 867	4 122	1,17	0,85
285	5-3381	1 572	3 533	3 298	2,25	0,93
	5-3382	6 852	5 456	6 075	0,80	1,11
308	5-3361	6 166	2 782	3 176	0,45	1,14
	5-3363			9 102		
28520	5-3362	3 694	3 868	5 004	1,05	1,29
30821	5-0863	3 193	3 488	3 871	1,09	1,11

Zdroj: ŘSD – výsledky sčítání dopravy 2016

Tabulka 21 Vytížení jednotlivých úseků komunikací procházejících Novým Městem nad Metují dle Sčítání dopravy z hlediska nákladní dopravy

číslo komunikace	úsek	nákladní				
		2000	2010	2016	index změny 00/10	index změny 10/16
14	5-0853	236	206	213	0,87	1,03
	5-0861	636	455	417	0,72	0,92
285	5-3381	915	519	593	0,57	1,14
	5-3382	2446	394	656	0,16	1,66
308	5-3361	1835	263	372	0,14	1,41
	5-3363			1516		
28520	5-3362	1185	823	1078	0,69	1,31
30821	5-0863	1446	862	1022	0,60	1,19

Zdroj: ŘSD – výsledky sčítání dopravy 2016

Dle studie „I/14 Nové Město nad Metují – přeložka, technická a vyhledávací studie[10]“ z r. 2016 je trase tranzitní dopravy v Novém Městě nad Metují celá řada bezpečnostních rizik a stávající stav je celkově nevyhovující. Dle výše uvedené studie je „tranzitní nákladní doprava vedena po zcela nevhodných komunikacích III. a II. třídy, a to jak z pohledu nedostatečného šířkového uspořádání, z pohledu trasování s velkým množstvím směrových oblouků a úzkých hrdel, tak i z pohledu průtahu intravilánem a rizikovosti pro pěší a cyklistickou dopravu. Ani samotná silnice I/14 není trasována vhodně, prochází centrem města Nové Město nad Metují a doprava představuje riziko pro pěší potažmo i cyklistickou a dle analýzy dopravní nehodovosti i pro dopravu v klidu. Jižně od města je šířkové uspořádání nedostatečné.“

Studie uvádí jednotlivé závady v celé trase vedení jak stávající silnice I/14, tak v trase stávající tranzitní dopravy po silnicích III. třídy. V samotném městě jsou za riziková považována místa vjezdů

[10] https://www.novemestonm.cz/o-meste/doprava/tranzitni-doprava/technicka-a-vyhledavaci-studie/

na Husovo náměstí od severu i od jihu, dále jsou méně přehledné křižovatky na náměstí Republiky, křižovatky I/14 s ulicí K Bělidlu a Klopotovská, napojení autobusového nádraží, a také okružní křižovatka T. G. Masaryka, Johnova a 28. října. Na vjezdech do místní části Spy a Vrchoviny „nejsou na silnici I/14 zklidňující opatření ani změna šířkového uspořádání a povahy komunikace z extravilánových parametrů na intravilánové“, což představuje další nezanedbatelné riziko pro obyvatele těchto místních částí, průtahy místními částmi jsou rovněž pro tranzitní dopravu nevhodné.

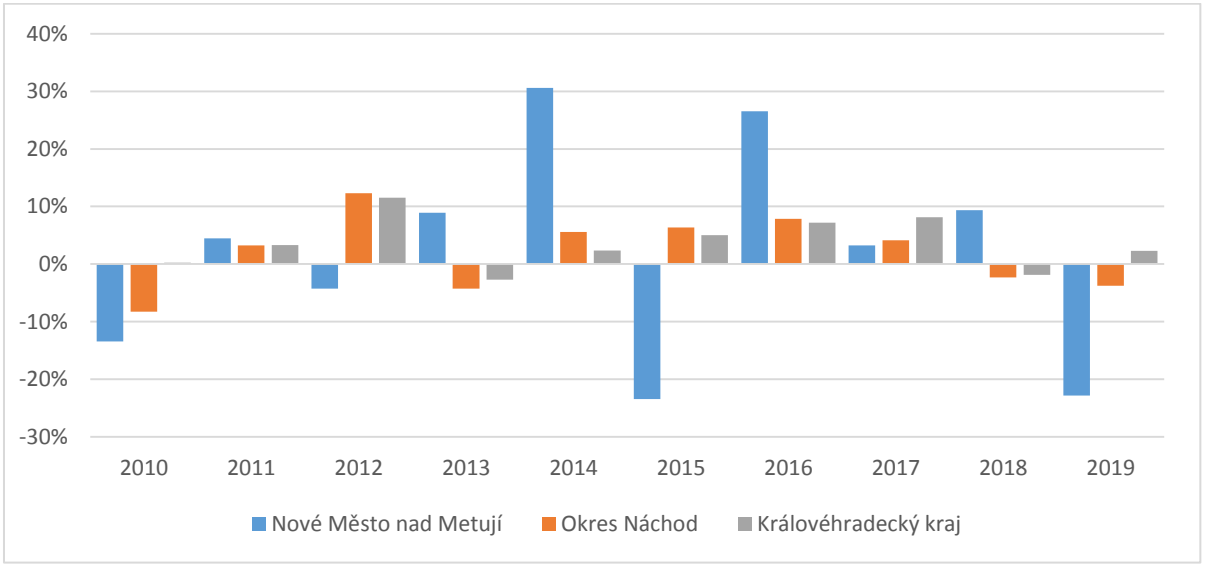
Průtah Novým Městem nad Metují, který je veden po silnicích III. třídy je rovněž nevhodně uspořádán. Dle studie výše „je silnice nevhodně vedena zástavbou, tudíž ve velkém kontaktu s nemotoristickou dopravou, což je pro ni rizikové. Silnice má intravilánové uspořádání. Chybí zklidnění na vjezdu do obce.“ Nevhodné či rizikové jsou křižovatky silnic II/308 x II/285 x III/2852, II/308 x III/30821, a dále železniční podjezd. Za nevhodné studie považuje také autobusové zastávky v místních částech Spy, Krčín a Vrchoviny.

Jako řešení se navrhuje vybudování přeložky silnice I/14 v několika variantách. Studie obsahuje multikriteriální hodnocení šesti variant a na jeho základě doporučuje variantu dle dokumentace pro územní rozhodnutí ŘSD jako nejvýhodnější.

11.3. Nehodovost v dopravě

Za posledních deset let docházelo v celém Královéhradeckém kraji v rámci meziročního vývoje počtu dopravních nehod jen k malým změnám. Od počátku sledovaného období (2010) na jeho území docházelo až do roku 2017 vždy k mírnému nárůstu (s výjimkou ojedinělého poklesu v roce 2013). V roce 2018 pak došlo k mírnému poklesu o 2 % a rovněž dvouprocentní nárůst v roce 2019 pak patřil k těm nejnižším za celé období. Situace v okrese Náchod byla až na drobné výjimky velmi podobná té krajské, nicméně v případě Nového Města nad Metují docházelo častěji k poklesům. Méně dopravních nehod než v předchozím roce zde bylo zaznamenáno v letech 2010, 2012, 2015 a 2019, přičemž k nejvýraznějším poklesům došlo v posledních dvou zmíněných letech.

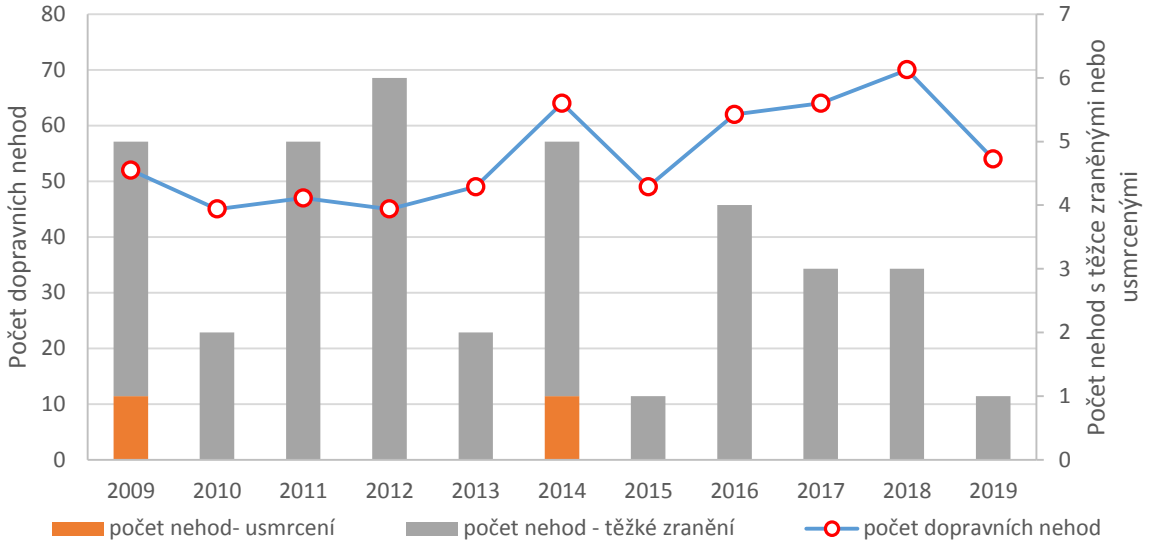
Graf 45 Meziroční změna počtu dopravních nehod v Novém Městě nad Metují, okresu Náchod a Královéhradeckém kraji 2010 až 2019

Zdroj: maps.jdvm.cz

Detailní pohled na počet dopravních nehod včetně s jejich vážnými důsledky na území Nového Města nad Metují nabízí Graf 46. Nejvíce dopravních nehod bylo na území města zaznamenáno v roce 2018 (70), více než 60 jich pak bylo hlášeno i v letech 2014, 2016 a 2017. Z hlediska počtu nehod s usmrcenými osobami zde byly v posledních deseti letech zaznamenány dvě takové nehody (2009 a 2014). Nejvíce nehod s těžce zraněnými účastníky byl zaznamenán v roce 2012 (šest) a od roku 2016 klesá i při celkovém nárůstu všech dopravních nehod.

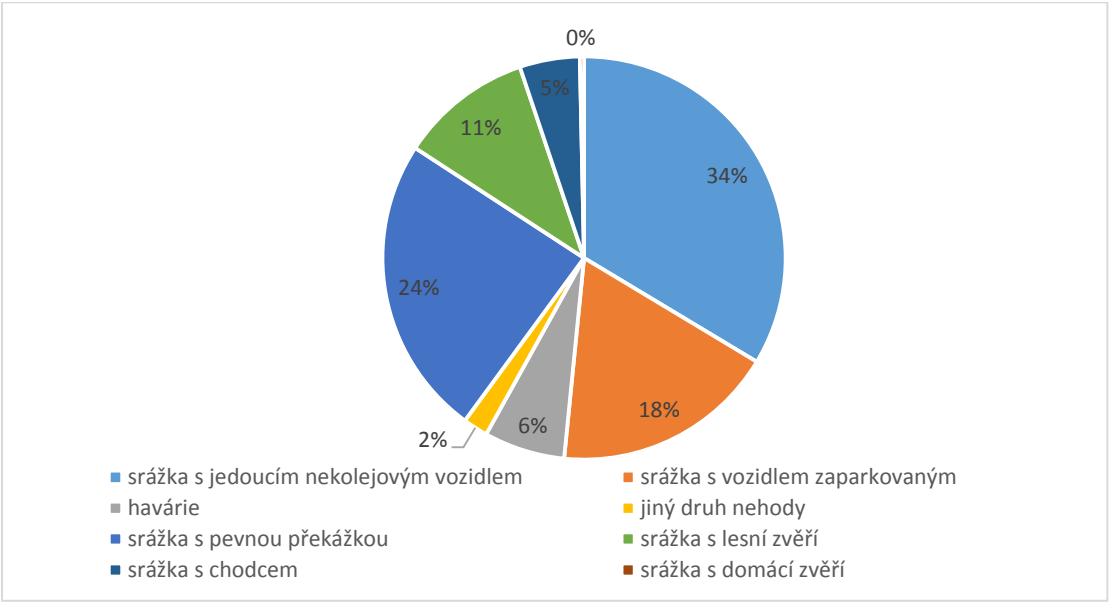
Graf 46 Dopravní nehody v Novém Městě nad Metují mezi lety 2009 až 2019

Zdroj: maps.jdvm.cz

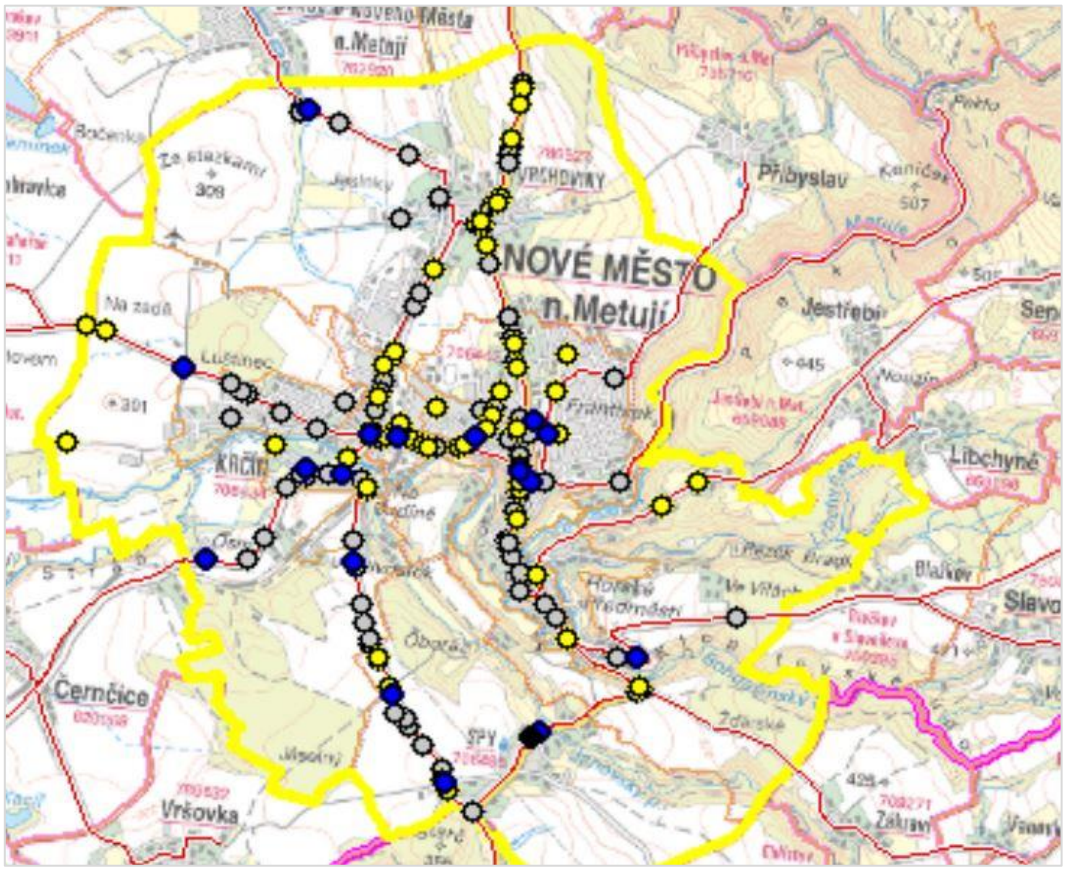
Nejvíce nehod v Novém Městě nad Metují v deseti letech mezi 2009 až 2019 obstaraly srážky jedoucích vozidel (34 %). Za druhou nejčastější příčinu dopravní nehody byla označena srážka s pevnou překážkou (24 %) a na třetím místě pak srážka se zaparkovaným vozidlem (18 %). Za pozitivní lze označit, že srážek s chodcem bylo v tomto desetiletí zaznamenáno celkem jen 29.

Graf 47 Dopravní nehody v Novém Městě nad Metují podle typu srážky 2009-2019

Zdroj: maps.jdvm.cz

Obrázek 6 Dopravní nehody v Novém Městě nad Metují (2009 – 2019) podle typu – srážka s jedoucím vozidlem

Statistický přehled o nehodách		
Počet nehod celkem		202
Počet usmrcených osob (stav do 24 hod.)	●	1
Počet těžce zraněných osob (stav do 24 hod.)	●	19
Počet lehce zraněných osob (stav do 24 hod.)	●	79

Zdroj: maps.jdvm.cz

11.4. Cyklodoprava

Nové Město nad Metují se nachází v blízkosti CHKO Orlické hory, která je z města dosažitelná díky systému cyklotras i touto formou dopravy. Pro město představuje i další potenciál z hlediska cestovního ruchu, neboť zhruba 20 km je vzdálená Olešnice v Orlických horách a podobně daleko je i centrum turistického ruchu těchto hor Deštné v Orlických horách. V obou případech se dá do destinace dorazit do dvou hodin za využití značených cyklotras.

Přímo v blízkosti města se nachází zhruba dvacetikilometrový cyklo-okruh, který vede podhůřím Orlických hor a prochází i přírodní rezervací Peklo.

Samotným Novým Městem nad Metují pak prochází i cyklotrasa č. 4034, která propojuje okresní město Náchod s dalším významným centrem tohoto okresu Jaroměří. Cyklotrasa 4058 zase nabízí projížďku kolem nedaleké vodní nádrž Rozkoš přes okolní obce Provodov-Šonov a Nahořany.

Síť cyklistických tras je dobře rozvinutá na východ, jih a jihozápad od města, méně hustá síť cest je na severu a severovýchodě od města. Pro cykloturistiku jsou dostupné jak jednoduché, rovinatější terény, tak náročnější kopcovité či horské terény. Cyklotrasy a cyklostezky, a také doporučené trasy mimo značené cesty v bližším i vzdálenějším okolí jsou zobrazeny na mapách v kapitole 14.7. Infrastruktura denní rekreace.

Nové Město nad Metují má plán rozvoje cyklotras do roku 2030. Výstavba nebo značení cyklotras jsou naplánovány ve třech etapách – v první etapě se propojuje směr severojižní, od části obce Spy (a jižněji), Náchodskou ulicí do Vrchovin a odtud dál směrem na Šonov a rovněž západní směr z centra města do Krčína, ve druhé etapě se plánuje doplnění sítě směrem z Pekelského údolí do centra a dále na sever centrem města, na západ na konec Krčína odtud na sever kolem letiště do Vrchovin a směrem na Šonov, ve třetí etapě je plánováno další propojení od Pekelské silnice nejprve podél toku Metuje a pak přes území Na Popluží do Budína, a také z Krčína podél řeky a ve směru Mlýnského náhonu do Černčic v trase dnešní značené cyklotrasy č. 4034.

Obrázek 7 Návrh rozvoje cyklotras a cyklostezek v Novém Městě nad Metují

Zdroj: Interaktivní mapa Nového Města nad Metují

Hlavní zjištění:

- *Poloha města zaručuje dobrou dopravní dostupnost automobilem, autobusem i vlakem do okresního města Náchod. Dobou jízdy je pak autobusová doprava srovnatelná s cestou osobním automobilem i s krajským městem Hradcem Králové.*
- *V posledních letech dochází k nárůstu intenzity dopravy na okolních silnicích druhé a třetí třídy, které přebírají funkci tranzitních komunikací od silnice I/14 vedoucí centrem města.*
- *Od roku 2016 dochází na území Nového Města nad Metují k poklesu počtu vážných dopravních nehod a to i za situace, kdy naopak celkový počet nehod mírně stoupá.*
- *Územím i okolím města prochází cyklotrasy, které ho spojují s turisticky navštěvovanou oblastí Orlické Hory, okresním městem Náchod či vodní nádrží Rozkoš.*

12. Životní prostředí

Tato kapitola se zabývá životním prostředím města Nové Město nad Metují jako jedním z hlavních faktorů, který ovlivňuje kvalitu života místních obyvatel. Kapitola se věnuje především kvalitě ovzduší podle několika znečišťujících látek – benzo(a)pyrenu, NO2, SO2, prachovými částicemi PM10 a PM 2,5 a radonovému riziku. Uvádíme také přehled největších znečišťovatelů, nejen v Novém Městě nad Metují, ale v širším okolí.

Klíčové otázky:

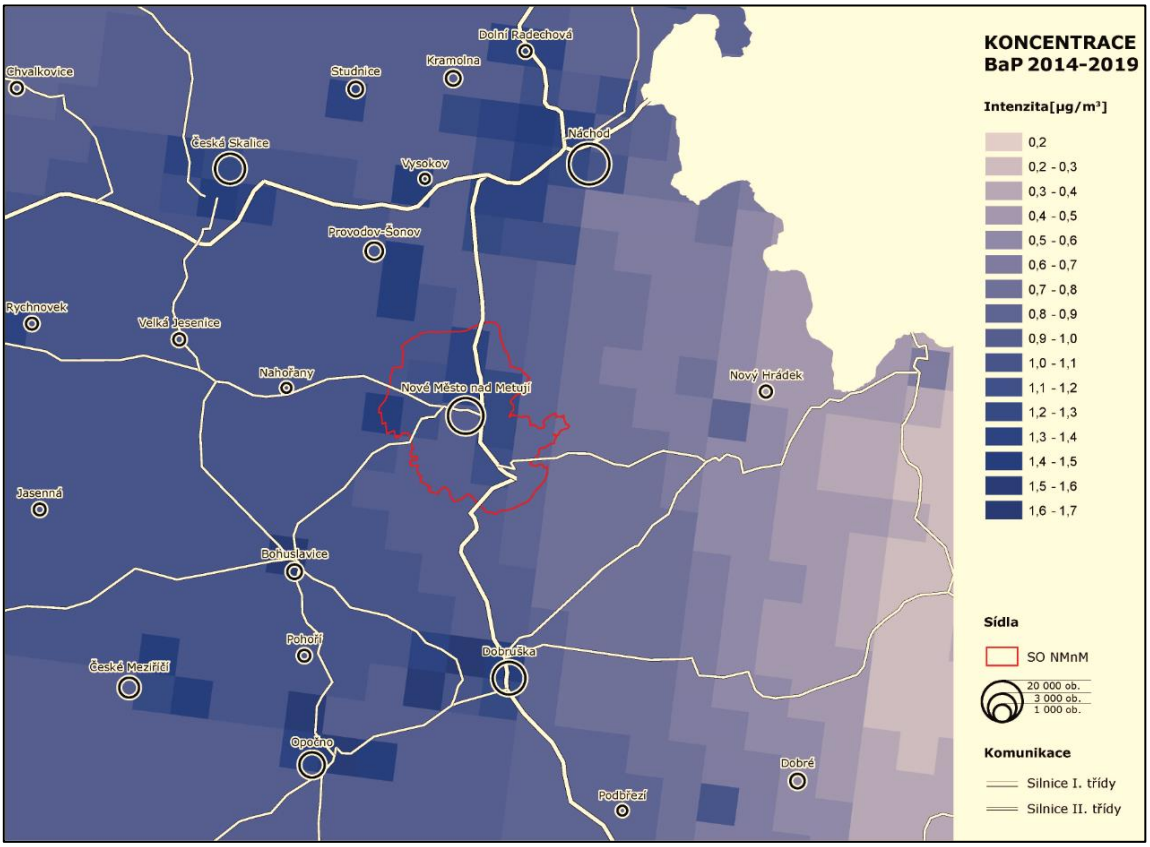
- *Jaká je kvalita životního prostředí v Novém Městě nad Metují a jeho okolí?*
- *Jak velké je znečištění ovzduší, odkud pochází a jaké jsou možnosti města ovlivnit kvalitu ovzduší*
- *Jaké množství odpadu město vytřídí a je dostatek míst, kde se dá odpad třídit?*

12.1. Kvalita ovzduší v Novém Městě nad Metují a okolí

Kvalita ovzduší Novém Městě nad Metují a jeho bližším i vzdálenějším okolí je ovlivňována průmyslovými podniky, automobilovou dopravou a lokálními topeništi z domácností, ve kterých může být spalováno nekvalitní palivo (prachové uhlí), nebo dokonce odpady, které produkují toxické emise.

Koncentrace benzo(a)pyrenu na následujícím obrázku ukazují, že Nové Město nad Metují leží na hranici mezi méně znečištěnými horskými oblastmi a více znečištěnou částí kraje směrem k Hradci Králové. V samotném městě jsou průměrné roční (24/hod) koncentrace vyšší než v blízké okolní krajině.

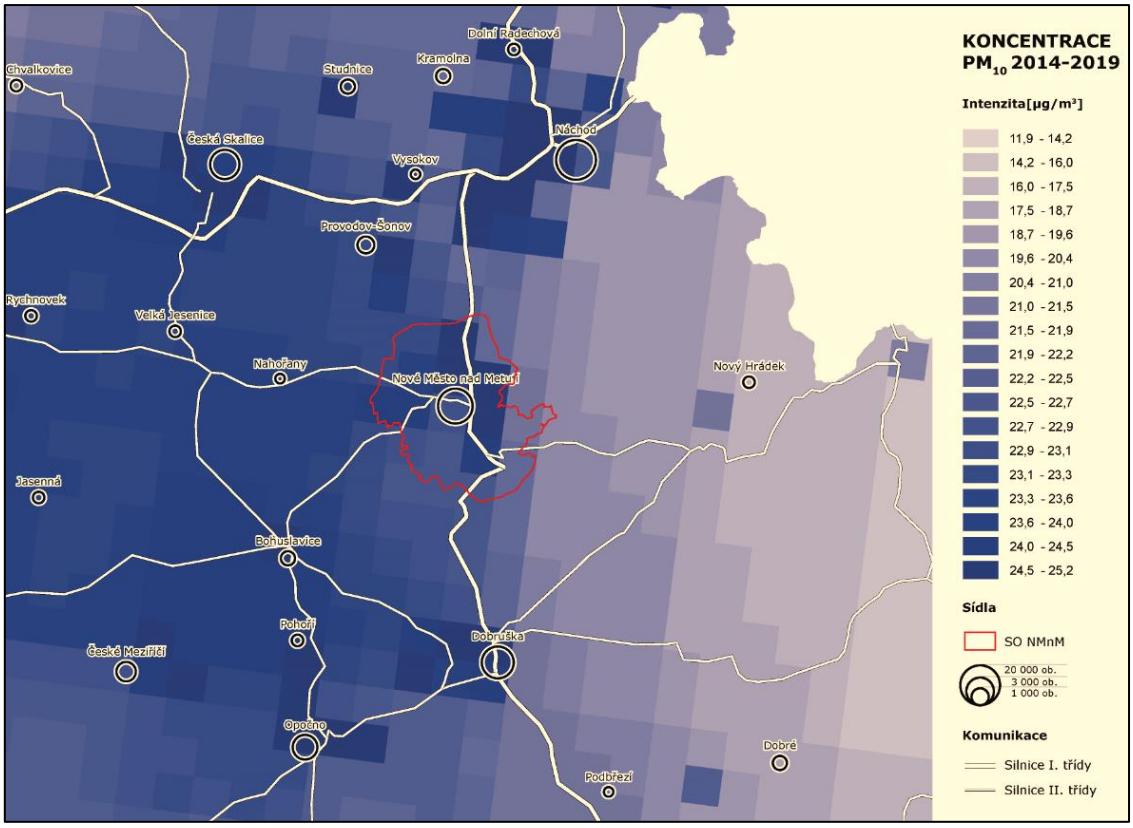
Obrázek 8 Roční průměrná koncentrace imisí benzo(a)pyrenu za roky 2014-2019.

Zdroj: ČHMÚ

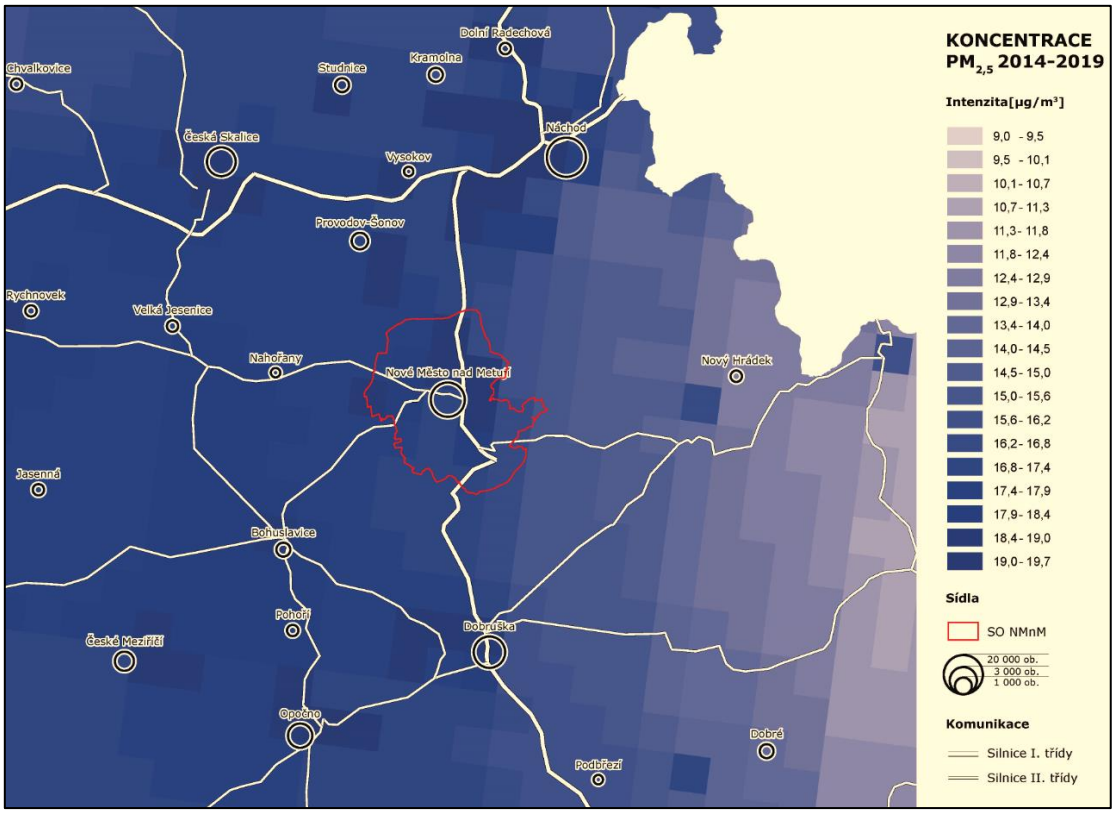
Za nejčastější zdroje znečištění benzopyrenem lze považovat spalování fosilních paliv (automobilová doprava – především vznětové motory) a uhelného dehtu. Jeho výskyt je tedy zvýšený vždy v okolí hlavních komunikací a také ve větších sídlech, kde jsou zdrojem lokální topeniště a průmyslová výroba. Z hlediska dopravy se jedná především o nákladní dopravu, která negativně ovlivňuje kvalitu ovzduší ve městě. Doprava ovlivňuje zejména blízké okolí hlavních komunikací – v Novém Městě nad Metují se jedná především o komunikaci 1. třídy (I/14) z Náchoda do Ústí nad Orlicí a dále na Moravu, a také trasu silnic Dobrušská a Náchodská, které řidiči užívají, aby se vyhnuli městskému centru.

Obrázek 9 Roční průměrná koncentrace imisí prachových částic PM_{10} za roky 2014–2019.

Zdroj: ČHMÚ

Obrázek 10 Roční průměrná koncentrace imisí prachových částic $PM_{2,5}$ za roky 2014–2019.

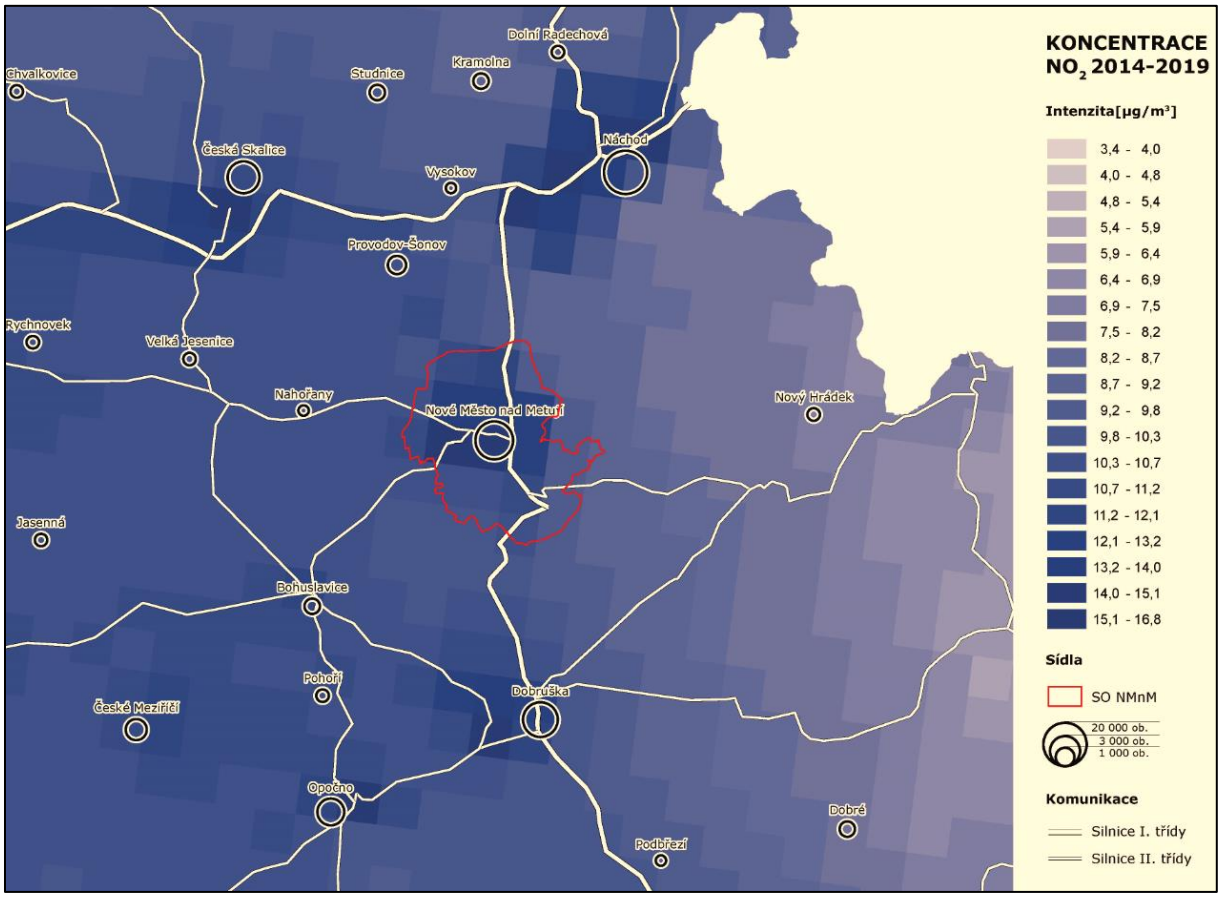
Zdroj: ČHMÚ

Imisní znečištění polétavým prachem (částice PM_{10}, $PM_{2,5}$) je způsobováno přirozenými procesy, procesy souvisejícími s obhospodařováním krajiny a zemědělskou činností, dalším zdrojem je doprava a průmyslová činnost, například spalovací procesy při těchto činnostech. Částice PM_{10}, jsou považovány za méně škodlivé pro lidský organismus, protože na rozdíl od částic $PM_{2,5}$ se zachycují v horních dýchacích cestách.

Průměrné roční imisní koncentrace prachových částic v Novém Městě nad Metují jsou podobně jako v dalších městech východních Čech mírně vyšší než v okolní krajině a jsou pravděpodobně způsobovány kombinací dopravy a lokálního vytápění. I když distribuce imisního zatížení jednotlivých částí města v průběhu let mírně kolísá, pohybuje se dlouhodobě kolem hodnoty 24 µg/m^3/rok pro PM_{10}, což je stále hluboko pod hodnotou nejvyšší přípustné imisní hodnoty (40 µg/m^3/rok). Také v případě $PM_{2,5}$ se roční průměrné koncentrace pohybují pod imisním limitem 25 µg/m^3/rok[11]. Blízké okolí města má nižší průměrné roční koncentrace a ty se směrem k horám dále snižují, zejména v případě PM_{10}. Obyvatelé Nového Města nad Metují mají tedy blízko do čistého prostředí, a to i pro každodenní rekreaci.

[11] Imisní limit pro $PM_{2,5}$ byl od r. 2020 snížen na 20 µg/m^3/rok, imisní zatížení Nového Města nad Metují je i tak stále nižší, než současný limit.

Obrázek 11 Roční průměrná koncentrace imisí oxidu dusičitého (NO_2) za roky 2014–2019.

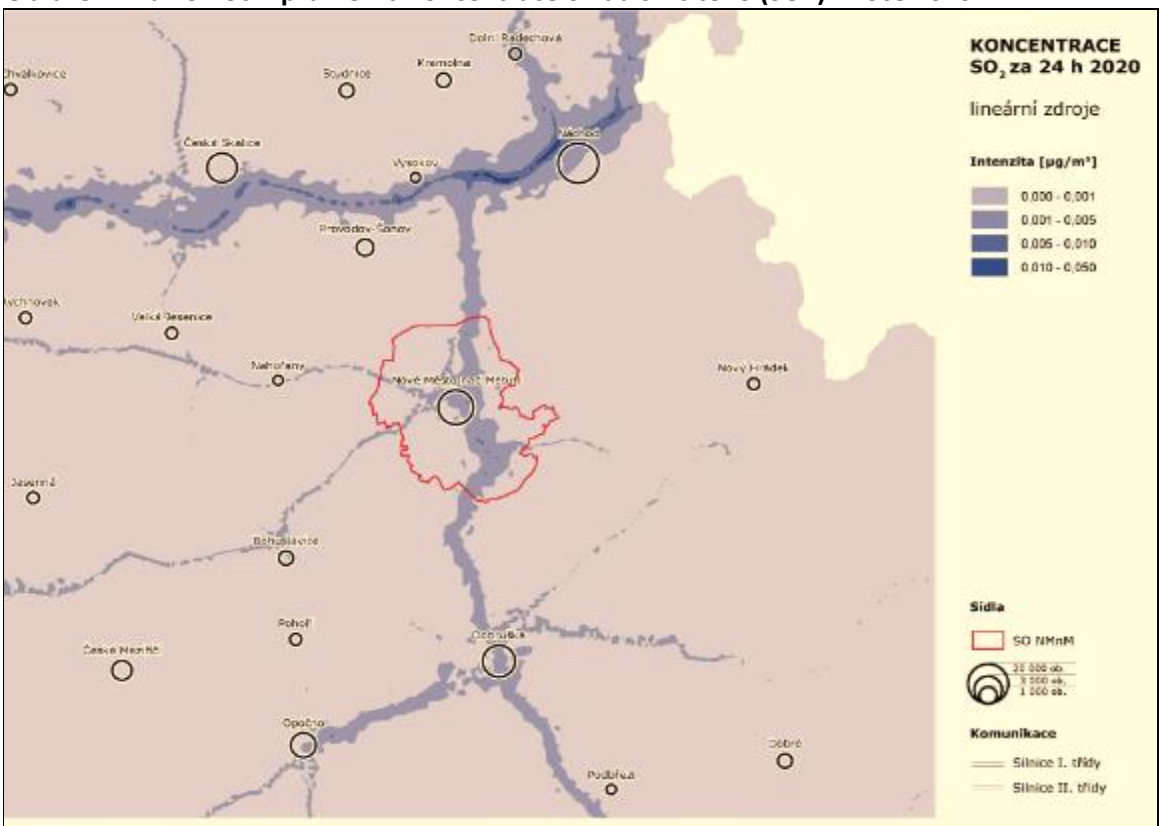

Zdroj: ČHMÚ

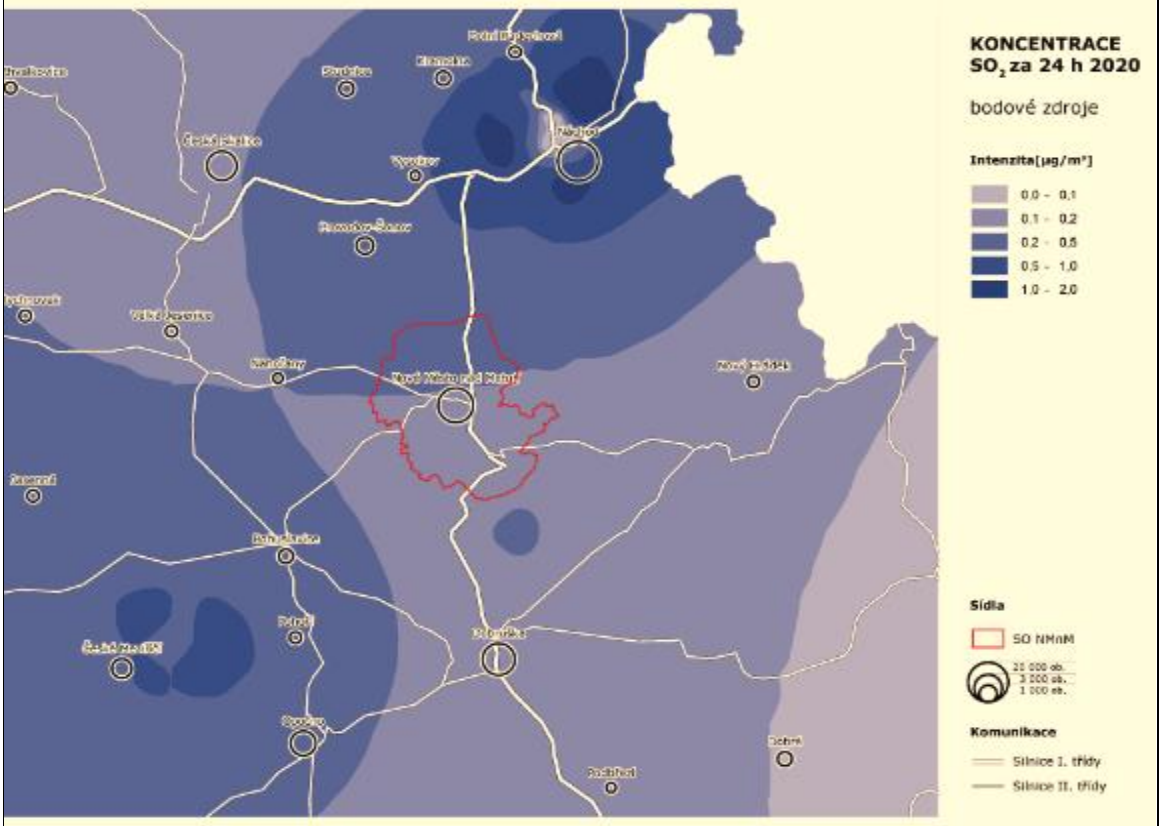
Koncentrace imisí oxidu dusičitého NO_2 jsou podobně jako další imise v Novém Městě nad Metují podobné jiným městům v oblasti, tedy vyšší ve srovnání s okolní krajinou, ale nevybočují z hodnot typických pro všechna města ve východních Čechách. I v případě NO_2 se jedná o znečištění způsobované pravděpodobně v největší míře dopravou, čemuž napovídají zvýšené koncentrace podél silničních tahů. A stejně jako v případě prachových částic imisní koncentrace NO_2 ve volné krajině mimo město klesá.

Z grafů výše je patrné, že Nové Město nad Metují patří k územím, v nichž jsou koncentrace oxidu dusičitého vyšší, než je průměr kraje, to je však případ všech měst v kraji i v České republice. Průměrné hodnoty či podprůměrné hodnoty jsou dosahovány ve volné krajině či na okrajových částech měst, nezatížených tolik emisemi z dopravy či průmyslových bodových zdrojů a dobře provětrávaných.

Obrázek 12 a 13 Roční průměrná koncentrace oxidu siřičitého (SO2) v roce 2020

zdroj: CENIA

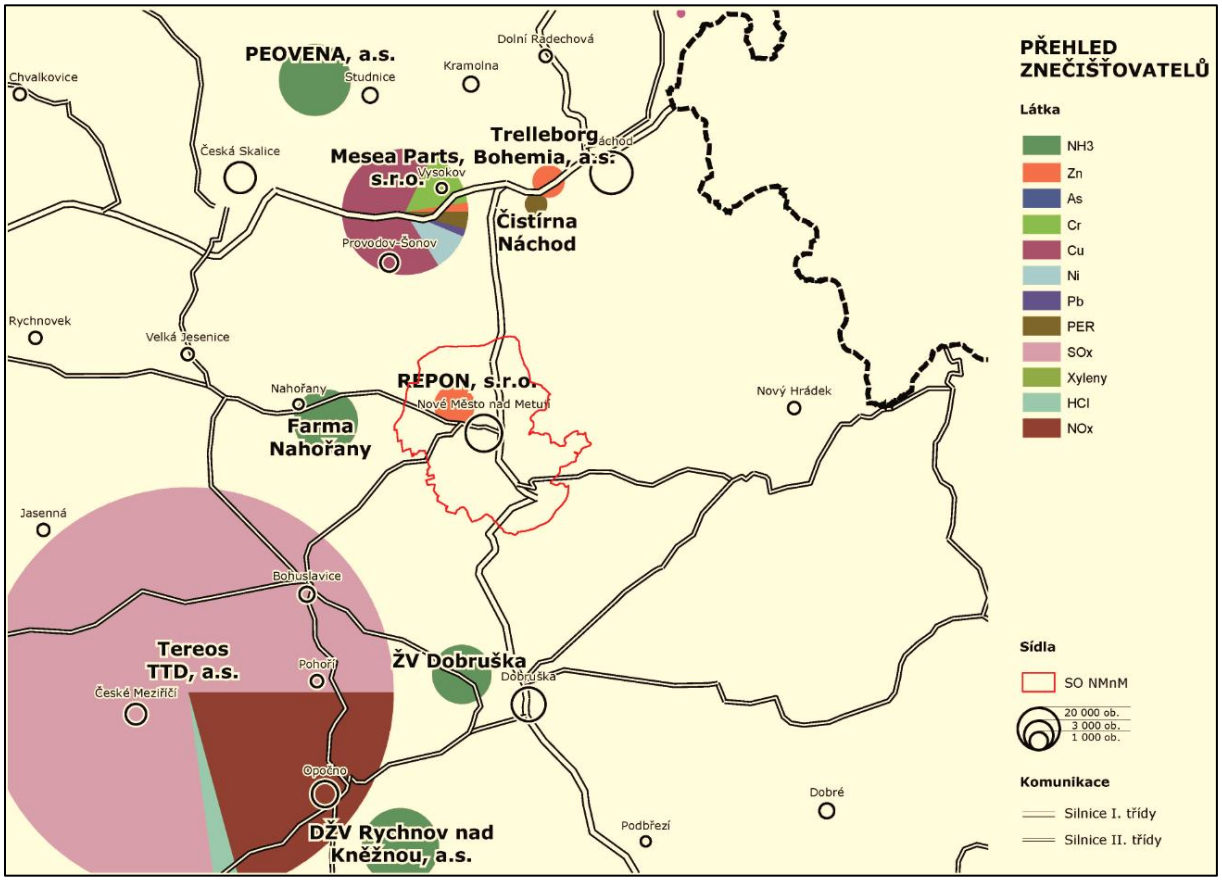
zdroj: CENIA

V případě imisí SO_2 je situace v Novém Městě nad Metují lepší, než je v Královéhradeckém kraji běžné, zejména v případě koncentrací pocházejících z bodových zdrojů. Emise pocházející z lineárních zdrojů, tj. ze silniční dopravy, jsou v samotném městě poněkud vyšší, nedosahují však hodnot běžných například na hlavním tahu z Hradce Králové do Polska. Imisní koncentrace SO_2 pocházející z dopravy také rychle klesají se vzdáleností od komunikace.

Také v případě koncentrací SO2 je míra znečištění ovzduší v Novém Městě nad Metují stálá a v jednotlivých letech se průměrné imisní zatížení příliš nemění.

Za poměrně dobrou kvalitu ovzduší vděčí město a jeho okolí také geografické poloze na rozhraní Orlické tabule a Podorlické pahorkatiny v místě, kde nížina východních Čech přechází do vrchovin a hor. Na druhou stranu místní podmínky v samotném městě – hluboké údolí obklopující část města - mohou do určité míry bránit dobrému provětrávání a rozptylu znečišťujících látek v ovzduší.

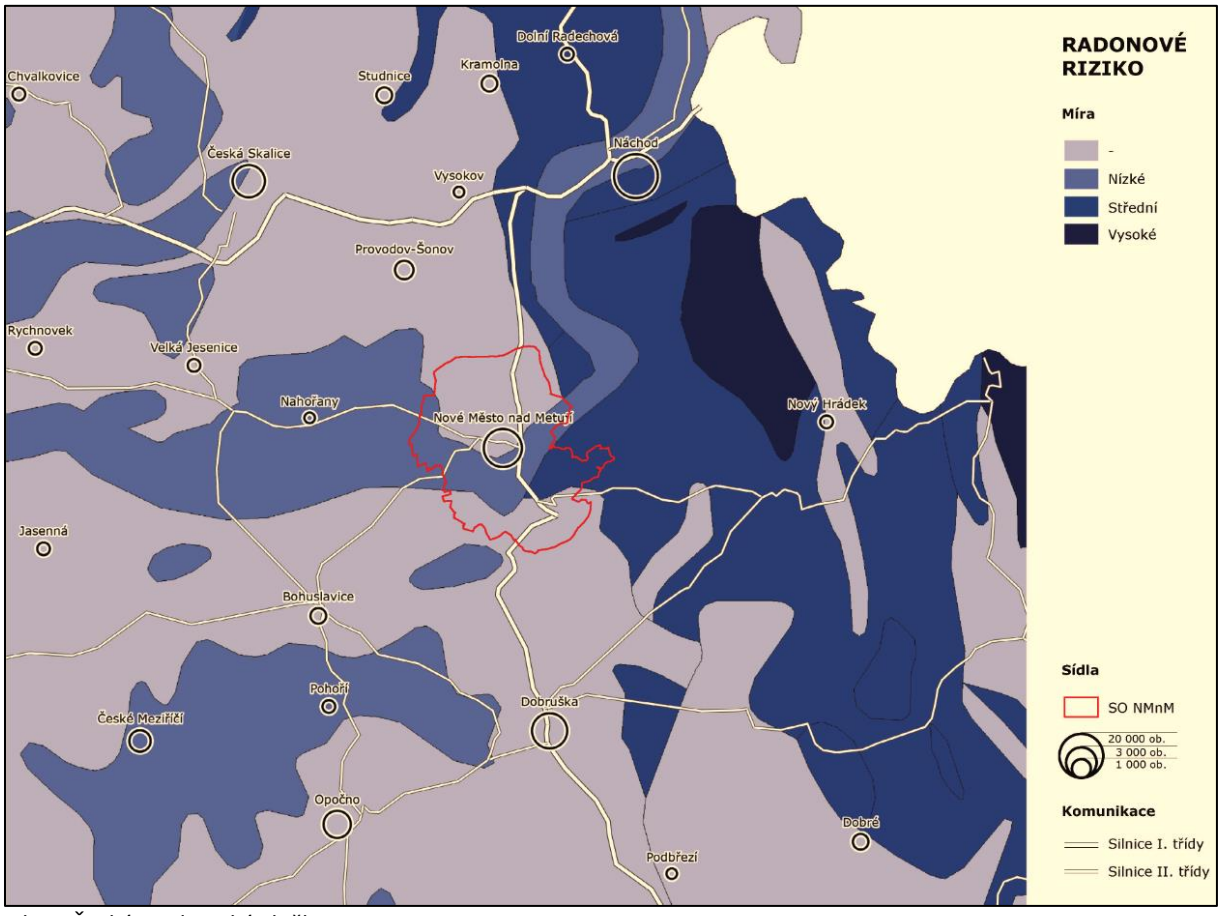
Obrázek 14 Přehled znečišťovatelů ovzduší ve městě i jeho okolí

Zdroj: Integrovaný registr znečišťování

V Novém Městě nad Metují se nenacházejí významní znečišťovatelé. Město má sice silně průmyslový charakter, ale jedná se převážně o výroby, které lze považovat za čisté. Významnější zdroje znečištění ovzduší se nacházejí na sever a na jih od města, případně lokální zdroj Farma Nahořany, produkující NH_3.

Obrázek 15 Mapa radonového výskytu v ORP Nové Město nad Metují

Zdroj: Česká geologická služba

Mapa radonového indexu je zajímavá zejména z důvodu, že Česká republika má jedny z nejvyšších koncentrací radonu v budovách na světě. Riziko není ve všech oblastech ČR stejné, záleží vždy na vlastnostech geologického podloží – koncentraci radonu a propustnosti pro plyny. Průměrná hodnota objemové aktivity radonu v budovách v České republice je 118 Bq/m^3. Patříme tak k zemím s nejvyšší koncentrací radonu v bytech na světě.

Radon je přirozeně se vyskytujícím chemickým radioaktivním plynem. Na základě dat z mapového serveru České geologické služby lze konstatovat, že přítomnost tohoto plynu je na území města charakterizována převážně jako nízká, s výjimkou malé části na východě města. Z pohledu celé České republiky je pak radonové riziko v této oblasti průměrné či spíše nižší.

12.2. Brownfieldy ve městě

Přímo ve městě se nachází několik brownfieldů různého rozsahu a různého charakteru. V databázi investičních příležitostí Královéhradeckého kraje jsou uvedeny 3 brownfieldy, z nichž jeden je uveden také v národní databázi CzechInvestu.

Bývalá kasárna (1,712 ha) jsou nejvýznamnějším brownfieldem ve městě. Areál zahrnuje obytnou budovu č.p. 427 s rozlehlým nádvořím. Další objekty (sklady, správní zázemí) byly v minulosti zdemolovány. Areál, který je v majetku města, není v současné době využíván.

Bývalý vojenský autopark (1,33 ha). Součástí území kasáren (za ulicí Kasárenská) je také bývalý vojenský autopark, který je částečně v majetku Královéhradeckého kraje, zbytek patří městu. Město a Královéhradecký kraj v současné době vyjednávají o dalším využití a případném převodu pozemků v

majetku kraje na město,které v r. 2020 vyhlásilo urbanisticko-architektonickou studii na další využití tohoto území.

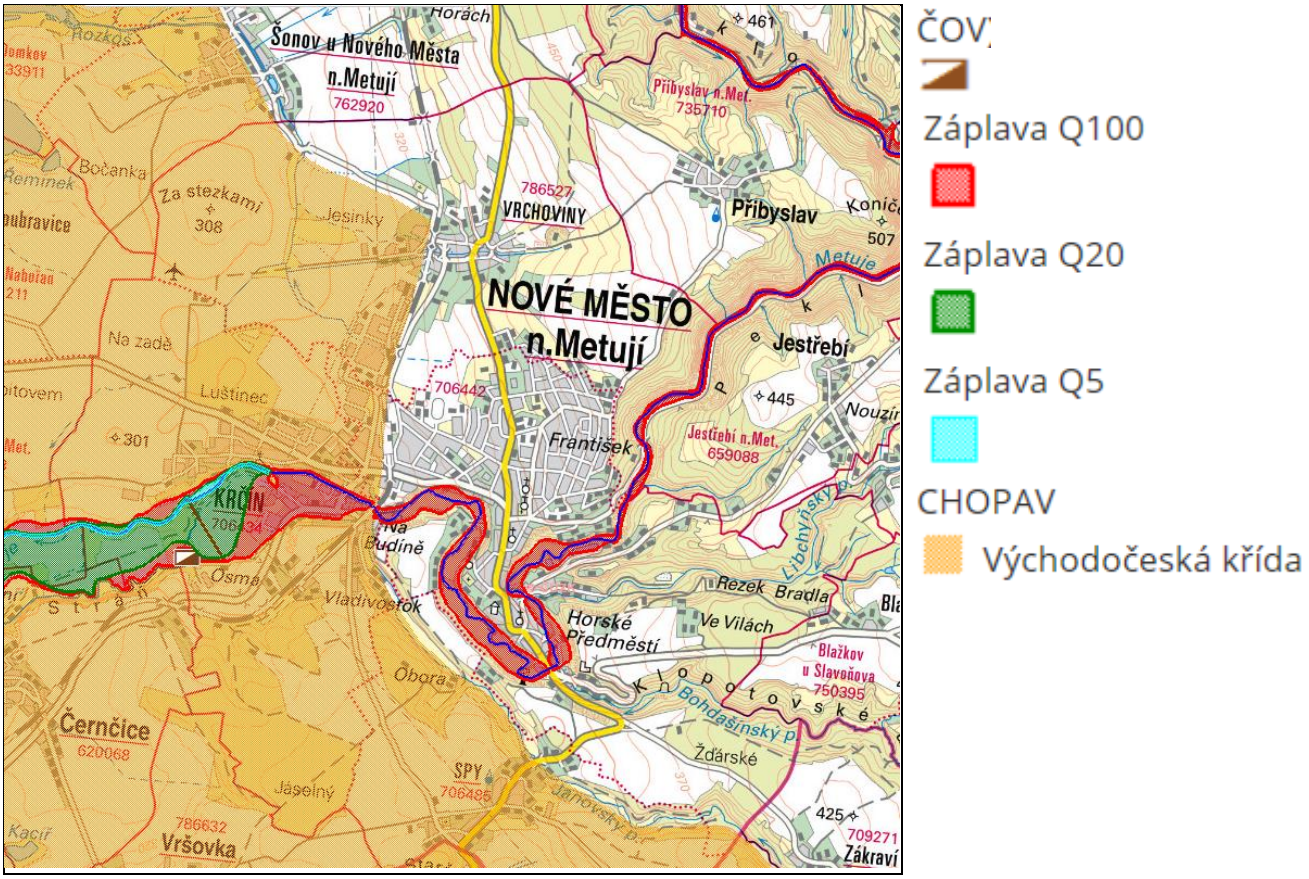
V územním plánu je celé území kasáren navrženo na kombinovanou funkci bydlení, služeb a městské zeleně. Jedná se o nejvýznamnější a nejrozsáhlejší přestavbové území v intravilánu města.

Bývalá cihelna Krčín (2,6 ha). Toto území je sice uváděno jako brownfield, v současnosti však na místě bývalé cihelny stojí fotovoltaická elektrárna, některé původní budovy byly v minulých letech strženy, jiné získaly nové střechy. Celé území se postupně proměňuje, jeho označení za brownfield je tedy zastaralé, přestože volné plochy k dalšímu rozvoji stále zahrnuje.

12.3. Vody a jejich kvalita

Nové Město nad Metují je výrazně ovlivněno řekou Metují, která jeho významnou část obtéká, svou činností zformovala terén/krajinu v níž město leží a město tak z několika stran uzavírá. Z východu a jihu protéká řeka hlubokým, zařízlým údolím, západním směrem vstupuje do otevřenější krajiny. V jižní a východní části má na území města několik levostranných přítoků. Kvalita vody v Metuji v Novém Městě nad Metují a dále je hodnocena třídou III. znečištěná voda.

Obrázek 16: Vodní hospodářství v okolí Nového Města nad Metují

Zdroj: Mapový portál Královéhradeckého kraje, vodní hospodářství

Na západ od města se nachází velká vodní nádrž Rozkoš, která je využívána k rekreaci a má turistický potenciál (viz kapitola Cestovní ruch).

Okolí Nového Města nad Metují je bohaté na podzemní vody. Na západě a jihu hraničí s chráněnou oblastí přírodní akumulace vod Východočeská křída. Na jihozápadním okraji města se nacházejí

vodárenské jímací vrty, které však jsou od konce 80. let minulého století kontaminovány chlorovanými uhlovodíky a v současnosti se nevyužívají. Nové Město nad Metují je zásobováno vodou z vodovodního systému města Náchod se zdroji vody v Polické křídové pánvi na sever od Náchoda.

Ohrožení povodněmi je uváděno v kapitole 14. Krajina v Novém Městě nad Metují a okolí.

12.4. Další složky životního prostředí

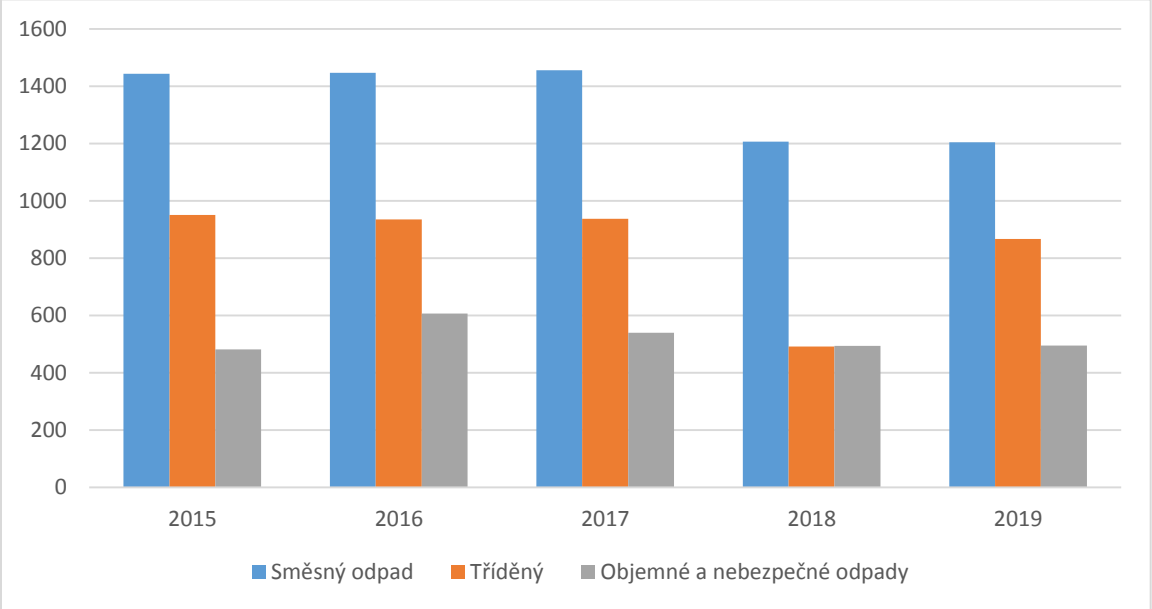
Další složky životního prostředí – půda, její využití a její kvalita, ohrožení vodní erozí a erozí v důsledku zemědělské činnosti, a rovněž přehled biocenter a biokoridorů ÚSES jsou uváděna v kapitole 14. Krajina v Novém Městě nad Metují a okolí, spolu s přehlednými mapovými podklady.

12.5. Odpady

Celkový objem vyprodukovaného směsného odpadu na území města Nové Město nad Metují v posledních dvou sledovaných letech (2018, 2019) mírně klesl. Mezi lety 2015–2017 přesahoval celkový objem 1 400 tun, zatímco ve zmíněných dvou letech to bylo v obou případech zhruba 1 200 tun. Objem tříděného odpadu pak zůstal ve všech letech zhruba stejný. Nižší hodnota na grafu (Graf 48) v roce 2018 je pak zapříčiněna absencí dat o celkovém objemu kovového odpadu.

Mírně klesající tendenci od roku 2016 pak ukazuje i objem nebezpečných a objemných odpadů, který se pohyboval v posledních třech sledovaných letech kolem 500 tun za rok. Největší podíl na nich má biologicky rozložitelný odpad, kterého bylo ve všech letech s výjimkou roku 2018, odevzdáno přes 300 tun (v roce 2016 to bylo dokonce 434 tun).

Graf 48 Objem směsného, tříděného a objemného a nebezpečného odpadu na území Nového Města nad Metují 2015-2019

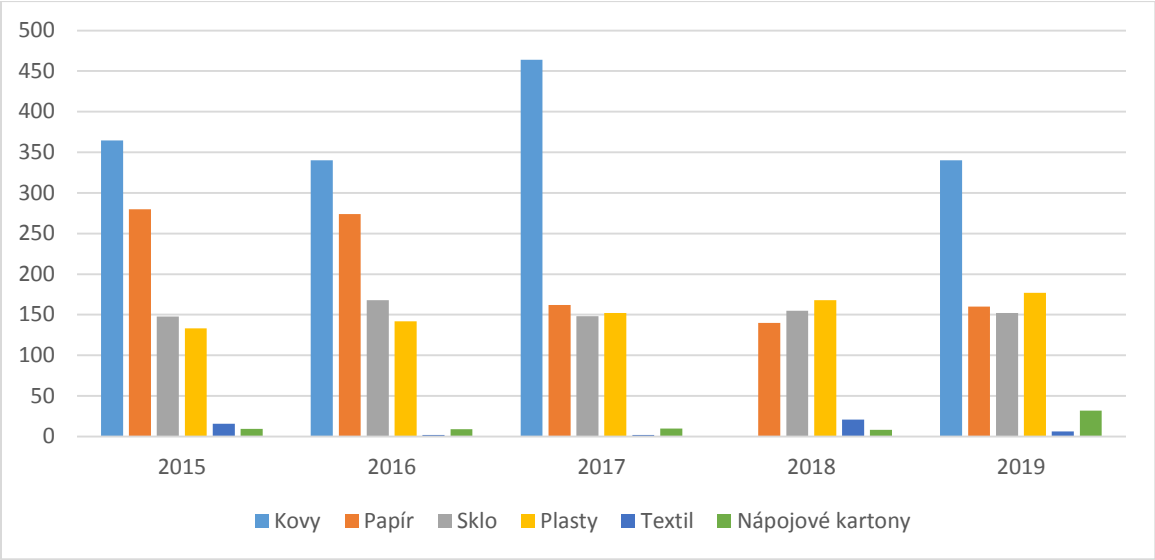

Zdroj: Nové Město nad Metují

Největší položku mezi tříděným odpadem představovaly v posledních pěti letech vždy kovy (opět s výjimkou roku 2018, pro který nejsou dostupná data). Nejvyššího objemu bylo dosaženo v roce 2017, kdy bylo vyprodukováno zhruba 460 tun kovového odpadu.

Jak lze vidět na dalším grafu (Graf 49), k nárůstu celkového objemu došlo v případě plastů. Těch bylo v roce 2015 vytříděno 133 tun, zatímco v roce 2019 už to bylo 177 tun. K poměrně výraznému poklesu (z hodnoty 279 na 160 tun) naopak došlo v případě papíru.

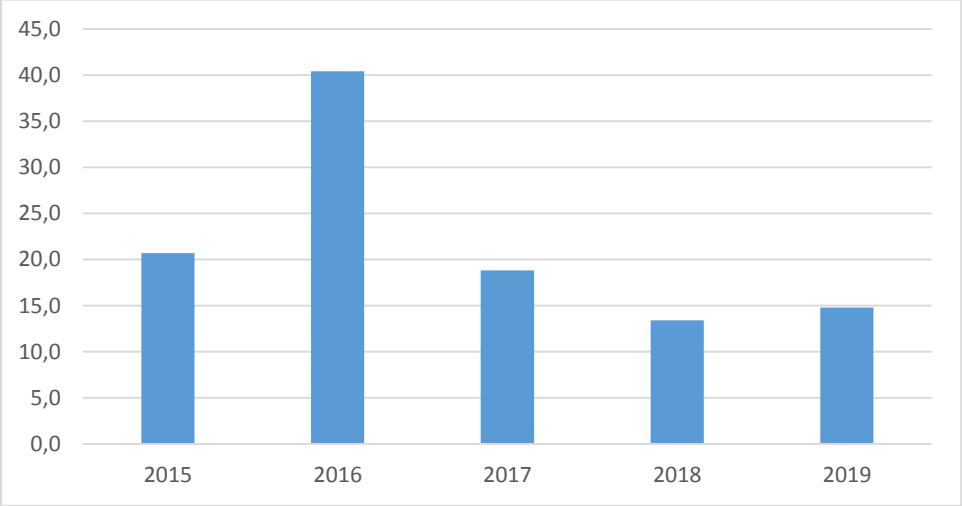
Graf 49 Objem tříděného odpadu v Novém Městě nad Metují 2015-2019

Zdroj: Nové Město nad Metují

Na území Nového Města nad Metují také probíhá zpětný odběr elektrozařízení a náplní do tiskáren. Celkový objem byl s výjimkou roku 2016 odhadován vždy zhruba do 20 tun ročně. V roce 2016 ovšem činila tato hodnota 40 tun. Dle dostupných údajů je důvodem neobvykle vysoký odběr ledniček v červnu daného roku. Ledničky, televize a velké spotřebiče představují obecně nejvýznamnější položky v celkovém součtu zpětného odběru elektrozařízení.

Graf 50 Zpětný odběr elektrozařízení a catrige v Novém Městě nad Metují (2015-2019)

Zdroj: Nové Město nad Metují

Hlavní zjištění:

- *Území Nového Města nad Metují leží na rozhraní hustěji osídlené nížinné oblasti Královéhradeckého kraje a řídce osídlené podhorské a horské oblasti. Tato skutečnost ovlivňuje rozptylové podmínky pro znečištění. V samotném městě jsou koncentrace znečišťujících látek vyšší, než v okolí, ale nevybočují ze situace dalších měst v kraji.*
- *Na území města se nachází jen málo znečišťovatelů ovzduší. Další jsou pak lokalizováni v jeho okolí, avšak spíše vzdálenějším.*
- *Souhrnně lze kvalitu ovzduší ve městě a okolí označit za dobrou. Je to dáno především řídkým osídlením, absencí větších průmyslových zdrojů znečištění.*
- *Největší negativní dopad na kvalitu ovzduší ve městě má tranzitní osobní a nákladní kamionová doprava a také lokální topeniště*
- *Celkový objem vyprodukovaného směsného odpadu na území města Nové Město nad Metují v posledních letech mírně klesl a dosahoval množství zhruba 1 200 tun.*
- *Objem tříděného odpadu naopak zůstává dlouhodobě na stejné úrovni, přičemž se jeho podíl na celkovém množství odpadů zvyšuje.*

13. Technická infrastruktura a pokrytí signálem

Tato kapitola se zabývá technickou infrastrukturou města Nové Město nad Metují a pokrytím signálem mobilních operátorů. Kvalita technické infrastruktury má dopady nejen na kvalitu životního prostředí v podobě množství vypouštěných látek, ale také na kvalitu života. Nedostatečně rozvinutá technická infrastruktura se tak může negativně projevovat odlivem obyvatel z oblastí, kde chybí základní složky občanské vybavenosti.

Všechny složky technické infrastruktury byly prošetřeny v rámci územního plánu aktualizovaného z roku 2018. Územní plán počítá s rozvojem města v podobě 517 bytů ve vícepodlažní zástavbě a 207 rodinných domů. (více v odůvodnění ÚP). Technická infrastruktura byla tedy zkoumána jak z hlediska současného stavu obyvatel, tak z hlediska navrhovaného rozvoje.

Klíčové otázky:

- *Má město nějaké problémy v oblasti technické infrastruktury?*
- *Je kapacita technické infrastruktury dostatečná?*
- *Omezuje technická infrastruktura další rozvoj města?*

13.1. Zásobování vodou a kanalizace

Dodávky pitné vody na území Nového Města nad Metují zajišťuje společnost Vodovody a kanalizace Náchod, a.s., přičemž Nové Město nad Metují je jedním z jejích hlavních akcionářů společně s několika dalšími městy okresu Náchod. Základním vodovodním systémem společnosti je skupinový vodovod Náchodsko (Teplice n.M.-Bohuslavice n.M.), na který je napojena většina uvedených obcí a který dále dodává pitnou vodu pro obce Provodov-Šonov, Nahořany, Velkou Jesenici, Říkov, Velký Třebešov a Českou Skalici a pro obce a města okolí Hradce Králové. **Pitná voda dodávaná odběratelům z tohoto systému se vyznačuje vysokou chemickou a biologickou kvalitou a může být užívána i pro kojence.** Tato společnost provozuje na území města i kanalizaci.

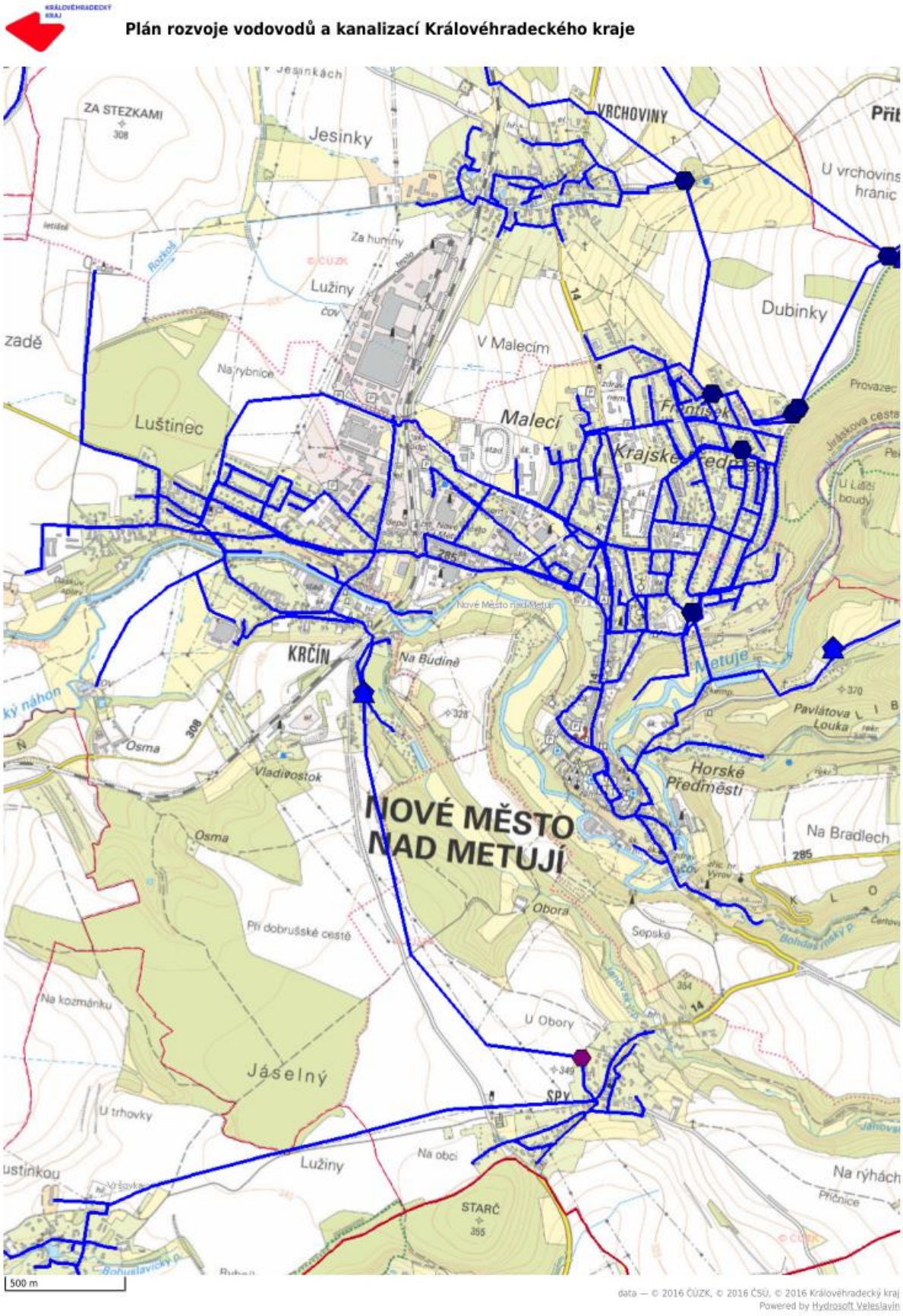
Současný stav vodovodní sítě je dostačující nejen jak pro aktuální počet obyvatel, ale i pro předpokládaný rozvoj. Z důvodů rozdílných poměrů tlakový pásem v rámci území je pouze výhledově doporučeno zachovat územní reservu pro rozšíření vodojemu František III.

Současná kanalizační síť obsluhuje obyvatele Nového Města nad Metují a Krčína s vyústěním do ČOV Krčín). Jedná se o jednotnou kanalizaci vybudovanou v 90. letech. Stejně tomu tak je ve Vrchovinách, kde je kanalizace v určitých pasážích vedena jako oddělená. V městské části Spy se nachází dešťová kanalizace z 80. let, která plní funkci kanalizace jednotné. Odpadní vody jsou odváděny do DČOV, do septiků nebo do jímek, které jsou vyváženy do ČOV Krčín. V současné době je plánována výstavba ČOV Spy spolu s oddělenou kanalizační sítí.

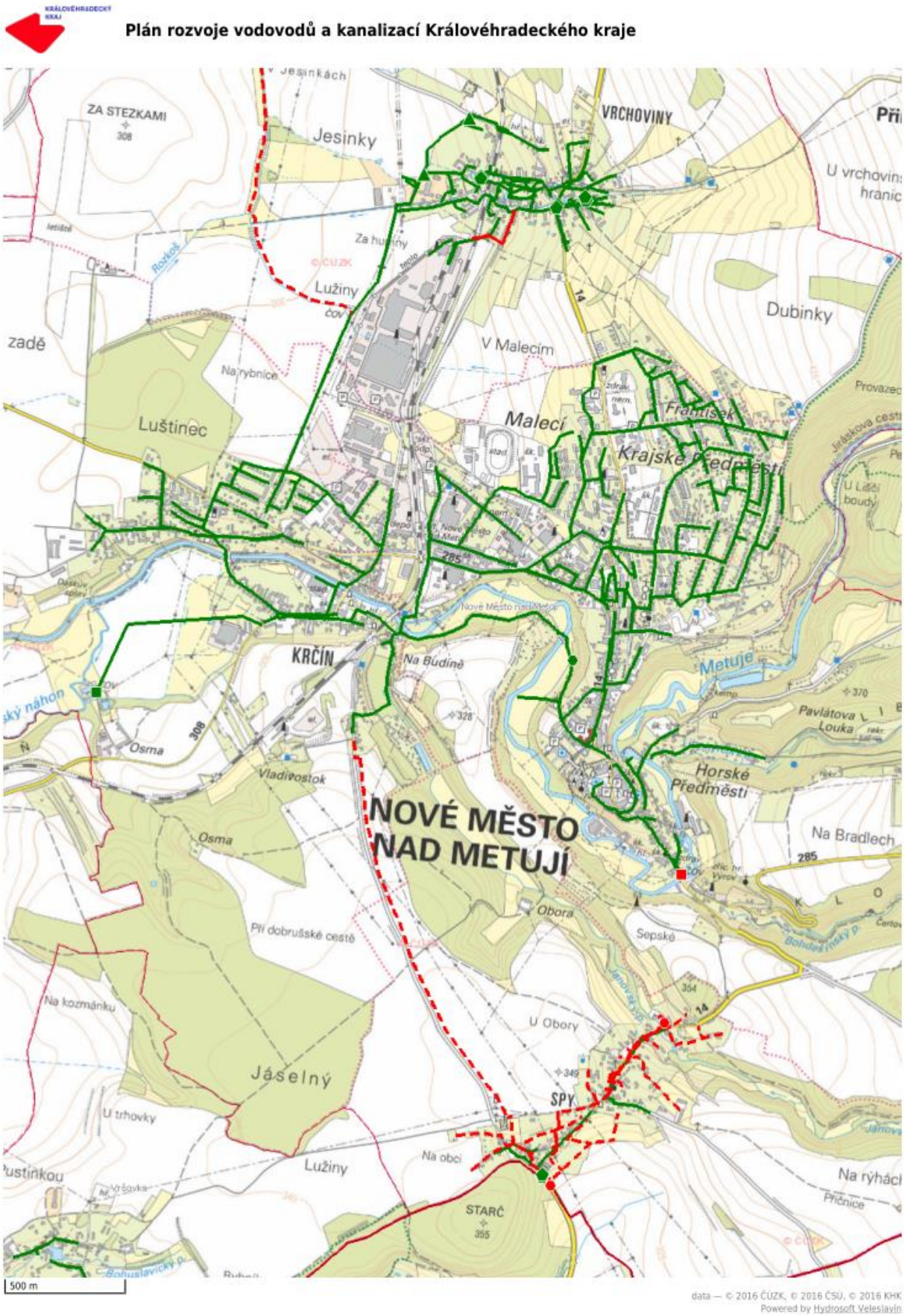
Kapacita ČOV Krčín je dostatečná pro uvažovaný rozvoj města (2626 nových obyvatel napojených na kanalizaci), stejně tak jako kapacita plánované ČOV Spy (300 EO). V případě kanalizační sítě se počítá s pouze lokálními optimalizacemi (lokalizace balastních vod, úpravy na odlehčovacích komorách). Pro hospodaření s dešťovou vodou se uvažuje využití současné dešťové kanalizace a v případě nové výstavby maximální retence dešťové vody v místě dopadu.

Na následujících obrázcích je uveden přehled sítě kanalizací a vodovodů v Novém Městě nad Metují.

Obrázek 17 Vodovody v Novém Městě nad Metují

Obrázek 18 Kanalizace v Novém Městě nad Metují

13.2. Zásobování teplem, plynem a elektřinou

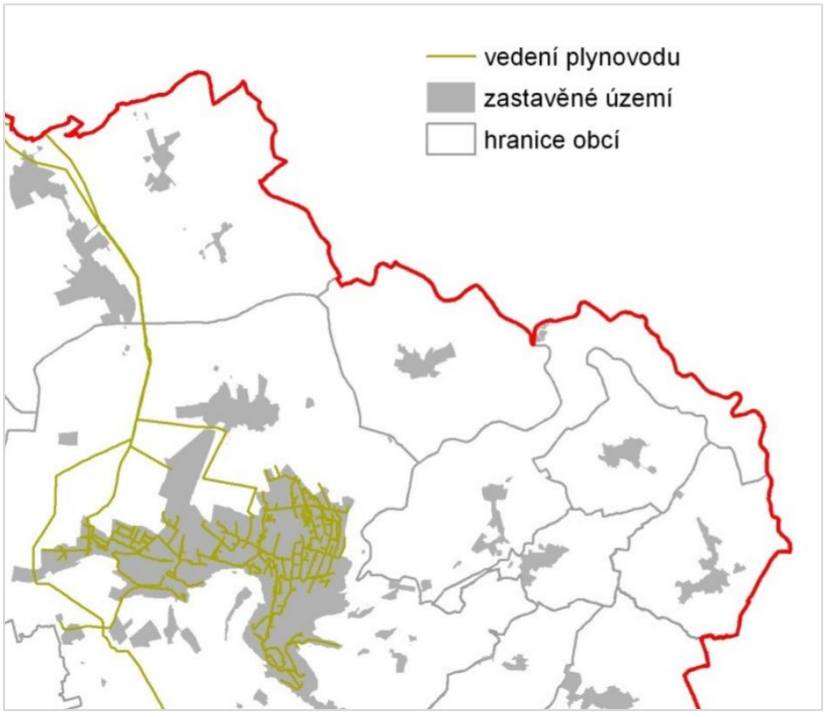
Zásobování teplem na území města zajišťuje Novoměstská teplárenská, a.s., která vyrábí teplo pro obytnou i komerční sféru v Novém Městě nad Metují. Do sítě vysokého napětí pak teplárna prodává elektřinu, přičemž svou síť odběratelů neustále rozšiřuje. Město má v tomto ohledu zajištěnou univerzální soustavu vytápění na 50 let. Tepelný výkon soustavy je 11 MW, zatímco elektrický 2 MW. Teplárna ročně prodá 43 000 GJ.

Nové Město nad Metují je vybaveno čtyřmi systémy centrálním zásobováním tepla (CZT) pro cca 30 % obyvatel. Systém obsluhuje také stavby občanské vybavenosti. Další rozvoj systému není vyloučen, prioritně se však v případě nové výstavby počítá s lokálním decentralizovaným způsobem zisku energie pro vytápění (plynové kotle, tepelná čerpadla…). Dále je dlouhodobě počítáno s využitím alternativních zdrojů energie, jako je bioplyn (pro výrobní plochy), tepelná čerpadla, solární kolektory, dřevní štěpka atd.

Dle informací z dokumentu ÚAP – rozbor udržitelného rozvoje území (2016) je na celém území ORP Nové Město nad Metují plynofikováno pouze toto město. Postup další plynofikace obcí v tomto území je nejistý. Samotné Nové Město nad Metují je připojeno přípojkou na plynovod Jaroměř – Česká Skalice – Náchod. Tato přípojka je dále vedena do tří stanic (2x distribuční, 1x průmyslová). Území je plynofikováno pouze ve vlastním Novém Městě nad Metují a Krčíně. V případě ostatních městských částí (Vrchoviny, Spy) se s plynovikací výhledově počítá. Současná plynová infrastruktura je připravena i pro počítaný rozvoj města. V návaznosti na ZÚR KHK je západně od města veden koridor VVTL plynovodu (TP1r).

Plynofikována je prakticky celá část obce s některými výjimkami, jak ostatně dokládá následující obrázek.

Obrázek 19 Plynofikace v část ORP Nové Město nad Metují (2016)

Zdroj: Územně analytické podklady – rozbor udržitelného rozvoje území

S ohledem na budoucí rozvoj je počítáno s celkovým soudobým příkonem cca 18 710 kW. Pro odběr obyvatelstva a služeb se počítá se s využitím současných 38 trafostanic a vybudováním 21 nových. Dále se pak počítá s náhradou čtyř nevyhovujících za kabelové. Průmyslový odběr rovněž kalkuluje s využitím současné sítě a s kabelizací tří trafostanic. Dále je v plánu dobudování kabelové sítě 35 kV ve vnitřní části města a celková kabelizace nadzemní sítě NN v intravilánu města.

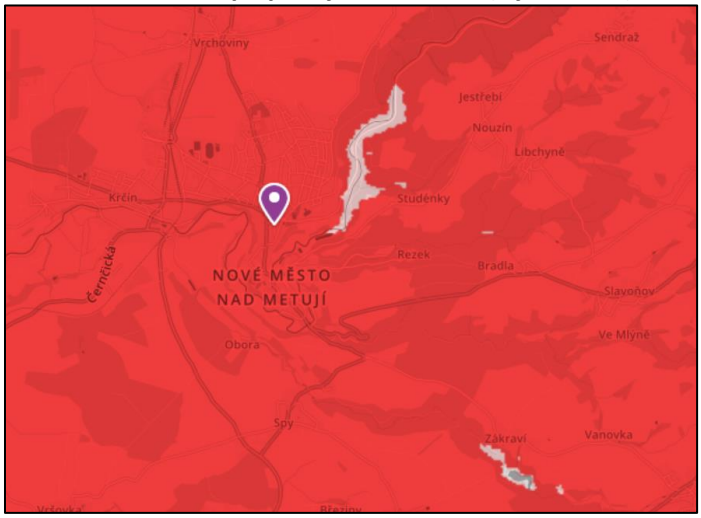
13.3. Telefonní síť a pokrytí signálem mobilních operátorů

Telefonní systém svojí kapacitou plně vykrývá nejen současné, ale je schopen vykrýt i výhledové požadavky. Všechny stávající místní telefonní obvody jsou vzájemně propojeny dálkovými kabely a napojeny na příslušnou ústřednu. V případě potřeby se počítá s rozvojem telekomunikační sítě v nových zastavitelných plochách. Přes řešené území (Nové Město n. Metují a Krčín), neprochází žádná páteřní RR trasa. Výhledově se počítá se sjednocováním oblastí telekomunikací a informačních technologií.

Z hlediska digitálních sítí je situace v Novém Městě nad Metují a jeho okolí na dobré úrovni. Například plocha na celém území POÚ Nové Město nad Metují, kde je dostupné připojení k internetu v rychlosti nad 100 Mbit/s, je téměř 54 km^2, což představuje 55procentní podíl. Průměr v Královéhradeckém kraji je přitom nižší (48 %). Při porovnání všech 35 POÚ je Nové Město v tomto ohledu na 12. místě. Téměř 28 procent území tohoto POÚ je pak pokryto sítěmi optickými, což představuje dokonce čtvrtý nejvyšší podíl mezi všemi POÚ v kraji (průměrně 12,6 %). Bezdrátové sítě jsou na území POÚ Nové Město nad Metují dostupné na 88,4 % jeho území, což představuje pátý nejlepší výsledek v rámci kraje. Na celém jeho území platí tvrzení na zhruba 62 % plochy.

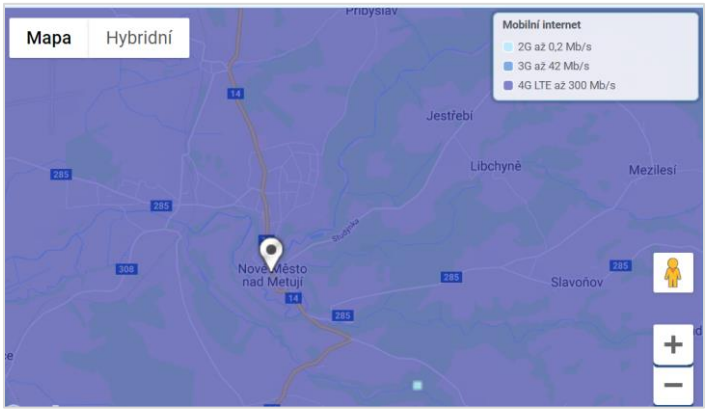
Kvalita pokrytí mobilním signálem se na území Nového Města nad Metují podle údajů dostupných na internetových stránkách jednotlivých poskytovatelů poměrně liší. Zcela bezproblémové a v celém blízkém okolí dostupné pokrytí deklaruje pouze společnost O2. Například společnost Vodafone přiznává na níže přiloženém obrázku (Obrázek 20) nedostatečné pokrytí v údolí řeky Metuje na východní hranici města. Podobně problematická, byť rozlohou menší, je pro tohoto operátora i oblast u obce Zákraví. Jisté nedostatky zobrazuje i obrázek pokrytí společnosti T-Mobile (Obrázek 22), kde můžeme vidět nepokryté místo opět v údolí řeky Metuje, tedy v oblasti zvané Peklo. Jisté potíže signalizuje i stav pokrytí v lesích směrem k obci Blažkov a Libchyně.

Obrázek 20 Mapa pokrytí Vodafone (Rychlé LTE)

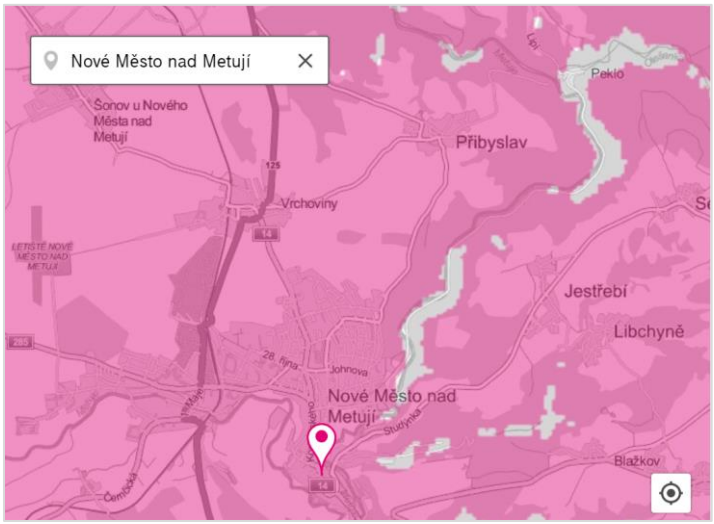
Zdroj: www.vodafone.cz

Obrázek 21 Mapa pokrytí signálem společnosti O2

Zdroj: www.o2.cz

Obrázek 22 Mapa pokrytí společnosti T-Mobile (Superrychlé LTE)

Zdroj: www.t-mobile.cz

13.4. Lokální poskytovatelé internetového připojení

V Novém Městě nad Metují sídlí dvě firmy poskytující internetové připojení, a to jak připojení pomocí optických kabelů, tak mikrovlnné připojení. Jedná se o firmy Goldware CZ, s.r.o. a NSYS, s.r.o. Obě firmy nabízejí připojení k internetu nejen v Novém Městě nad Metují, ale také v bližším či vzdálenějším okolí. V Novém Městě nad Metují je možné se také připojit k internetu prostřednictvím poskytovatelů AVT Plus, s.r.o. z Dobrušky a společnosti internet i2 z Náchoda.

Veřejně přístupný internet prostřednictvím počítače knihovny v městské knihovně byl zrušen k 1. červnu 2017, knihovna však nadále poskytuje volně přístupné wi-fi připojení, které mohou využívat návštěvníci, kteří se chtějí připojit pomocí svého telefonu, tabletu či notebooku. Veřejný internet je poskytován také v Městském informačním centru. Po celém městě je přístup k internetu prostřednictvím vlastního zařízení (přes wi-fi) možný na celé řadě dalších míst, např. v některých restauracích, apod.

Hlavní zjištění:

- *Nové Město nad Metují nemá kapacitní problémy s infrastrukturou vodovodů a kanalizací v současnosti, kapacity pro další rozvoj jsou rovněž dostačující.*
- *Určitý nedostatek kanalizace je v místní části Spy, kde se plánuje výstavba nové kanalizační sítě a ČOV.*
- *Byty a domy ve městě jsou z části zásobovány teplem z centrálního zdroje, který zároveň vyrábí elektřinu. I tyto kapacity jsou dostatečné jak pro současnou potřebu, tak pro budoucnost.*
- *Zásobování plynem a elektřinou je rovněž dostačující kapacitou i kvalitou a kapacity jsou dostatečné také pro další rozvoj města.*
- *Pokrytí signálem mobilních operátorů ve městě je dobré, výjimkou jsou některé údolní polohy jak v samotném městě, tak v jeho okolí, kde je signál nedostatečný. Jedná se však jen o malá území.*

14. Krajina v Novém Městě nad Metují a jeho okolí

Tato kapitola se zabývá charakterem krajiny, jejím historickým vývojem a využíváním krajiny. Nové Město nad Metují leží v zajímavém území na předělu nížinné a hornaté části Královéhradeckého kraje, jedná se o město turisticky atraktivní. Proto jsou krajina a její charakter, způsob využívání a případná rizika spojená s charakterem krajiny a jejím využitím důležitým zdrojem a mají význam pro kvalitu života obyvatel města i pro návštěvníky.

Popis krajiny a jejího charakteru má smysl na větším území, než je město samotné, proto se v této části zabýváme širším okolím Nového Města nad Metují. Toto širší okolí pro následující popis zahrnuje území o něco větší, než je území obce s rozšířenou působností, čili širší mikroregion Nového Města nad Metují, který zahrnuje také jeho zázemí nad rámec vlastního ORP.

Klíčové otázky:

- *Jaká je současná struktura krajiny a jak se historicky vyvíjela?*
- *Jaké je využití krajiny a jaký je geomorfologický charakter krajiny? Jaká rizika – především erozní – z využití a charakteru krajiny plynou?*
- *Jaká území ve městě a v okolí jsou ohrožena záplavami? Jak je toto ohrožení významné?*

V některých částech této kapitoly se zabýváme i skutečnostmi, které jsou uvedeny v předchozích kapitolách či by do nich patřily (např. územní systém ekologické stability by patřil do kapitoly životního prostředí), avšak zde jsou nahlíženy v širším kontextu v souvislosti s krajinou, jejími charakteristikami a jejím využitím, což je pro tuto problematiku vhodnější.

14.1. Základní charakteristika krajiny Novoměstska

Nové Město nad Metují se nachází na samém rozhraní Orlické tabule a Podorlické pahorkatiny. Toto rozhraní je dobře čitelné v celkové rozmanitosti krajiny přecházející ze zalesněných pahorkatin (ze západu) přes mozaikovitou krajinu rozřezaných plošin po polní krajinu rovin a niv. Právě niva řeky Metuje v místě přechodu mezi geomorfologickými jednotkami spoluvytváří unikátní krajině-urbanistickou kompozici středověkého města. Severovýchodní část území je pak charakteristickou rovinatou krajinou intenzivní zemědělské produkce. (více v Preventivní hodnocení krajinného rázu území ORP Nové Město nad Metují, Ing. Ludmila Bínová, CSc. a kol.)

Samo město je tak vymezeno v jihovýchodním směru jak urbánně (kompozicí historických staveb), tak krajině (geomorfologicky, z hlediska hydrologického (viz povodňová mapa) i z hlediska ochrany přírody (viz mapa ÚSES)). Naopak severozápadní okraj města přechází rozvolněně do otevřené zemědělské krajiny.

Obrázek 23 Ortofotomapa Novoměstska

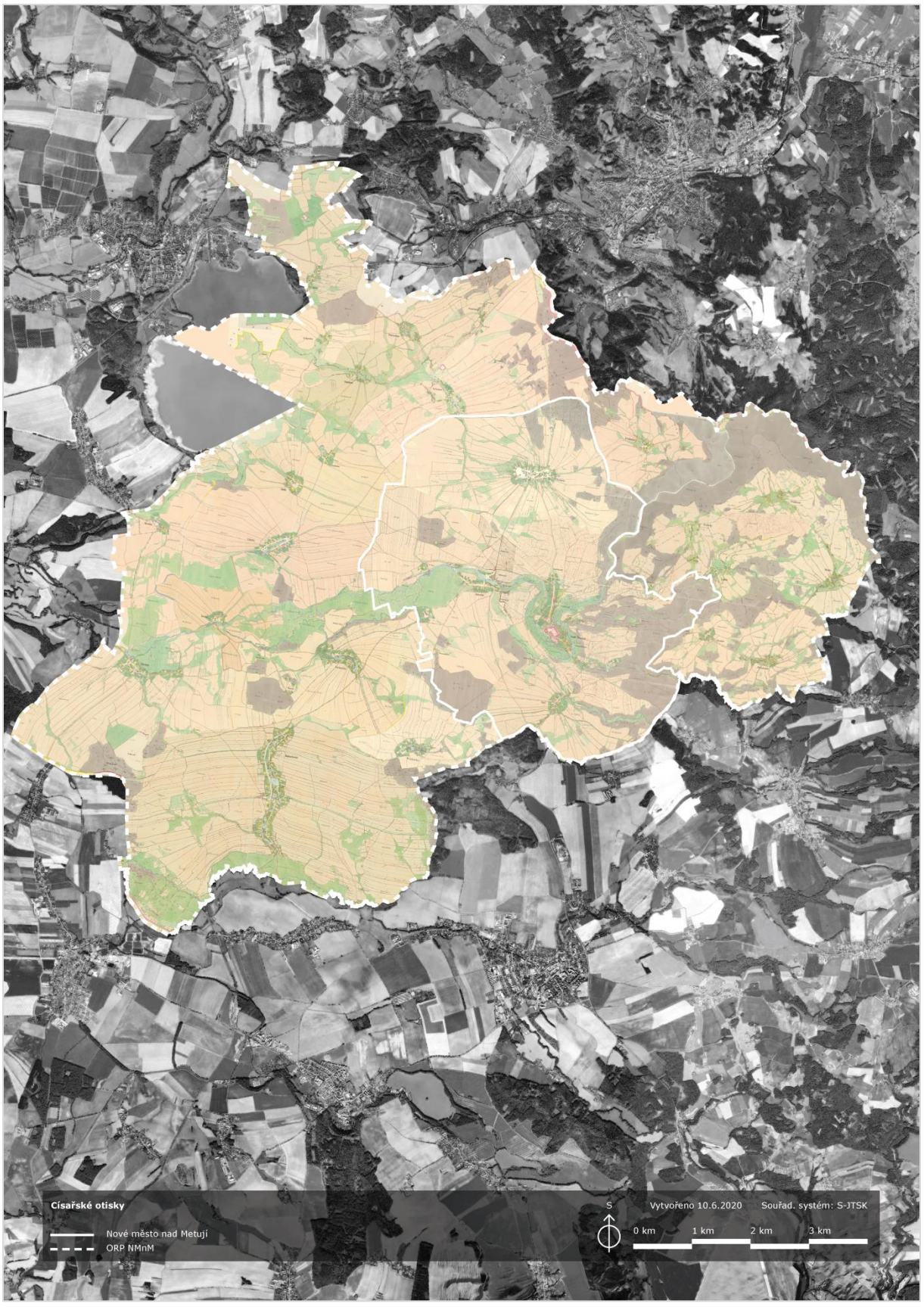
14.2. Stav území v polovině 19. století

Na následující straně je zmenšenina mapy tzv. „stabilního katastru“, pořizovaná v Čechách v letech 1826–1830 a 1837–1843. Jedná se o tzv. “císařské otisky”, které byly pořizovány zvlášť pro každou katastrální obec.

Císařské otisky dokládají dominantní polohu Nového Města nad Metují v soustavě okolních sídel. Centrum města i jeho zázemí tvořily zejména kamenné budovy. Tendence jednosměrného lineárního rozvoje Nového Města nad Metují směrem k vesnici Vrchoviny byla již tehdy zřetelná. Krčín a Vrchoviny - dnes části Nového Města nad Metují fungovaly jako soliterní vesnice. Vrchoviny představovaly poměrně velkou koncentrickou vesnici s rozsáhlou návsí ležící na křižovatce tras, zatímco Krčín jen malý lineární shluk stavení v blízkosti Metuje.

Krajina byla protkána hustou sítí pěšin pro chůzi mezi sídly a hospodářskými cestami sloužícími k přístupu na drobné polnohospodářské pozemky. Sídla tvořila urbanisticky kompaktní celky vymezené soustavou záhumenkových zahrad. V severozápadní části krajiny se vyskytovaly rozsáhlé zemědělské plochy členěné mozaikou podmáčených remízků a luk. Západně od Krčína se nacházel mokřad, který byl (patrně počátkem 20. století) meliorizován.

Obrázek 24 „Císařské otisky“ map Novoměstska z I. poloviny 19. století

14.3. Současná struktura krajiny

Na následující straně je mapa ukazující současnou struktury krajiny. V porovnání s předchozí mapou ukazuje změny, k nimž za téměř 200 let v území došlo.

Vývoj krajiny je v území značně rozdílný. Zatímco jihozápadní část zůstává téměř nezměněna (pahorkatá, hustě zalesněná), severovýchod přichází o svou členitost. Krajina je podřízená zemědělské činnosti - půdní bloky jsou maximalizovány, soustava remízků a luk značně redukována. To má za následek výrazné zhoršení prostupnosti krajiny. Dále je provedena meliorace podél Metuje i dalších toků, čímž jsou vysušeny místa plnící závlahovou a akumulační funkci. Sídla se nekoncepčně rozrůstají do krajiny bez jasného rozhraní. Tento jev s sebou přináší výrazné snížení lokální biodiverzity (absence ekotonů), redukci retenčních schopností krajiny (absence míst pro vsakování dešťové vody), snížení hygienické kvality bydlení v lokalitě (prašnost, kontaminace hnojivy) a zejména celkové narušení krajinného rázu.

Popisovaný stav západní části území dokládají čísla o podílu zemědělských ploch (>70% západně od Nového Města nad Metují), dále pak podprůměrný podíl povrchových vod (1,5% oproti průměru ČR 2,0%). Celá západní část území je z hlediska vodního režimu evidována jak zranitelná oblast. Podle aktuálních územních plánů je ve většině sídel předpokládaný nárůst více jak o čtvrtinu zastavěného území. (viz ÚAP ORP Nového Města nad Metují)

Obrázek 25 Mapa využití krajiny Novoměstska

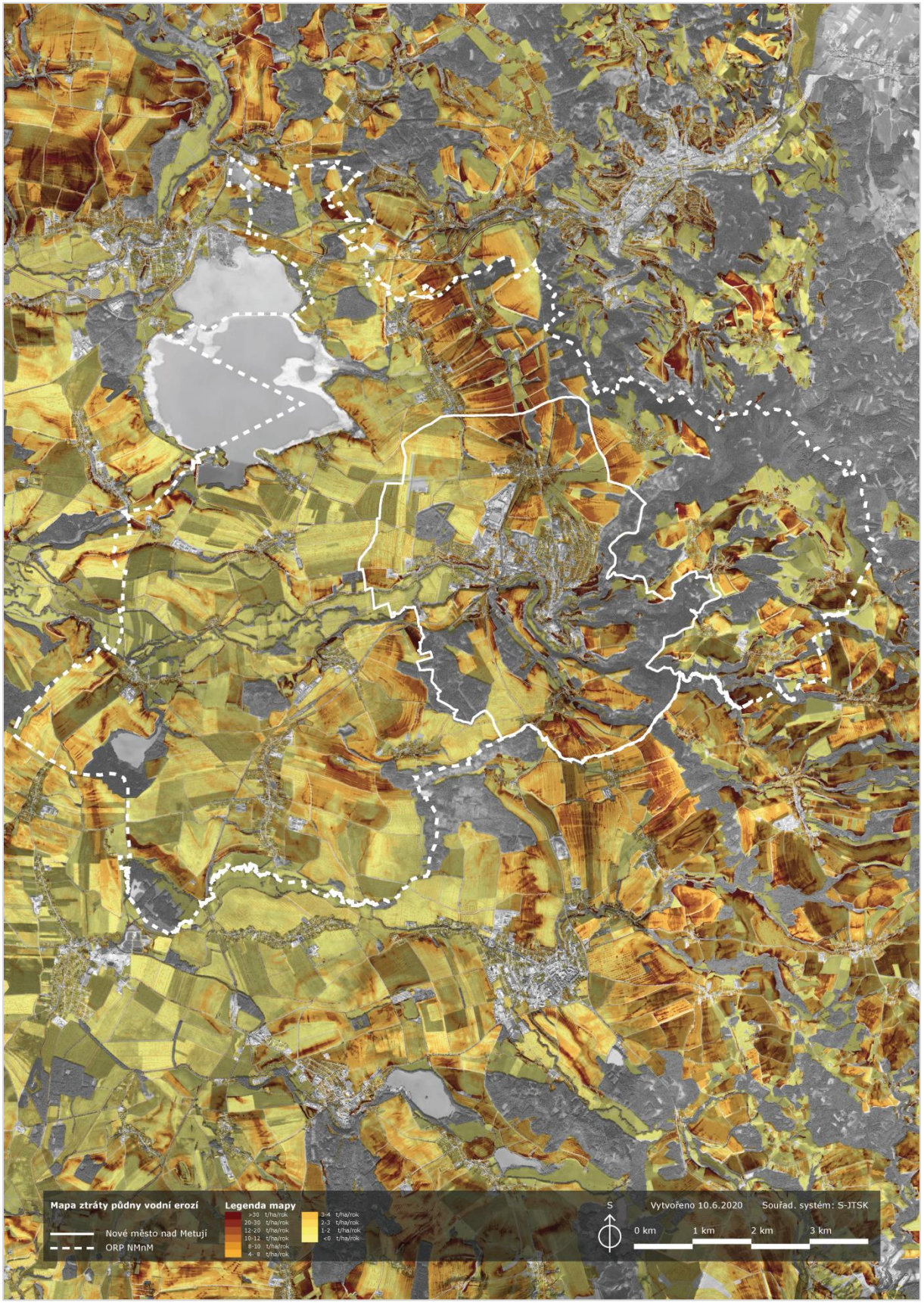

14.4. Stav zemědělské půdy

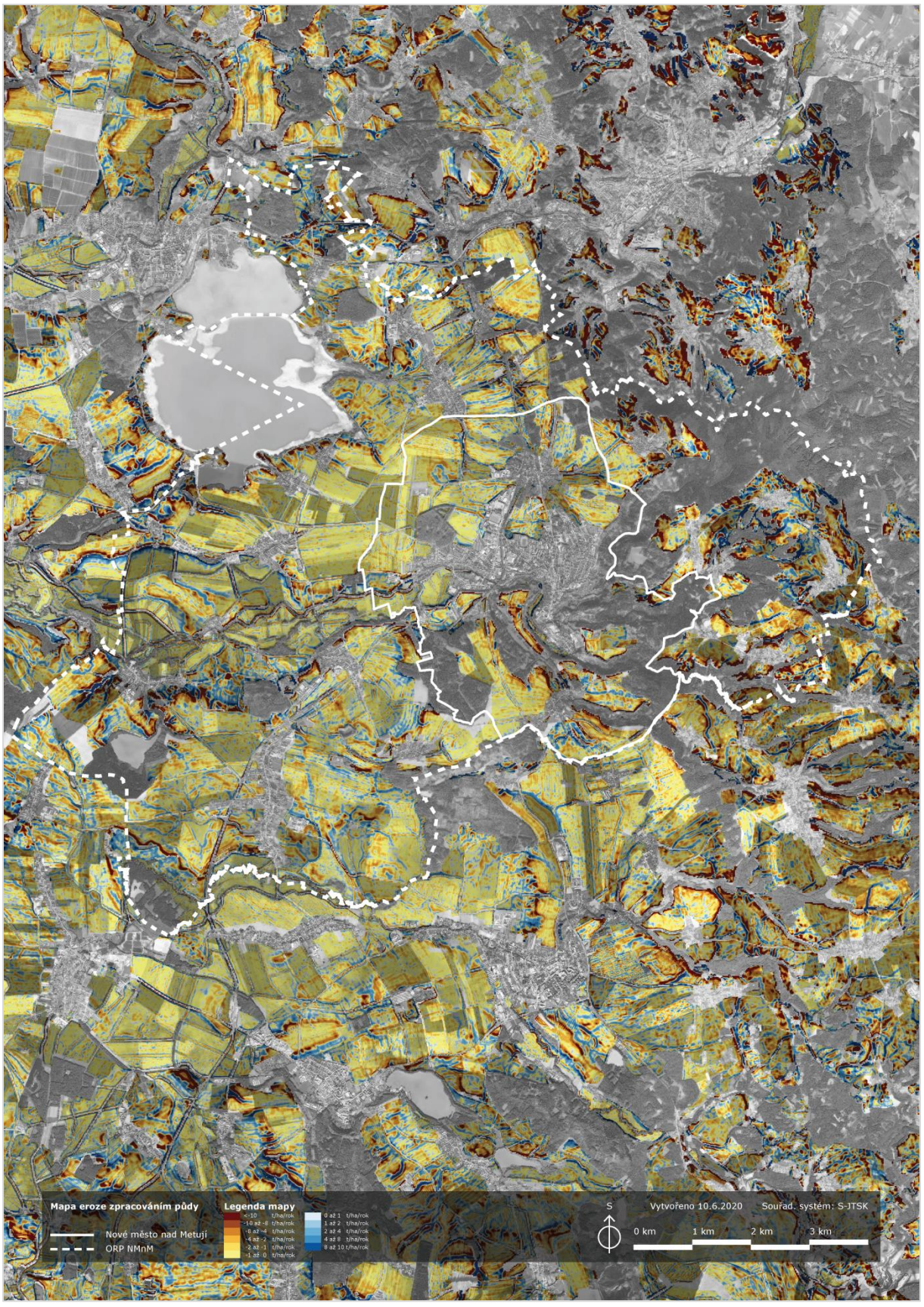
Následující dvě mapy ukazují stav a ohrožení zemědělské půdy vodní erozí a erozí v důsledku zpracování půdy. Z obou map jasně vyvstává rozdílná povaha a rozdílná míra ohrožení půd v mikroregionu Novoměstska.

Půda v západní části ORP se těší vysokému stupni bonity (I. a II.), čímž se řadí v rámci ČR mezi velmi úrodné. Díky rovinatému charakteru území (zejména v části mezi Novým Městem nad Metují a vodní plochou Rozkoš) nenastává zásadní eroze půdy. Naopak v místech přechodu Orlické tabule směrem k Podorlické pahorkatině se obdělávané plochy dostávají do sklonu, a tedy do potenciální erozní expozice. Z důvodu absence členění půdních bloků remízky či zelenými plochami dochází v těchto místech k odplavování půdy: zejména na ose Vrchoviny - Vysokov a v okolí Spí. Zmíněná osa Vrchoviny - Vysokov je v její východní části exponována i erozi větrné.

Obrázek 26 Mapa ztráty půdy vodní erozí Novoměstska

Obrázek 27 Mapa eroze zpracováním půdy Novoměstska

14.5. Záplavová území

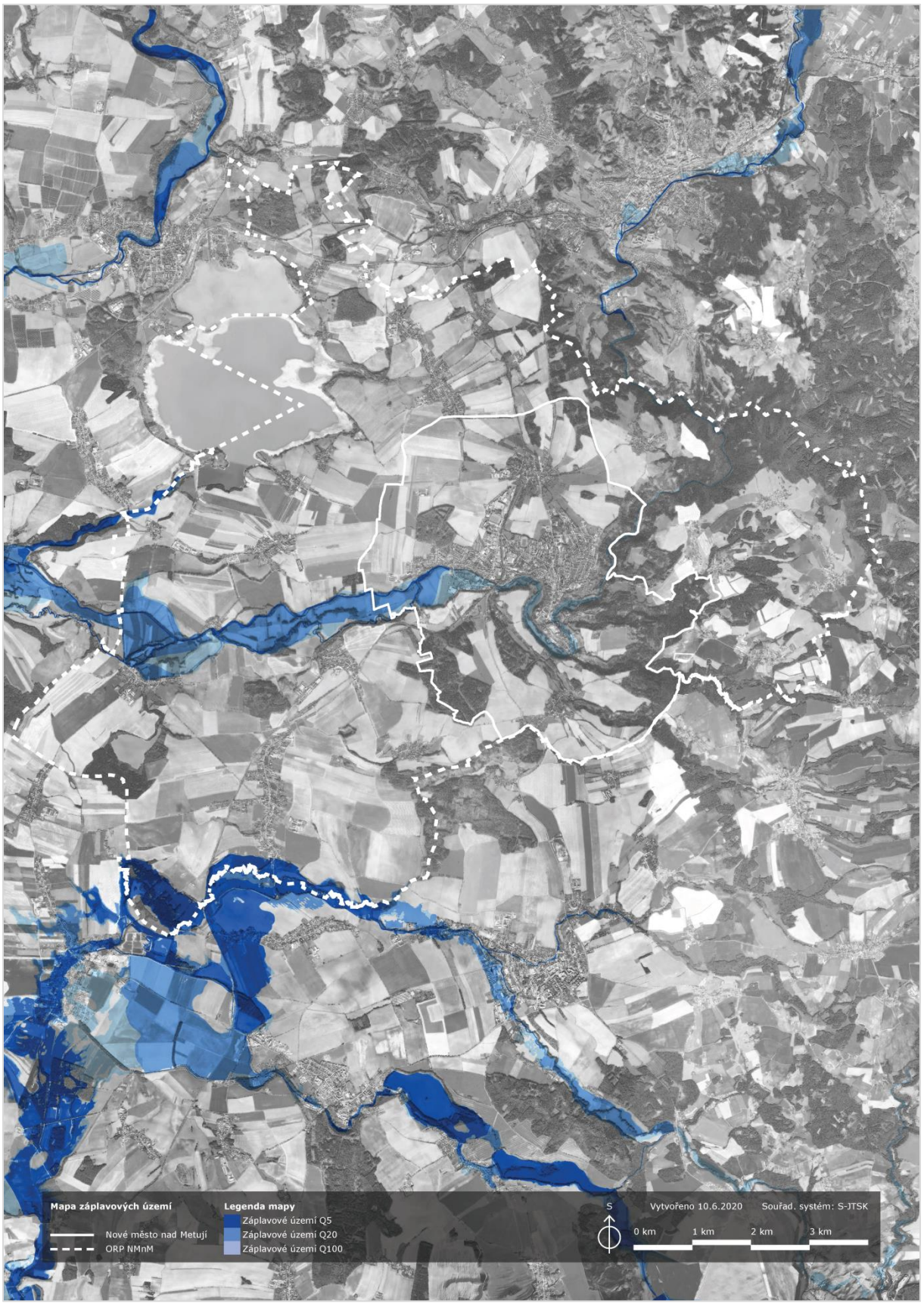
Následující mapa zobrazuje ohrožení povodněmi a záplavová území v mikroregionu Novoměstska. Barevně je odlišena míra rizika ohrožení pětiletou, dvacetiletou a stoletou vodou.

Ohrožení záplavami je ovlivněno morfologií terénu, jímž protéká Metuje a do ní ústící toky. Ohrožení pětiletými povodněmi (Q5) je velmi malé, řeka se rozlévá v nezastavěných územích a ohrožené území tvoří převážně úzký pás podél řeky v Krčíně a na západ od něj. Místo bývalých mokřadů v západní části území je ohroženo povodněmi dvacetiletými (Q20), k rozlivu dochází také v nivě řeky v nezastavěné oblasti na západ od Krčína.

Ohrožení stoletou vodou je vážnější. Jižní a jihozápadní část Nového Města nad Metují se nachází v záplavové zóně Q100, v níž je záplavami (dle ÚAP ORP Nového Města nad Metují) ohroženo 173 stavebních objektů.

V případech rozlivu dvacetiletých a stoletých vod se jedná o stav přirozený, protože dle geologické skladby je meandr řeky tvořený nivními sedimenty.

Obrázek 28 Mapa záplavových území Novoměstska

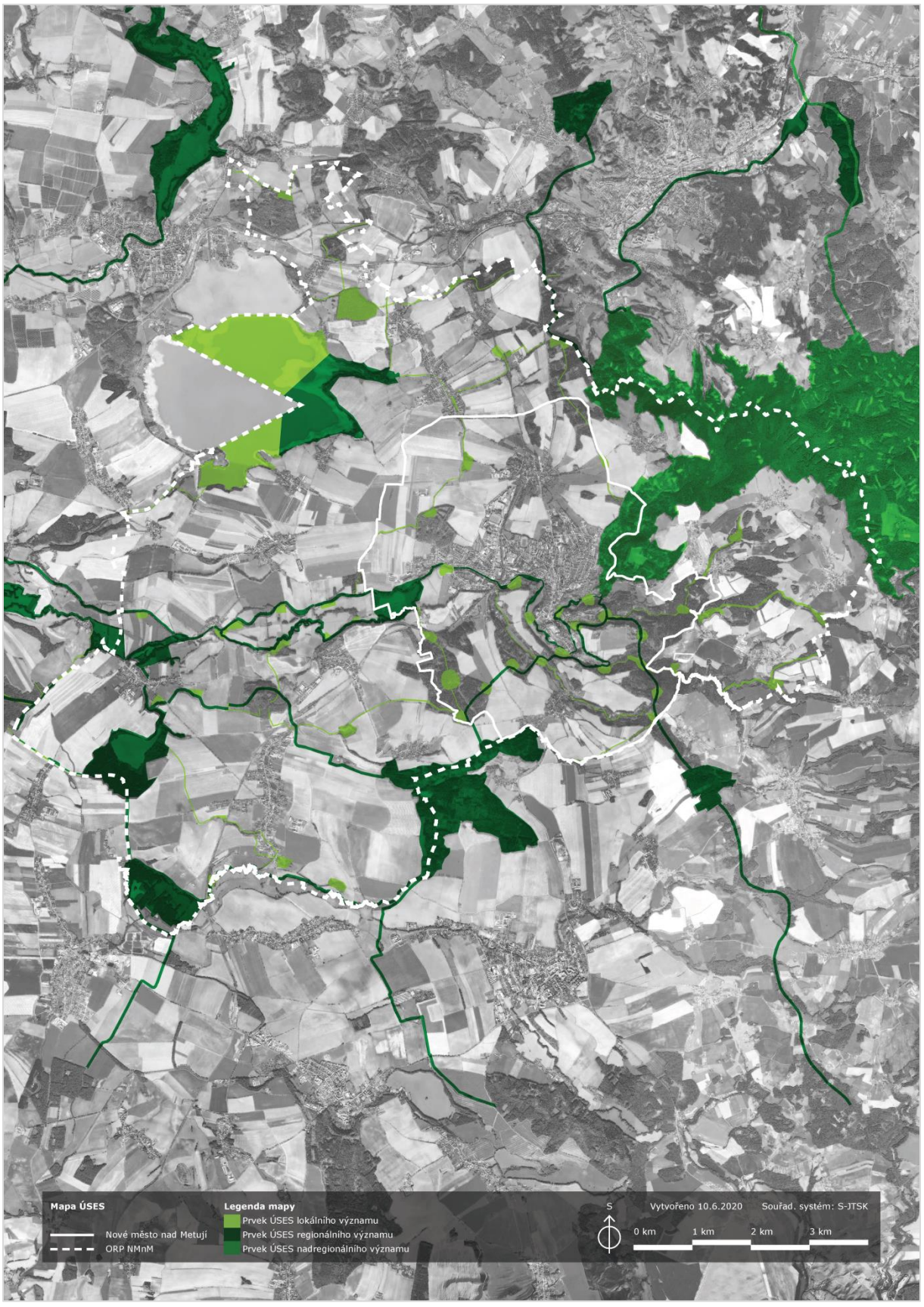
14.6. Územní systém ekologické stability

Mapa na další straně znázorňuje přehledně územní systém ekologické stability.

Již zmíněné jihovýchodní geomorfologické vymezení Nového Města nad Metují hostí podél řeky Metuje soustavu koridorů a center lokálního významu vkomponované do širšího systému regionální úrovně. Místo bývalých mokřadů v západním cípu území slouží jako regionální biocentrum. Zalesněné pahorkaté území zasahující do východní části území pak představuje nadregionální biocentrum - tedy centrum nejvyššího významu. Severozápad území, který přechází do otevřené krajiny, obsahuje jeden lokální biokoridor propojující biocentrum u nádrže Rozkoš se zmíněnou soustavou podél Metuje.

Z vizuálního hlediska se zdá být soustava ÚSES spojitá, vedoucí vhodnými krajinnými typy, tedy funkční.

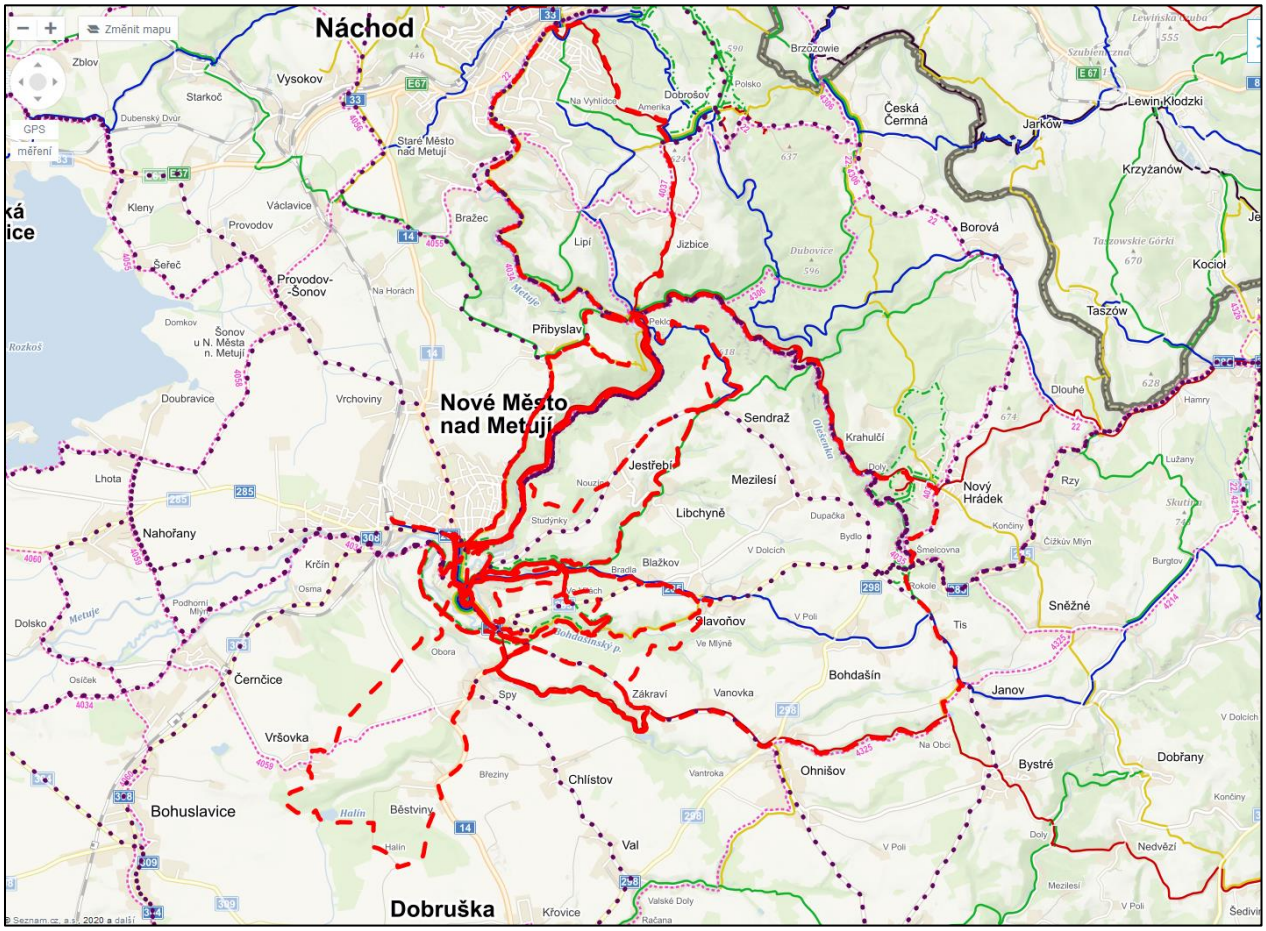
Obrázek 29 Mapa ÚSES Novoměstska

14.7. Infrastruktura denní rekreace

Následující obrázek představuje mapu, na níž jsou uvedeny turistické a rekreační trasy krajinou Novoměstska. Trasy jsou vedeny nejen po značených turistických stezkách a značených cyklotrasách, ale hustí síť cest, pěšin a místních komunikací nabízí celou řadu dalších možností denní a krátkodobé rekreace nejen pro obyvatele města, ale také pro návštěvníky.

Obrázek 30: Cyklotrasy a turistické trasy v okolí Nového Města nad Metují

Zdroj: Interaktivní mapa Nového Města nad Metují

Jihovýchodní část území je protkána hustou sítí cyklo- i turistických tras, což odpovídá charakteru území s vysokou přírodní hodnotou (jedná se o přírodní rezervaci). Trasy většinou ústí na ulici Komenského a dále pak pokračují do historického centra.

Severovýchodní část území ke krajinně mnohem méně zajímavá a málo atraktivní pro denní rekreaci. Nachází se zde jen málo tras či doporučených směrů pro výlety na kole, pěší značené trasy či stezky se zde nenacházejí. Rovněž síť cest, stezek a pěšin je zde mnohem řidší. V tomto území město de facto obcházejí všechny cyklotrasy, čímž se území stává izolované od jinak spojité sítě cyklotras vedoucí k nádrži Rozkoš.

Obrázek 31 Mapa rekreačních tras Novoměstska

